

***PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.
Skonsolidowane sprawozdanie
finansowe za rok 2016***

***zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku
zgodne z MSSF UE (w milionach złotych)***

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁACH WŁASNYCH	6
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	7
INFORMACJE OGÓLNE, PODSTAWY SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO I INNE INFORMACJE OBJAŚNIAJĄCE	8
1. Informacje ogólne	8
1.1 Informacje o jednostce dominującej	8
1.2 Informacje o Grupie Kapitałowej PGE	9
1.3 Skład Grupy Kapitałowej PGE	10
1.4 Rozliczenie nabycia jednostki współkontrolowanej	12
2. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego	12
2.1 Oświadczenie o zgodności	12
2.2 Waluta prezentacji i waluta funkcjonalna	12
2.3 Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie	13
2.4 Profesjonalny osąd kierownictwa oraz szacunki	14
3. Testy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz wartości firmy	17
3.1 Analiza utraty wartości majątku wytwórczego segmentu Energetyka Konwencjonalna	17
3.2 Analiza utraty wartości majątku wytwórczego segmentu Energetyka Odnawialna	17
3.3 Rzeczowe aktywa trwałe segmentu Dystrybucja	19
4. Istotne zasady rachunkowości	20
5. Zmiana zasad rachunkowości i prezentacji danych	30
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	31
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SEGMENTÓW OPERACYJNYCH	31
6. Informacje dotyczące segmentów działalności	31
6.1 Informacje dotyczące segmentów branżowych	32
6.2 Informacje dotyczące obszarów geograficznych	34
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	34
7. Przychody i koszty	35
7.1 Przychody ze sprzedaży	35
7.2 Koszty w układzie rodzajowym i kalkulacyjnym	36
7.3 Pozostałe przychody i koszty operacyjne	39
7.4 Przychody i koszty finansowe	40
7.5 Udział w wyniku jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych wycenianych metodą praw własności	41
8. Podatek dochodowy	42
8.1 Podatek w sprawozdaniu z całkowitych dochodów	42
8.2 Efektywna stawka podatkowa	42
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ	43
9. Rzeczowe aktywa trwałe	43
10. Nieruchomości inwestycyjne	44
11. Wartości niematerialne	44
12. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i współkontrolowanych wycenianych metodą praw własności	46
13. Podatek odroczony w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	46
13.1 Aktywa z tytułu podatku odroczonego	46
13.2 Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	47
14. Zapasy	47
15. Uprawnienia do emisji CO₂ na własne potrzeby	48
16. Pozostałe aktywa krótko i długoterminowe	49
16.1 Pozostałe aktywa długoterminowe	49
16.2 Pozostałe aktywa krótkoterminowe	49
17. Środki pieniężne	49
18. Działalność zaniechana	50
19. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS	50
20. Kapitały własne	50
20.1 Kapitał podstawowy	50
20.2 Kapitał z wyceny instrumentów finansowych	52
20.3 Różnice kursowe z przeliczenia	52
20.4 Kapitał zapasowy	52
20.5 Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy	52
20.6 Kapitały własne przypisane udziałom niekontrolującym	53
20.7 Zysk/strata przypadający na jedną akcję	53
20.8 Dywidendy wypłacone i zaproponowane do zapłaty	53

21.	Rezerwy.....	54
21.1	Rezerwa na koszty rekultywacji	55
21.2	Rezerwa na niedobór uprawnień do emisji CO ₂	56
21.3	Rezerwa na prawa majątkowe przeznaczone do umorzenia.....	56
21.4	Rezerwa na rozszczenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości	56
21.5	Pozostałe rezerwy	56
22.	Świadczenia pracownicze	56
22.1	Świadczenia po okresie zatrudnienia i nagrody jubileuszowe	56
22.2	Pozostałe rezerwy na świadczenia pracownicze.....	57
23.	Rozliczenia międzyokresowe przychodów i dotacje rządowe	59
23.1	Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe przychodów i dotacje rządowe	59
23.2	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe przychodów i dotacje rządowe	59
24.	Pozostałe zobowiązania niefinansowe	59
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH		60
25.	Instrumenty finansowe.....	60
25.1	Opis istotnych pozycji w ramach poszczególnych kategorii instrumentów finansowych	60
25.2	Wartość godziwa instrumentów finansowych.....	64
25.3	Hierarchia wartości godziwej.....	64
25.4	Sprawozdanie z całkowitych dochodów	66
25.5	Zabezpieczenia spłaty wiarytelności i zobowiązań	66
26.	Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym	67
26.1	Ryzyko płynności	67
26.2	Ryzyko stopy procentowej.....	68
26.3	Ryzyko walutowe	69
26.4	Ryzyko zmiany cen towarów	71
26.5	Ryzyko kredytowe	72
26.6	Ryzyko rynkowe (finansowe) – analiza wrażliwości.....	74
26.7	Rachunkowość zabezpieczeń	77
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH		77
27.	Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	77
27.1	Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej.....	77
27.2	Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej.....	78
27.3	Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej.....	79
POZOSTAŁE NOTY OBJAŚNIAJĄCE.....		79
28.	Zobowiązania i należności warunkowe. Sprawy sądowe.....	79
28.1	Zobowiązania warunkowe	79
28.2	Pozostałe istotne kwestie związane ze zobowiązaniami warunkowymi	80
28.3	Należności warunkowe.....	80
28.4	Inne sprawy sądowe i sporne	80
29.	Przyszłe zobowiązania inwestycyjne	82
30.	Leasing	82
30.1	Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingobiorca	82
30.2	Należności z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingodawca.....	82
30.3	Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu.....	82
30.4	Należności z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	82
31.	Rozliczenia podatkowe	83
32.	Informacja o podmiotach powiązanych	83
32.1	Jednostki stowarzyszone i współkontrolowane.....	83
32.2	Spółki zależne od Skarbu Państwa	84
32.3	Wynagrodzenie kadry kierowniczej.....	84
33.	Istotne zdarzenia oraz zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego	85
33.1	Rozwiązanie kontraktów długoterminowych KDT	85
33.2	Umowa Inwestycyjna w sprawie inwestycji finansowej w Polską Grupę Górniczą sp. z o.o.	87
33.3	Złożenie wraz z partnerami wstępnej oferty na zakup aktywów EDF w Polsce.....	88
33.4	Osunięcie nadkładu na zwalówisku wewnętrznym Kopalni Węgla Brunatnego Turów.....	88
33.5	Inwestycja kapitałowa w Polimex-Mostostal S.A.....	88
34.	Zatwierdzenie sprawozdania finansowego	89

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT			
PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY	<u>7.1</u>	28.092	28.542
Koszt własny sprzedaży	<u>7.2</u>	(23.174)	(30.066)
ZYSK/(STRATA) BRUTTO ZE SPRZEDAŻY		4.918	(1.524)
Koszty sprzedaży i dystrybucji	<u>7.2</u>	(1.429)	(1.408)
Koszty ogólnego zarządu	<u>7.2</u>	(977)	(825)
Pozostałe przychody operacyjne	<u>7.3</u>	1.171	431
Pozostałe koszty operacyjne	<u>7.3</u>	(171)	(263)
ZYSK/(STRATA) Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ		3.512	(3.589)
Przychody finansowe	<u>7.4</u>	191	156
Koszty finansowe	<u>7.4</u>	(384)	(323)
Udział w zysku/(stracie) jednostek wykazywanych metodą praw własności	<u>7.5</u>	(45)	-
ZYSK/(STRATA) BRUTTO		3.274	(3.756)
Bieżący podatek dochodowy	<u>8.1</u>	(414)	(461)
Odroczony podatek dochodowy	<u>8.1</u>	(294)	1.180
ZYSK/(STRATA) NETTO ZA OKRES SPRAWOZDAWCZY		2.566	(3.037)
INNE CAŁKOWITE DOCHODY			
Pozycje, które mogą w przyszłości zostać rozliczone z wynikiem:			
Wycena instrumentów finansowych	<u>20.2</u>	1	-
Wycena instrumentów zabezpieczających	<u>20.2</u>	206	49
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek działających za granicą	<u>20.3</u>	4	-
Podatek odroczony	<u>8.1</u>	(39)	(9)
Pozycje, które nie będą mogły w przyszłości zostać rozliczone z wynikiem:			
Zyski i straty aktuarialne z wyceny rezerw na świadczenia pracownicze	<u>22</u>	249	15
Podatek odroczony	<u>8.1</u>	(47)	(3)
Udział w zysku/(stracie) jednostek wykazywanych metodą praw własności	<u>7.5</u>	(2)	-
INNE DOCHODY ZA OKRES SPRAWOZDAWCZY, NETTO		372	52
RAZEM CAŁKOWITE DOCHODY		2.938	(2.985)
ZYSK/(STRATA) NETTO PRZYPADAJĄCY NA:			
- akcjonariuszy jednostki dominującej		2.568	(3.032)
- udziały niekontrolujące		(2)	(5)
CAŁKOWITE DOCHODY PRZYPADAJĄCE NA:			
- akcjonariuszy jednostki dominującej		2.940	(2.980)
- udziały niekontrolujące		(2)	(5)
ZYSK/(STRATA) NETTO I ROZWODNIONY ZYSK/(STRATA) NETTO NA JEDNĄ AKCJĘ PRZYPADAJĄCY AKCJONARIUSZOM JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ (W ZŁOTYCH)	<u>20.7</u>	1,37	(1,62)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	Nota	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
AKTYWA TRWAŁE			
Rzeczowe aktywa trwałe	<u>9</u>	51.365	47.068
Nieruchomości inwestycyjne	<u>10</u>	27	30
Wartości niematerialne	<u>11</u>	653	904
Należności finansowe	<u>25.1.1</u>	237	142
Instrumenty pochodne	<u>25.1.2</u>	356	43
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	<u>25.1.3</u>	37	15
Udziały i akcje wykazywane metodą praw własności	<u>12</u>	402	8
Pozostałe aktywa długoterminowe	<u>16.1</u>	730	1.063
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	<u>13.1</u>	268	313
		54.075	49.586
AKTYWA OBROTOWE			
Zapasy	<u>14</u>	1.596	1.959
Uprawnienia do emisji CO ₂ na własne potrzeby	<u>15</u>	2.349	2.172
Należności z tytułu podatku dochodowego		19	101
Instrumenty pochodne	<u>25.1.2</u>	9	7
Należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności finansowe	<u>25.1.1</u>	6.325	3.748
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	<u>25.1.3</u>	4	4
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	<u>16.2</u>	416	599
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	<u>17</u>	2.669	3.104
Aktywa zaklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży		12	16
		13.399	11.710
SUMA AKTYWÓW		67.474	61.296
KAPITAŁ WŁASNY			
Kapitał podstawowy	<u>20.1</u>	19.165	18.698
Kapitał z wyceny instrumentów finansowych	<u>20.2</u>	147	(21)
Różnice kursowe z przeliczenia	<u>20.3</u>	3	(1)
Kapitał zapasowy	<u>20.4</u>	13.730	13.009
Zyski zatrzymane	<u>20.5</u>	9.634	8.636
KAPITAŁ WŁASNY PRZYPISANY AKCJONARIUSZOM JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ		42.679	40.321
Kapitał własny przypisany udziałom niekontrolującym	<u>20.6</u>	96	96
RAZEM KAPITAŁ WŁASNY		42.775	40.417
ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE			
Rezerwy długoterminowe	<u>21</u>	5.004	6.044
Kredyty bankowe, pożyczki, obligacje i leasing	<u>25.1.4</u>	9.603	5.118
Instrumenty pochodne	<u>25.1.2</u>	30	55
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	<u>13.2</u>	1.191	852
Rozliczenia międzyokresowe przychodów i dotacje rządowe	<u>23.1</u>	1.141	1.192
Pozostałe zobowiązania finansowe	<u>25.1.5</u>	33	34
		17.002	13.295
ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE			
Rezerwy krótkoterminowe	<u>21</u>	2.181	1.809
Kredyty bankowe, pożyczki, obligacje i leasing	<u>25.1.4</u>	411	291
Instrumenty pochodne	<u>25.1.2</u>	-	34
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania finansowe	<u>25.1.5</u>	3.556	3.945
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego		6	5
Rozliczenia międzyokresowe przychodów i dotacje rządowe	<u>23.2</u>	119	112
Pozostałe zobowiązania niefinansowe	<u>24</u>	1.424	1.388
		7.697	7.584
RAZEM ZOBOWIĄZANIA		24.699	20.879
SUMA KAPITAŁÓW I ZOBOWIĄZAŃ		67.474	61.296

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITAŁACH WŁASNYCH

KAPITAŁ WŁASNY PRZYPIISANY AKCJONARIUSZOM JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ

	Kapitał podstawowy	Kapitał z wyceny instrumentów finansowych	Różnice kursowe z przeliczenia	Kapitał zapasowy	Zyski zatrzymane	RAZEM	Udziały nie- kontrolujące	RAZEM KAPITAŁ WŁASNY
Nota	20.1	20.2	20.3	20.4	20.5		20.6	
1 STYCZNIA 2015 ROKU	18.698	(61)	(1)	9.231	16.901	44.768	116	44.884
Strata netto za okres sprawozdawczy	-	-	-	-	(3.032)	(3.032)	(5)	(3.037)
Inne całkowite dochody	-	40	-	-	12	52	-	52
CAŁKOWITE DOCHODY	-	40	-	-	(3.020)	(2.980)	(5)	(2.985)
Podział zysków lat ubiegłych	-	-	-	3.778	(3.778)	-	-	-
Dywidenda	-	-	-	-	(1.458)	(1.458)	(4)	(1.462)
Zmiany w składzie Grupy	-	-	-	-	-	-	68	68
Rozliczenie zakupu dodatkowych udziałów w spółkach zależnych	-	-	-	-	(10)	(10)	(78)	(88)
Pozostałe zmiany	-	-	-	-	1	1	(1)	-
TRANSAKCJE Z WŁAŚCICIELAMI	-	-	-	3.778	(5.245)	(1.467)	(15)	(1.482)
31 GRUDNIA 2015 ROKU	18.698	(21)	(1)	13.009	8.636	40.321	96	40.417
Zysk netto za okres sprawozdawczy	-	-	-	-	2.568	2.568	(2)	2.566
Inne całkowite dochody	-	168	4	-	200	372	-	372
CAŁKOWITE DOCHODY	-	168	4	-	2.768	2.940	(2)	2.938
Podział zysków lat ubiegłych	-	-	-	1.301	(1.301)	-	-	-
Dywidenda	-	-	-	-	(467)	(467)	(4)	(471)
Podwyższenie kapitału podstawowego	467	-	-	(467)	-	-	10	10
Podatek od podwyższenia kapitału	-	-	-	(110)	-	(110)	-	(110)
Rozliczenie zakupu dodatkowych udziałów w spółkach zależnych	-	-	-	-	(2)	(2)	(4)	(6)
Pozostałe zmiany	-	-	-	(3)	-	(3)	-	(3)
TRANSAKCJE Z WŁAŚCICIELAMI	467	-	-	721	(1.770)	(582)	2	(580)
31 GRUDNIA 2016 ROKU	19.165	147	3	13.730	9.634	42.679	96	42.775

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

	Nota	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ			
Zysk/(strata) brutto		3.274	(3.756)
Podatek dochodowy zapłacony		(327)	(616)
Korekty o pozycje:			
Udział w zysku/stracie jednostek wykazywanych metodą praw własności		45	-
Amortyzacja, likwidacja oraz odpisy aktualizujące		3.864	11.817
Odsetki i dywidendy, netto		116	134
Zysk/ strata na działalności inwestycyjnej	<u>27.1</u>	(131)	(28)
Zmiana stanu należności	<u>27.1</u>	(275)	(236)
Zmiana stanu zapasów	<u>27.1</u>	342	224
Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	<u>27.1</u>	(169)	318
Zmiana stanu pozostałych aktywów niefinansowych, rozliczeń międzyokresowych i uprawnień do emisji CO ₂	<u>27.1</u>	(96)	(860)
Zmiana stanu rezerw	<u>27.1</u>	(244)	(348)
Pozostałe		(8)	128
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ		6.391	6.777
PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ			
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych		18	39
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	<u>27.2</u>	(7.935)	(8.606)
Sprzedaż aktywów finansowych		-	74
Założenie lokat powyżej 3 m-cy	<u>27.2</u>	(2.867)	(243)
Rozwiązanie lokat powyżej 3 m-cy	<u>27.2</u>	566	233
Nabycie aktywów finansowych oraz zwiększenie udziału w spółkach Grupy PGE	<u>27.2</u>	(467)	(97)
Pozostałe		29	6
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ		(10.656)	(8.594)
PRZEPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ			
Wpływy z tytułu emisji udziałów i akcji akcjonariuszy niekontrolujących		10	-
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek, kredytów i emisji obligacji	<u>27.3</u>	4.652	648
Splata pożyczek, kredytów, obligacji i leasingu finansowego	<u>27.3</u>	(203)	(311)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom	<u>27.3</u>	(471)	(1.462)
Odsetki zapłacone	<u>27.3</u>	(196)	(176)
Pozostałe		38	36
ŚRODKI PIENIĘŻNE NETTO Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ		3.830	(1.265)
ZMIANA NETTO STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH I ICH EKWIWALENTÓW			
Różnice kursowe netto		1	4
ŚRODKI PIENIĘŻNE NA POCZĄTEK OKRESU	<u>17</u>	3.101	6.183
ŚRODKI PIENIĘŻNE NA KONIEC OKRESU	<u>17</u>	2.666	3.101
O ograniczonej możliwości dysponowania		107	333

INFORMACJE OGÓLNE, PODSTAWY SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO I INNE INFORMACJE OBJAŚNIAJĄCE

1. Informacje ogólne

1.1 Informacje o jednostce dominującej

PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. („jednostka dominująca”, „Spółka”, „PGE S.A.”) została utworzona aktem notarialnym z dnia 2 sierpnia 1990 roku i zarejestrowana w Sądzie Rejonowym w Warszawie, XVI Wydział Gospodarczy, w dniu 28 września 1990 roku. Spółka została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla miasta st. Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000059307. Siedziba jednostki dominującej znajduje się w Warszawie przy ul. Mysiej 2.

W skład Zarządu Spółki na dzień 1 stycznia 2016 roku wchodził:

- Marek Woszczyk – Prezes Zarządu,
- Jacek Drozd – Wiceprezes Zarządu,
- Grzegorz Krystek – Wiceprezes Zarządu,
- Dariusz Marzec – Wiceprezes Zarządu.

Od dnia 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku w składzie Zarządu miały miejsce następujące zmiany:

- 29 stycznia 2016 roku Rada Nadzorcza odwołała pana Jacka Drozda oraz pana Dariusza Marca ze składu Zarządu oraz oddelegowała Członka Rady Nadzorczej, pana Marka Pastuszko do czasowego pełnienia funkcji Wiceprezesa Zarządu na okres trzech miesięcy.
- 25 lutego 2016 roku Rada Nadzorcza odwołała oddelegowanie pana Marka Pastuszko do czasowego wykonywania czynności Członka Zarządu i powołała go w skład Zarządu, powierzając mu funkcję Wiceprezesa Zarządu.
- 26 lutego 2016 roku Rada Nadzorcza powołała w skład Zarządu pana Emila Wojtowicza, powierzając mu z dniem 15 marca 2016 roku funkcję Wiceprezesa Zarządu oraz pana Ryszarda Wasiłka, powierzając mu z dniem 7 marca 2016 roku funkcję Wiceprezesa Zarządu.
- 2 marca 2016 roku pan Marek Woszczyk oraz pan Grzegorz Krystek złożyli rezygnację z dniem 30 marca 2016 roku z pełnienia funkcji w Zarządzie.
- 22 marca 2016 roku pan Paweł Śliwa złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej, natomiast Rada Nadzorcza powołała czterech Członków Zarządu od dnia 31 marca 2016 roku: pana Henryka Baranowskiego, powierzając mu funkcję Prezesa Zarządu a panią Martę Gajęcką, pana Bolesława Jankowskiego oraz pana Pawła Śliwę na stanowiska Wiceprezesów Zarządu.

W dniu 31 grudnia 2016 roku skład Zarządu Spółki był następujący:

- Henryk Baranowski – Prezes Zarządu,
- Marta Gajęcka – Wiceprezes Zarządu,
- Bolesław Jankowski – Wiceprezes Zarządu,
- Marek Pastuszko – Wiceprezes Zarządu,
- Paweł Śliwa – Wiceprezes Zarządu,
- Ryszard Wasilek – Wiceprezes Zarządu,
- Emil Wojtowicz – Wiceprezes Zarządu.

Po dniu sprawozdawczym, 13 lutego 2017 roku Rada Nadzorcza odwołała ze składu Zarządu Spółki wszystkich członków Zarządu z dniem 13 lutego 2017 roku. Jednocześnie Rada Nadzorcza powołała w skład Zarządu X kadencji z dniem 14 lutego 2017 roku pana Henryka Baranowskiego, powierzając mu funkcję Prezesa Zarządu oraz pana Bolesława Jankowskiego, pana Wojciecha Kowalczyka, pana Marka Pastuszko, pana Pawła Śliwę, pana Ryszarda Wasiłka, pana Emila Wojtowicza na stanowiska Wiceprezesów Zarządu.

Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego skład Zarządu Spółki jest następujący:

- Henryk Baranowski – Prezes Zarządu,
- Bolesław Jankowski – Wiceprezes Zarządu,
- Wojciech Kowalczyk – Wiceprezes Zarządu,
- Marek Pastuszko – Wiceprezes Zarządu,
- Paweł Śliwa – Wiceprezes Zarządu,
- Ryszard Wasilek – Wiceprezes Zarządu,
- Emil Wojtowicz – Wiceprezes Zarządu.

Struktura własnościowa

Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku struktura akcjonariatu jednostki dominującej jest następująca:

	Skarb Państwa	Pozostali akcjonariusze	Razem
Stan na dzień 31 grudnia 2015 roku	58,39%	41,61%	100,00%
Stan na dzień 31 grudnia 2016 roku	57,39%	42,61%	100,00%

Struktura własnościowa na poszczególne dni sprawozdawcze została zaprezentowana na podstawie informacji dostępnych Spółce.

Z dniem 30 marca 2016 roku Skarb Państwa przeniósł na rzecz innego podmiotu 18.697.608 akcji, stanowiących 1% kapitału zakładowego Spółki. Zgodnie z otrzymanym zawiadomieniem z Ministerstwa Skarbu Państwa po przeprowadzeniu transakcji, udział Skarbu Państwa w kapitale Spółki wynosi 57,39%. Według informacji dostępnych Spółce na dzień publikacji niniejszego sprawozdania finansowego jedynym akcjonariuszem posiadającym co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu PGE S.A. był Skarb Państwa.

1.2 Informacje o Grupie Kapitałowej PGE

Grupa Kapitałowa PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. („Grupa Kapitałowa PGE”, „Grupa PGE”, „Grupa”, „GK PGE”) składa się z jednostki dominującej, którą jest PGE Polska Grupa Energetyczna S.A., 51 jednostek zależnych objętych konsolidacją oraz 2 jednostek stowarzyszonych i 1 jednostki współkontrolowanej. Jak opisano w nocie 33.2, w bieżącym okresie Grupa uzyskała znaczący wpływ i objęła konsolidacją metodą praw własności spółkę Polska Grupa Górnicza sp. z o.o. Dodatkowe informacje na temat jednostek podporządkowanych objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym zostały zamieszczone w nocie 1.3.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej PGE obejmuje okres od 1 stycznia 2016 roku do 31 grudnia 2016 roku („sprawozdanie finansowe”, „skonsolidowane sprawozdanie finansowe”) oraz zawiera dane porównawcze za okres od 1 stycznia 2015 roku do 31 grudnia 2015 roku.

Sprawozdania finansowe wszystkich jednostek podporządkowanych sporządzone zostały za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie finansowe jednostki dominującej, przy zastosowaniu spójnych zasad rachunkowości.

Podstawowym przedmiotem działania spółek Grupy Kapitałowej PGE jest prowadzenie działalności obejmującej:

- wytwarzanie energii elektrycznej,
- dystrybucję energii elektrycznej,
- obrót hurtowy i detaliczny energią elektryczną, prawami majątkowymi, uprawnieniami do emisji CO₂ oraz gazem,
- wytwarzanie i dystrybucję ciepła,
- świadczenie innych usług związanych z realizacją zadań, o których mowa powyżej.

Działalność prowadzona jest na podstawie odpowiednich koncesji przyznanych poszczególnym jednostkom wchodzącym w skład Grupy Kapitałowej PGE.

Kontynuacja działalności

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez istotne spółki Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez istotne spółki Grupy.

1.3 Skład Grupy Kapitałowej PGE

W okresie sprawozdawczym Grupę Kapitałową PGE tworzyły następujące spółki bezpośrednio i pośrednio zależne objęte konsolidacją:

Nazwa jednostki	Jednostka posiadająca udziały	Udział spółek Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2016	Udział spółek Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2015
SEGMENT: OBRÓT			
1. PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. Warszawa	Jednostka dominująca		
2. PGE Dom Maklerski S.A. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
3. PGE Trading GmbH Berlin	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
4. PGE Obrót S.A. Rzeszów	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
5. ENESTA sp. z o.o. Stalowa Wola	PGE Obrót S.A.	87,33%	87,33%
SEGMENT: ENERGETYKA KONWENCJONALNA			
6. PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Bełchatów	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	99,98%	99,96%
7. ELBIS sp. z o.o. Rogowiec	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
8. MEGAZEC sp. z o.o. Bydgoszcz	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
9. MegaSerwis sp. z o.o. Bogatynia	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
10. „ELMEN” sp. z o.o. Rogowiec	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
11. Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne „ELTUR-SERWIS” sp. z o.o. Bogatynia	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
12. Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne „TOP SERWIS” sp. z o.o. Bogatynia	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
13. Przedsiębiorstwo Transportowo-Sprzętowe „BETRANS” sp. z o.o. Bełchatów	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
14. Przedsiębiorstwo Wulkanizacji Taśm i Produkcji Wyrobów Gumowych BESTGUM POLSKA sp. z o.o. Rogowiec	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
15. RAMB sp. z o.o. Piaski	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.	100,00% -	- 100,00%
16. EPORE sp. z o.o. Bogatynia	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.	85,38%	85,38%
17. „Energoserwis – Kleszczów” sp. z o.o. Rogowiec	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.	51,00%	51,00%
18. Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej sp. z o.o. Zgierz	PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.	50,98%	50,98%
SEGMENT: ENERGETYKA ODNAWIALNA			
19. PGE Energia Odnawialna S.A. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
20. Elektrownia Wiatrowa Baltica-1 sp. z o.o. Warszawa	PGE Energia Odnawialna S.A.	100,00%	100,00%
21. Elektrownia Wiatrowa Baltica-2 sp. z o.o. Warszawa	PGE Energia Odnawialna S.A.	100,00%	100,00%
22. Elektrownia Wiatrowa Baltica-3 sp. z o.o. Warszawa	PGE Energia Odnawialna S.A.	100,00%	100,00%
23. PGE Energia Natury sp. z o.o. Warszawa	PGE Energia Odnawialna S.A.	100,00%	100,00%
PGE Energia Natury Omikron sp. z o.o. Warszawa	PGE Energia Odnawialna S.A.	-	100,00%
24. PGE Energia Natury PEW sp. z o.o. Warszawa	PGE Energia Odnawialna S.A.	100,00%	100,00%

	Nazwa jednostki	Jednostka posiadająca udziały	Udział spółek Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2016	Udział spółek Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2015
SEGMENT: DYSTRYBUCJA				
25	PGE Dystrybucja S.A. Lublin	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
SEGMENT: DZIAŁALNOŚĆ POZOSTAŁA				
26	PGE EJ 1 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	70,00%	70,00%
27	PGE Systemy S.A. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
28	EXATEL S.A. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
29	PGE Sweden AB (publ) Sztokholm	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
30	PGE Obsługa Księgowo-Kadrowa sp. z o.o. Lublin	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
31	„Elbest” sp. z o.o. Bełchatów	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
32	Elbest Security sp. z o.o. Bełchatów	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
33	PGE Inwest 2 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
	PGE Inwest 4 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	-	100,00%
34	PGE Inwest 5 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
35	PGE Inwest 6 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
36	PGE Inwest 7 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
37	PGE Inwest 8 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
38	PGE Inwest 9 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
39	PGE Inwest 10 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
40	PGE Inwest 11 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
41	PGE Inwest 12 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
42	PGE Inwest 13 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
43	PGE Inwest 14 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
44	PGE Inwest 15 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
45	PGE Inwest 16 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	100,00%
46	PGE Inwest 17 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	-
47	PGE Inwest 18 sp. z o.o. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	-
48	PGE Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. Warszawa	PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.	100,00%	-
49	ENERGO-TEL S.A. Warszawa	EXATEL S.A.	100,00%	100,00%
50	BIO-ENERGIA sp. z o.o. Warszawa	PGE Energia Odnawialna S.A.	100,00%	100,00%
51	Przedsiębiorstwo Transportowo-Usługowe „ETRA” sp. z o.o. Białystok	PGE Dystrybucja S.A.	100,00%	100,00%
52	Energetyczne Systemy Pomiarowe sp. z o.o. Białystok	PGE Dystrybucja S.A.	100,00%	100,00%

W powyższej tabeli ujęto następujące zmiany w strukturze spółek Grupy Kapitałowej PGE, podlegających konsolidacji metodą pełną, które miały miejsce w ciągu roku zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku:

- 10 marca 2016 roku zawarta została pomiędzy PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. a PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. umowa zakupu 100% udziałów spółki zależnej RAMB sp. z o.o. Transakcja nie miała wpływu na niniejsze sprawozdanie finansowe.
- 17 sierpnia 2016 roku Nadzwyczajne Zgromadzenia Wspólników PGE Energia Natury PEW sp. z o.o. i PGE Energia Natury Omikron sp. z o.o. (spółki zależne od PGE Energia Odnawialna S.A.) podjęły uchwały w sprawie połączenia PGE Energia Natury PEW sp. z o.o. (Spółka Przejmująca) ze spółką PGE Energia Natury Omikron sp. z o.o. (Spółka Przejmowana). Połączenie spółek nastąpiło poprzez przeniesienie na Spółkę Przejmującą całego majątku Spółki Przejmowanej oraz rozwiązania Spółki Przejmowanej bez przeprowadzania jej likwidacji. W dniu 31 sierpnia 2016 roku połączenie spółek zostało zarejestrowane w KRS, a Spółka Przejmowana została wykreślona z KRS. Połączenie nie miało wpływu na niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe.
- 15 września 2016 roku PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. zawiązała dwie spółki kapitałowe: PGE Inwest 17 sp. z o.o. oraz PGE Inwest 18 sp. z o.o. Kapitał zakładowy każdej ze spółek wynosi 10.000 PLN. Spółki zostały zarejestrowane w KRS: PGE Inwest 17 sp. z o.o. dnia 20 października 2016 roku oraz PGE Inwest 18 sp. z o.o. dnia 19 października 2016 roku.
- 19 września 2016 roku Nadzwyczajne Zgromadzenia Wspólników PGE Inwest 4 sp. z o.o. i RAMB sp. z o.o. (spółki zależne od PGE S.A.) podjęły uchwały w sprawie połączenia PGE Inwest 4 sp. z o.o. (Spółka Przejmująca) ze spółką RAMB sp. z o.o. (Spółka Przejmowana). Połączenie zostało zarejestrowane w KRS w dniu 16 grudnia 2016 roku. Połączenie nie miało wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe. Po połączeniu spółka zmieniła nazwę z PGE Inwest 4 sp. z o.o. na RAMB sp. z o.o.
- 29 grudnia 2016 roku PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. zawiązała spółkę PGE Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A. Spółka została zarejestrowana w KRS 27 stycznia 2017 roku.

Dodatkowo w dniu 31 maja 2016 roku PGE S.A. i Polska Grupa Zbrojeniowa (PGZ) podpisały list intencyjny, w którym wyrażają wolę współpracy mającej na celu zbycie przez PGE na rzecz PGZ akcji spółki Exatel. Ponieważ nie zostały spełnione przesłanki wynikające z MSSF 5 Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana, akcje spółki Exatel są wykazywane i konsolidowane na dotychczasowych zasadach.

Po dniu sprawozdawczym miały miejsce następujące zdarzenia:

- 1 lutego 2017 roku PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. zawiązała spółkę PGE Inwest 19 sp. z o.o. Spółka została zarejestrowana w KRS w dniu 24 lutego 2017 roku.

1.4 Rozliczenie nabycia jednostki współkontrolowanej

Jak opisano w nocie 33.2 w bieżącym okresie Grupa nabyła udziały w spółce Polska Grupa Górnicza sp. z o.o. (PGG). Rozliczenie nabycia przedstawia się następująco:

	Cena nabycia	Udział w wartości godziwej aktywów netto	Wartość firmy
Etap 1 (15,66%)	361	361	-
Etap 2 (0,97%)	83	79	4
Razem Etap 1 + Etap 2 (16,63%)	444	440	4

Trzeci etap nabycia udziałów w PGG miał miejsce 1 lutego 2017 roku.

2. Podstawa sporządzenia sprawozdania finansowego

2.1 Oświadczenie o zgodności

Niniejsze sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) zatwierdzonymi przez Unię Europejską („UE”). MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”).

2.2 Waluta prezentacji i waluta funkcjonalna

Walutą funkcjonalną jednostki dominującej i walutą prezentacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest polski złoty („PLN”). Wszystkie wartości liczbowe podano w milionach złotych („mln PLN”), o ile nie zaznaczono inaczej.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny pozycji wyrażonych w walutach innych niż PLN na dzień sprawozdawczy:

	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015
USD	4,1793	3,9011
EUR	4,4240	4,2615

2.3 Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy, zmiany w obowiązujących standardach oraz interpretacje nie zostały przyjęte przez Unię Europejską lub nie są obowiązujące na dzień 1 stycznia 2016 roku:

Standard	Opis zmian	Data obowiązywania
MSSF 9 <i>Instrumenty finansowe</i>	Zmiana klasyfikacji i wyceny - zastąpienie aktualnie obowiązujących kategorii instrumentów finansowych dwoma kategoriami: wycenianych wg zamortyzowanego kosztu i w wartości godziwej. Zmiany w rachunkowości zabezpieczeń.	1 stycznia 2018
MSSF 14 <i>Regulacyjne pozycje odroczone</i>	Zasady rachunkowości i ujawnień dla regulacyjnych pozycji odroczonej.	Standard w obecnej wersji nie będzie obowiązywał w UE
MSSF 15 <i>Przychody z umów z klientami</i> oraz wyjaśnienia do MSSF 15	Standard dotyczy wszystkich umów zawartych z klientami, z wyjątkiem takich, które wchodzą w zakres innych MSSF (tj. umów leasingu, ubezpieczeniowych i instrumentów finansowych). MSSF 15 ujednotniamy wymogi dotyczące ujmowania przychodów.	1 stycznia 2018
MSSF 16 <i>Leasing</i>	Standard znosi rozróżnienie na leasing operacyjny i leasing finansowy dla leasingobiorcy. Wszystkie umowy spełniające definicje leasingu będą ujmowane co do zasady jak obecny leasing finansowy.	1 stycznia 2019
Zmiany do MSR 12	Doprecyzowanie sposobu rozliczania aktywów z tytułu odroczonego podatku dotyczącego niezrealizowanych strat.	1 stycznia 2017
Zmiany do MSR 7	Inicjatywa dotycząca zmian w zakresie ujawnień.	1 stycznia 2017
Zmiany do MSSF 10 i MSR 28	Zawiera wytyczne dotyczące sprzedaży lub wniesienia aktywów przez inwestora do spółki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia.	Nie została określona
Zmiany do MSSF 2	Klasyfikacja i wycena transakcji płatności na bazie akcji.	1 stycznia 2018
Zmiany do MSSF 4	Stosowanie MSSF 9 Instrumenty finansowe łącznie z MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe	1 stycznia 2018
Doroczne poprawki do MSSF (cykl 2014-2016)	Zestaw poprawek dotyczących: MSSF 1 – eliminacja krótkoterminowych zwolnień dla jednostek stosujących MSSF po raz pierwszy; MSSF 12 – doprecyzowanie zakresu zastosowania wymogów dotyczących ujawniania informacji; MSR 28 – wycena jednostek, w których inwestor dokonał inwestycji, w wartości godziwej przez wynik finansowy lub metoda indywidualną.	1 stycznia 2018/ 1 stycznia 2017
Zmiany do MSR 40	Zmiana kwalifikacji nieruchomości tj. przenoszenia z nieruchomości inwestycyjnych do innych grup aktywów.	1 stycznia 2018
KIMSF 22 <i>Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe.</i>	Wytyczne dotyczące sposobu określania daty transakcji, a zatem kursu wymiany SPOT, którego należy użyć w sytuacji kiedy dokonywana lub otrzymywana jest płatność zaliczkowa w walucie obcej	1 stycznia 2018

Grupa Kapitałowa PGE zamierza przyjąć wymienione powyżej nowe standardy oraz zmiany standardów i interpretacji MSSF opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości, lecz nieobowiązujące na dzień sprawozdawczy zgodnie z datą ich wejścia w życie.

Wpływ nowych regulacji na przyszłe skonsolidowane sprawozdania Grupy Kapitałowej

MSSF 9 Instrumenty finansowe

Standard MSSF 9 dokonuje fundamentalnych zmian w klasyfikacji, prezentacji i wycenie instrumentów finansowych. W ramach standardu wprowadzony zostanie między innymi nowy model oceny utraty wartości, który będzie wymagał bardziej terminowego ujmowania oczekiwanych strat kredytowych oraz zaktualizowane zostaną zasady stosowania rachunkowości zabezpieczeń. Zmiany te umożliwią sporządzającym sprawozdania lepsze odzwierciedlenie podejmowanych działań.

Dotychczasowa analiza standardu wskazuje, iż zmiany mogą dotyczyć głównie następujących obszarów:

- zasad wyliczania i ujmowania odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych (przejście z modelu straty poniesionej na model straty oczekiwanej);
- klasyfikacji aktywów finansowych;
- możliwych uproszczeń dla rachunkowości zabezpieczeń.

Analiza wdrożenia standardu MSSF 9 nie została jeszcze zakończona, tym niemniej zdaniem Grupy Kapitałowej PGE nie powinien mieć on istotnego wpływu na raportowane wyniki finansowe.

MSSF 15 Przychody z umów z klientami

Standard MSSF 15 ma za zadanie ujednoczenie i uproszczenie zasad ujmowania przychodów poprzez wprowadzenie jednego modelu rozpoznawania przychodów. W szczególności standard będzie wpływać na ujmowanie przychodów z umów lub pakietów umów, w ramach których świadczone są klientowi odrębne usługi lub/i dostarczane towary.

Dotychczasowa analiza standardu wskazuje, iż zmiany mogą dotyczyć głównie następujących obszarów:

- przychody z tytułu przyłączenia do sieci dystrybucyjnej. Obecnie przychody za przyłączenie do sieci ujmowane są w wysokości opłat przyłączeniowych jednorazowo w momencie, w którym stają się one należne tj. wykonania przyłącza. Nowy standard może zmienić zasady ujmowania przychodów z tytułu przyłączenia do sieci oraz powiązanych kosztów zależnie od ostatecznych wyników analizy zależności pomiędzy umową o przyłączenie a umową o usługę dystrybucji zawartej z tym samym klientem;
- pełnienie roli pośrednika w stosunku do wybranych, odrębnych usług i towarów, oferowanych klientowi w ramach umowy sprzedaży energii elektrycznej lub gazu oraz usługi dystrybucji. Zmiana może spowodować zmniejszenie przychodów ze sprzedaży oraz odpowiadających im kosztów, lecz nie będzie wpływać na raportowany wynik finansowy;
- zwiększenie zakresu ujawnień na temat przychodów ze sprzedaży.

Poza ewentualnym wpływem zmiany sposobu ujmowania przychodów i kosztów wynikających z umów o przyłączenie do sieci dystrybucyjnej zastosowanie standardu nie powinno w istotny sposób wpłynąć na sprawozdanie finansowe Grupy. Analiza wpływu standardu nie została jeszcze zakończona.

MSSF 16 Leasing

Nowy standard zmienia zasady ujmowania umów, spełniających definicję leasingu. Główną zmianą jest odejście od podziału na leasing finansowy i operacyjny dla leasingobiorcy. Wszystkie umowy spełniające definicję leasingu będą ujmowane co do zasady jak obecny leasing finansowy. Wdrożenie standardu będzie miało następujący efekt:

- w sprawozdaniu z sytuacji finansowej: wzrost wartości niefinansowych aktywów trwałych oraz zobowiązań finansowych,
- w sprawozdaniu z całkowitych dochodów: zmniejszenie kosztów operacyjnych (innych niż amortyzacja), wzrost kosztów amortyzacji oraz kosztów finansowych.

Grupa Kapitałowa PGE jest w trakcie analizy, jak zastosowanie MSSF 16 może wpłynąć na przyszłe sprawozdania finansowe.

Pozostałe standardy oraz ich zmiany nie powinny mieć istotnego wpływu na przyszłe sprawozdania finansowe Grupy Kapitałowej PGE. Zmiany standardów i interpretacji MSSF, które weszły w życie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zatwierdzenia do publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie miały istotnego wpływu na niniejsze sprawozdanie finansowe.

2.4 Profesjonalny osąd kierownictwa oraz szacunki

W procesie stosowania polityki rachunkowości wobec zagadnień podanych poniżej, największe znaczenie, oprócz szacunków księgowych, miał profesjonalny osąd kierownictwa, który wpływa na wielkości wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, w tym w dodatkowych notach objaśniających. Założenia tych szacunków opierają się na najlepszej wiedzy Zarządu odnośnie bieżących i przyszłych działań i zdarzeń w poszczególnych obszarach. Szczegółowe informacje na temat przyjętych założeń zostały przedstawione poniżej lub w odpowiednich notach objaśniających.

Wartość odzyskiwalna rzeczowych aktywów trwałych i wartości firmy

Zmiany zachodzące na rynku energii elektrycznej mogą mieć istotny wpływ na ocenę wartości odzyskiwalnej majątku produkcyjnego poszczególnych jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej PGE. W razie zidentyfikowania przesłanek utraty wartości Grupa dokonuje szacunków wartości odzyskiwalnej swoich rzeczowych aktywów trwałych. Szacunek wartości odzyskiwalnej wartości firmy wykonywany jest corocznie.

Analiza utraty wartości rzeczowych aktywów trwałych i wartości firmy dokonywana jest poprzez oszacowanie wartości odzyskiwalnej ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne. Analiza taka opiera się na szeregu istotnych założeń, których część jest poza kontrolą Grupy. Istotne zmiany tych założeń mają wpływ na wyniki testów na utratę wartości i w konsekwencji mogą doprowadzić do istotnych zmian sytuacji finansowej oraz wyników finansowych Grupy.

Przeprowadzony test na utratę wartości został opisany w nocie 3 niniejszego sprawozdania finansowego.

Okresy amortyzacji rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

Wysokość stawek odpisów amortyzacyjnych jest ustalana na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznego użytkowania danego składnika rzeczowych aktywów trwałych lub wartości niematerialnych oraz szacunków dotyczących wartości rezydualnej. Kapitalizowane remonty generalne są amortyzowane w okresie pozostałym do przewidywanego rozpoczęcia kolejnego remontu generalnego.

Okresy ekonomicznego użytkowania są weryfikowane przynajmniej raz w ciągu roku obrotowego. Stosowane okresy amortyzacji zostały przedstawione w nocie 4.8 oraz 4.9.

Przeprowadzona w 2016 roku weryfikacja okresów ekonomicznej użyteczności rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych wpłynęła na obniżenie kosztów amortyzacji 2016 roku w łącznej kwocie około 15 mln PLN, z czego wpływ na koszty poszczególnych segmentów był następujący:

- zmniejszenie kosztów amortyzacji w segmencie Energetyka Konwencjonalna o kwotę około 14 mln PLN,
- zmniejszenie kosztów amortyzacji w segmencie Dystrybucja o kwotę około 1 mln PLN.

Weryfikacja okresów ekonomicznej użyteczności w pozostałych segmentach nie miała istotnego wpływu na koszty amortyzacji w 2016 roku.

Wycena aktywów z tytułu usuwania nadkładu na etapie produkcji

Aktywowanie poniesionych kosztów na usuwanie nadkładu na etapie produkcji jest kalkulowane w oparciu o nadwyżkę rocznego wskaźnika N:W (stosunek ilości zdjętego nadkładu do wydobytego węgla w ciągu roku) nad ogólnym wskaźnikiem N:W dla danego komponentu złoża. Ogólny wskaźnik N:W obliczany jest na podstawie szacunku pozostałej do usunięcia ilości nadkładu do szacunku pozostałych do wydobycia zasobów węgla - począwszy od daty zastosowania interpretacji KIMSF 20 do końca eksploatacji węgla z danego komponentu złoża. Wskaźnik ten ustalany jest na podstawie najlepszej wiedzy służb technicznych kopalni na koniec każdego roku obrotowego i może ulegać zmianom w przypadku pozyskiwania w miarę postępu prac eksploatacyjnych nowych informacji w zakresie wielkości eksploatowanego złoża oraz sposobu jego zalegania. Aktualizacja ogólnego wskaźnika N:W w ciągu 2016 roku spowodowała obciążenie kosztów okresu w wysokości 13 mln PLN.

Wpływ aktywów z tytułu usuwania nadkładu na etapie produkcji na rzeczowe aktywa trwałe i koszty amortyzacji został przedstawiony w nocie 9 niniejszego sprawozdania finansowego.

Rezerwa rekultywacyjna

Rezerwa rekultywacyjna jest ustalana w oparciu o szacunki przyszłych kosztów rekultywacji z wykorzystaniem informacji dostępnych na dzień bilansowy. Rezerwa jest aktualizowana w przypadku zmiany szacowanego czasu lub kwot wydatków niezbędnych do przeprowadzenia rekultywacji, lub w przypadku zmiany stopy dyskontowej. Oszacowanie rezerwy rekultywacyjnej wymaga przyjęcia założeń techniczno-geologicznych, środowiskowych, prawnych i podatkowych, jak również harmonogramu, zakresu oraz poziomu kosztów procesu rekultywacji. Zmiany w powyższych założeniach wpływają na wartość rezerwy rekultywacyjnej, wartość skapitalizowanych kosztów rekultywacji ujętych w rzeczowych aktywach trwałych oraz na sprawozdanie z całkowitych dochodów.

Wycena rezerw na świadczenia pracownicze

Rezerwy na świadczenia pracownicze zostały oszacowane w wykorzystaniem metod aktuarialnych.

Główne założenia przyjęte przez aktuarium na dzień sprawozdawczy do wyliczenia kwoty zobowiązania są następujące:

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Przewidywany wskaźnik inflacji (%)	1,3 - 1,8%	1,59-2,47%
Stopa dyskontowa (%)	3,5%	3,0%
Średni zakładany roczny wzrost podstaw (%)	0,00-3,57 %	0,00-5,43 %
Wskaźnik rotacji pracowników (%)	0,24 - 9,41%	0,24-12,83 %
Przewidywana stopa wzrostu wartości usług medycznych (%)	1,3 – 1,8%	1,59 – 2,5%
Przewidywana stopa wzrostu wartości odpisu na ZFŚS (%)	3,50-8,4%	3,50-5,00%

- Prawdopodobieństwo odejść pracowników przyjęto na podstawie danych historycznych dotyczących rotacji zatrudnienia w Grupie oraz danych statystycznych dotyczących odejść pracowniczych w branży.
- Umieralność i prawdopodobieństwo dożycia przyjęto zgodnie z Tablicami Trwania Życia, publikowanymi przez Główny Urząd Statystyczny, przyjmując, że populacja zatrudnionych w Grupie odpowiada średniej dla Polski pod względem umieralności.
- Przyjęto normalny tryb przechodzenia pracowników na emeryturę według szczegółowych zasad zawartych w ustawie emerytalnej, z wyjątkiem tych zatrudnionych, którzy spełniają warunki wymagane do przejścia na wcześniejszą emeryturę.
- Do dyskontowania przyszłych wypłat świadczeń przyjęto stopę dyskontową w wysokości 3,5%, (31 grudnia 2015: 3,0%), tj. na poziomie rentowności długoterminowych papierów wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa, notowanych na polskim rynku kapitałowym.

Pozostałe rezerwy

Jak opisano w nocie 4.21 tworzenie rezerw wymaga dokonania szacunków prawdopodobieństwa wpływu korzyści ekonomicznych oraz określenia wysokości stanowiącej najbardziej właściwy szacunek nakładów niezbędnych do wypełnienia obowiązku obecnego na koniec okresu sprawozdawczego. Prócz tytułów opisanych powyżej najistotniejsze wartości dotyczą:

- rezerw na uprawnienia do emisji CO₂;
- rezerw na wartość praw majątkowych przeznaczonych do umorzenia.

Analiza wrażliwości na zmianę założeń przyjętych do wyliczenia bieżącej wartości rezerw, w tym w szczególności zmiana stopy dyskonta, została zaprezentowana w notach 21 i 22 niniejszego sprawozdania finansowego.

Zobowiązania warunkowe

Stosując się do zapisów MSR 37 w zakresie rozpoznawania i wyceny rezerw oraz zobowiązań warunkowych Grupa Kapitałowa PGE dokonuje oceny prawdopodobieństwa wystąpienia potencjalnych zobowiązań. Jeżeli wystąpienie niekorzystnego zdarzenia jest prawdopodobne Grupa Kapitałowa PGE ujmuje rezerwę w odpowiedniej wysokości. Jeżeli wystąpienie niekorzystnego zdarzenia w ocenie Grupy Kapitałowej PGE jest możliwe, lecz nie jest prawdopodobne, ujmowane jest zobowiązanie warunkowe. Szczegółowe informacje na temat zobowiązań warunkowych oraz spraw spornych przedstawiono w nocie 28 niniejszego sprawozdania finansowego.

Rekompensaty z tytułu rozwiązania umów długoterminowych (tzw. KDT)

Dokonywane przez Grupę szacunki rekompensat w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej oraz rozpoznanych w związku z nimi przychodów i należności oparte zostały o właściwe według Grupy interpretacje zapisów ustawy z dnia 29 czerwca 2007 roku o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej (DZ. U. z 2007 roku nr 130, poz. 905) („Ustawa KDT”), przewidywania, co do rozstrzygnięcia sporów z Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki oraz o szereg istotnych założeń, w tym również będących poza kontrolą Grupy.

Ewentualne skutki niekorzystnego dla Grupy Kapitałowej PGE rozstrzygnięcia sporu, o którym mowa w nocie 33.1, z Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki w obszarze interpretacji zapisów Ustawy o KDT oraz zmiany przyjętych założeń, w tym będących skutkiem połączeń podmiotów Grupy Kapitałowej PGE, mogą istotnie wpłynąć na wyniki szacunków i w konsekwencji mogą doprowadzić do istotnych zmian sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyników finansowych Grupy Kapitałowej PGE. Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego wynik sporu z Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki nie jest możliwy do przewidzenia.

W ciągu okresu sprawozdawczego Grupa zaktualizowała szacunki dotyczące rekompensat KDT. Szczegółowe informacje zostały opisane w nocie 33.1 niniejszego sprawozdania finansowego.

Odpisy aktualizujące wartość należności

Na dzień sprawozdawczy jednostki wchodzące w skład Grupy oceniają czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości składnika należności lub grupy należności. Jeżeli wartość odzyskiwalna składnika aktywów jest niższa od jego bieżącej wartości księgowej Grupa PGE dokonuje odpisu aktualizującego do poziomu bieżącej wartości planowanych przepływów pieniężnych.

Aktualizacja odpisów aktualizujących należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych należności została przedstawiona w nocie 26.5.1 niniejszego sprawozdania finansowego.

Doszacowanie energii elektrycznej

Odczyty liczników dotyczące wielkości sprzedanej energii elektrycznej w handlu detalicznym wraz z usługą dystrybucyjną oraz jej fakturowanie są dokonywane w większości w okresach odmiennych od okresów sprawozdawczych. W związku z powyższym spółka sprzedaży detalicznej (PGE Obrót S.A.) oraz spółka dystrybucyjna (PGE Dystrybucja S.A.) wchodzące w skład Grupy Kapitałowej PGE dokonują odpowiednich szacunków sprzedaży na każdy dzień sprawozdawczy, za okres nie objęty odczytem. Szacunek obejmuje również zmianę kosztów zakupu energii elektrycznej wynikającą z przeprowadzonego doszacowania sprzedaży oraz uzgodnienia bilansu energii.

Należności z tytułu doszacowanej sprzedaży na dzień 31 grudnia 2016 roku są przedstawione w nocie 25.1.1 niniejszego sprawozdania finansowego.

Wycena wartości godziwej nabywanych aktywów i zobowiązań, ustalenie wartości firmy

Zgodnie z MSSF 3 Połączenia jednostek Grupa Kapitałowa PGE dokonuje identyfikacji i wyceny nabywanych aktywów, zobowiązań oraz wartości firmy lub zysku z okazjonalnego nabycia. Wycena opiera się na szeregu istotnych założeń, obejmujących między innymi: wybór odpowiedniej metody, plany kierownictwa odnośnie wykorzystania przejętych aktywów, prognozy finansowe (w tym ścieżki cenowe określające główne pozycje przychodów i kosztów), zmiany legislacyjne i tym podobne. Z drugiej strony na rozliczenie transakcji nabycia ma wpływ odpowiednie ustalenie ceny nabycia (w tym części warunkowej). Przyjęte założenia mogą mieć istotny wpływ na określenie wartości godziwej nabywanych aktywów i zobowiązań oraz ustalenie wartości firmy lub zysku z okazjonalnego nabycia. Wartość firmy podlega testom na utratę wartości łącznie z odpowiednimi ośrodkami generującymi strumienie pieniężne.

W ciągu roku zakończono dnia 31 grudnia 2016 roku Grupa Kapitałowa PGE nabyła udziały w jednostce współkontrolowanej Polska Grupa Górnicza sp. z o.o. Nabycie skutkowało powstaniem wartości firmy w wysokości 4 mln PLN. Rozliczenie nabycia udziałów zostało opisane w nocie 1.4.

Wpływ zmiany wybranych szacunków na sprawozdanie z całkowitych dochodów za 2016 rok

	Odpisy aktualizujące wartość RAT i WN	Zmiana wyceny rezerw aktuarialnych	Zmiana wyceny rezerwy rekultywacyjnej	Aktualizacja ogólnego wskaźnika N:W	Weryfikacja okresów ekonomicznej użyteczności
PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY	-	-	-	-	-
Koszt własny sprzedaży	(773)	39	-	(13)	15
ZYSK/(STRATA) BRUTTO ZE SPRZEDAŻY	(773)	39	-	(13)	15
Koszty sprzedaży i dystrybucji	-	3	-	-	-
Koszty ogólnego zarządu	(229)	6	-	-	-
Pozostałe przychody operacyjne	-	-	643	-	-
ZYSK/(STRATA) Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ	(1.002)	48	643	(13)	15
ZYSK/(STRATA) BRUTTO	(1.002)	48	643	(13)	15
Inne całkowite dochody	-	249	-	-	-

3. Testy na utratę wartości rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych oraz wartości firmy

Rzeczowe aktywa trwałe stanowią najbardziej istotną pozycję aktywów Grupy Kapitałowej PGE. Z uwagi na zmienne otoczenie makroekonomiczne Grupa Kapitałowa PGE okresowo weryfikuje przesłanki mogące świadczyć o utracie wartości odzyskiwalnej swojego majątku. Grupa Kapitałowa PGE w ocenie sytuacji rynkowej posługuje się zarówno własnymi narzędziami analitycznymi, jak i wsparciem niezależnych ośrodków analitycznych.

3.1 Analiza utraty wartości majątku wytwórczego segmentu Energetyka Konwencjonalna

W poprzednich okresach sprawozdawczych Grupa Kapitałowa PGE dokonywała istotnych odpisów z tytułu utraty wartości aktywów trwałych segmentu Energetyka Konwencjonalna. W bieżącym okresie sprawozdawczym Grupa dokonała analizy przesłanek w celu weryfikacji, czy mogła nastąpić dalsza utrata wartości tych aktywów lub odwrócenie wcześniej ujętych odpisów.

Najważniejsze analizowane czynniki obejmowały:

- analizę realizacji planu finansowego w 2016 roku,
- potwierdzenie aktualności planu inwestycyjnego,
- analizę ceny energii elektrycznej w kontraktach zawieranych na kolejne lata,
- analizę prawidłowości założeń dotyczących tzw. rynku mocy, wsparcia kogeneracji po 2018 roku oraz przydziałów darmowych uprawnień do emisji CO₂,
- przegląd szacunków marż na produkcji i sprzedaży energii elektrycznej w przyszłych okresach, w świetle najświeższych prognoz cen energii, węgla kamiennego oraz uprawnień do emisji CO₂.

Przeprowadzona analiza wskazała, iż konwencjonalne jednostki wytwórcze realizują plan finansowy zgodnie z założeniami. Dostępne Grupie Kapitałowej PGE nowe prognozy cen energii elektrycznej, węgla kamiennego czy uprawnień do emisji CO₂ nie powodują istotnej zmiany prognozy realizowanych marż. Jednocześnie zdaniem Grupy Kapitałowej PGE przyjęte w 2015 roku założenia dotyczące rynku mocy, wsparcia kogeneracji oraz wolumenów darmowych uprawnień do emisji CO₂ są aktualne również na 31 grudnia 2016 roku. W przypadku EC Szczecin zgodnie ze stanowiskiem Grupy wypowiedzenie kontraktu przez Enea, opisane w nocie nr 28.4, jest nieskuteczne i Grupa będzie dochodzić na drodze sądowej wznowienia realizacji kontraktu lub uzyskania odszkodowania zgodnie z zapisami umowy na dostawy praw majątkowych do Enea. W związku z powyższym zdaniem Grupy Kapitałowej PGE, na dzień sprawozdawczy nie występują przesłanki do dokonania kolejnych odpisów z tytułu utraty wartości aktywów trwałych segmentu Energetyka Konwencjonalna ani do odwrócenia odpisów ujętych w poprzednich okresach.

Niektóre istotne założenia regulacyjne przyjęte w powyższej analizie znajdują się poza kontrolą Grupy Kapitałowej PGE i ich realizacja w przyszłości jest niepewna. Dotyczy to w szczególności kwestii związanych z finalnym kształtem polskiego rynku mocy i jego notyfikacją w Komisji Europejskiej, wsparciem dla kogeneracji po 2018 roku, czy przydziałów darmowych uprawnień do emisji CO₂ po 2020 roku. W tych obszarach Grupa bazuje na obecnych założeniach, co do rozwoju regulacji, które są obarczone ryzykiem. Zmiana tych regulacji w przyszłości, w stosunku do obecnych oczekiwań PGE, może mieć wpływ na ocenę wartości odzyskiwalnej majątku wytwórczego segmentu Energetyka Konwencjonalna.

3.2 Analiza utraty wartości majątku wytwórczego segmentu Energetyka Odnawialna

W ciągu pierwszego półrocza 2016 roku Grupa Kapitałowa PGE zidentyfikowała czynniki, które w istotny sposób mogły przyczynić się do zmiany wartości posiadanych aktywów wytwórczych oraz wartości firmy w segmencie Energetyka Odnawialna.

W czwartym kwartale 2016 roku Grupa dokonała ponownej weryfikacji przesłanek i stwierdziła konieczność dokonania aktualizacji odpisów w obszarze energetyki wiatrowej.

Do najważniejszych czynników wpływających na wartość odzyskiwalną aktywów w ocenie Grupy Kapitałowej PGE należą:

Zmiany w otoczeniu rynkowym

Opóźnienie wejścia w życie nowego systemu wsparcia dla produkcji energii elektrycznej z OZE powoduje, iż wybudowane nowe jednostki uczestniczą w dotychczasowym systemie wsparcia. Choć od początku 2016 roku ograniczone zostało wsparcie dla dużej energetyki wodnej i technologii współspalania biomasy z węglem, to przesunięcie w czasie momentu wejścia w życie zapisów rozdziału 4 ustawy o odnawialnych źródłach energii z 20 lutego 2015 roku przyczyniło się do zwiększenia i tak dużej nadwyżki zielonych certyfikatów. Dodatkowo oczekiwanie co do zmiany zasad wsparcia wpłynęło na intensyfikację prac budowlanych, czego konsekwencją było oddanie do użytku znacznej ilości elektrowni wiatrowych w 2015 roku oraz w 2016 roku. W rezultacie wpłynęło to na dalsze spadki cen praw majątkowych oraz pogorszenie prognoz na przyszłość.

Zmiany w otoczeniu prawnym

20 maja 2016 roku została uchwalona ustawa o inwestycjach w zakresie farm wiatrowych, która między innymi zmienia definicję budowli w ustawie prawo budowlane. Zmiana definicji budowli powoduje, iż rozszerzony zostanie zakres opodatkowania podatkiem od nieruchomości dla farm wiatrowych.

Skutkiem powyższych zdarzeń Grupa Kapitałowa PGE prognozuje zmniejszenie generowanych przepływów pieniężnych w przyszłości oraz stwierdziła ryzyko utraty wartości przez aktywa wytwórcze segmentu Energetyka Odnawialna w obszarze elektrowni wiatrowych.

Testy na utratę wartości zostały przeprowadzone na 30 czerwca 2016 roku a następnie na 31 grudnia 2016 roku w odniesieniu do ośrodków wypracowujących środki pieniężne („CGU”) poprzez ustalenie ich wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna analizowanych aktywów została ustalona w oparciu o oszacowanie ich wartości użytkowej metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych netto na podstawie projekcji finansowych przygotowanych na zakładany czas użytkowania danego CGU. Zdaniem Grupy Kapitałowej PGE przyjęcie projekcji finansowych dłuższych niż pięcioletnie jest zasadne ze względu na fakt, iż rzeczowe aktywa trwale wykorzystywane przez Grupę Kapitałową PGE mają istotnie dłuższy okres ekonomicznej użyteczności oraz ze względu na istotny i długoterminowy wpływ szacowanych zmian w otoczeniu regulacyjnym.

W zakresie projektów budowy farm wiatrowych istotny wpływ na dokonanie odpisów aktualizujących miały:

- ustawa z dnia 20 maja 2016 roku o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych określiła warunki budowy oraz lokalizacji elektrowni wiatrowych w sąsiedztwie istniejącej albo planowanej zabudowy mieszkaniowej. Przepisy ustawy dotyczą instalacji na lądzie o mocy powyżej 40 kW. Najważniejsze wprowadzone ustawą zmiany to:
 - minimalna odległość elektrowni od budynku mieszkalnego albo budynku o funkcji mieszanej jest równa lub większa dziesięciokrotności wysokości elektrowni wiatrowej mierzonej od poziomu gruntu do najwyższego punktu budowli, wliczając elementy techniczne, w szczególności wiatrak wraz z łopatami;
 - pozwolenia na budowę elektrowni wiatrowej wydane przed dniem wejścia w życie ustawy zachowują moc, o ile w ciągu trzech lat od dnia wejścia w życie ustawy wydana zostanie decyzja o pozwoleniu na użytkowanie.
- projekt Rozporządzenia Rady Ministrów z listopada 2016 roku w sprawie maksymalnej ilości i wartości energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii, która może zostać sprzedana w drodze aukcji w 2017 roku. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lutego 2015 roku o odnawialnych źródłach energii, Rada Ministrów określa ilość energii jaka może zostać zakupiona w drodze aukcji z odnawialnych źródeł energii w roku następnym. Spadek wartości projektów inwestycyjnych wynika z dużej ich podaży przy małym popycie na energię odnawialną wynikającą z projektu Rozporządzenia.

Ze względu na małe prawdopodobieństwo możliwości realizacji projektów Grupa Kapitałowa podjęła decyzję o objęciu odpisem aktualizującym wszystkich projektów inwestycyjnych lądowych farm wiatrowych, za wyjątkiem projektu Karnice II. Wysokość odpisu z tytułu utraty wartości dla tego projektu ustalono tak jak dla aktywów przeznaczonych do zbycia tj. poprzez porównanie wartości bilansowej aktywów do wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Przyjęte założenia

Poniżej przedstawiono kluczowe założenia wpływające na oszacowanie wartości użytkowej testowanych CGU:

- uznanie za jeden CGU odpowiednio:
 - elektrowni szczytowo-pompowych
 - pozostałych elektrowni wodnych
 - poszczególnych elektrowni wiatrowych
- produkcja energii elektrycznej i praw majątkowych została założona na podstawie danych historycznych oraz oszacowań eksperckich wykonanych na potrzeby inwestycyjne, skorygowanych o dyspozycyjność poszczególnych jednostek,
- prognozy cen energii elektrycznej na lata 2017-2038, zakładające trend rosnący rynkowej ceny hurtowej do roku 2031 oraz spadek cen w kolejnych latach (w cenach stałych),
- prognozy cen praw majątkowych pochodzenia energii ze źródeł odnawialnych zakładające wzrost a następnie, począwszy od 2019 roku, spadek cen (z zastrzeżeniem, iż dla produkcji pokrytej kontraktami przyjęto ceny wynikające z tych kontraktów),
- wzrost obciążenia z tytułu podatku od nieruchomości,
- utrzymanie zdolności produkcyjnych w wyniku prowadzenia inwestycji o charakterze odtworzeniowym,
- przyjęcie średniego ważonego kosztu kapitału po opodatkowaniu (WACC) w okresie projekcji na poziomie 7,56%.

Prognozy cen energii elektrycznej i praw majątkowych pochodzenia energii pochodziły z opracowania przygotowanego przez niezależnego eksperta. Przyjęto prognozę cen energii określoną jako najbardziej prawdopodobną, przy czym w części pokrytej kontraktami, przyjęto ceny wynikające z tych kontraktów w okresie ich obowiązywania.

Utrata wartości majątku wytwórczego segmentu Energetyka Odnawialna

Przeprowadzone testy wykazały, iż nastąpiła utrata wartości w odniesieniu do części farm wiatrowych, większości projektów inwestycyjnych oraz do przypisanej do tego CGU wartości firmy.

Stan na dzień 31 grudnia 2016	Wartość aktywów przed odpisem	Utrata wartości	Wartość po odpisie
Jednostki wytwórcze segmentu Energetyki Odnawialnej			
Elektrownie szczytowo-pompowe	808	-	808
Pozostałe elektrownie wodne	322	-	322
Elektrownie wiatrowe	2.567	(369)	2.198
Projekty inwestycyjne wiatrowe	224	(218)	6
Projekty inwestycyjne morskie	61	-	61
Wartość firmy	285	(277)	8
RAZEM	4.267	(864)	3.403
Aktywa nieprzypisane i non-core	82	(1)	81
RAT i WN w budowie (bez projektów wiatrowych)	19	-	19
RAZEM:	4.368	(865)	3.503

Analiza wrażliwości

Wyniki analizy wrażliwości wykazały, że największy wpływ na wartość użytkową wycenianych aktywów mają przede wszystkim zmiany założeń dotyczących średnioważonego kosztu kapitału, ceny energii elektrycznej oraz ceny sprzedaży praw majątkowych. Poniżej przedstawiono szacowany wpływ zmiany kluczowych założeń na zmianę odpisu aktualizującego wartość aktywów segmentu Energetyki Odnawialnej na dzień 31 grudnia 2016 roku (dane w mln PLN).

Parametr	Zmiana	Wpływ na odpis aktualizujący	
		Zwiększenie odpisu	Zmniejszenie odpisu
Zmiana ceny energii elektrycznej w całym okresie prognozy	+1%	-	16,6
	-1%	16,6	-
Zmiana WACC	+ 0,5 p.p.	61,6	-
	- 0,5 p.p.	-	52,2
Zmiana ceny praw majątkowych w całym okresie prognozy	+ 1%	-	8,8
	- 1%	8,8	-

3.3 Rzeczowe aktywa trwałe segmentu Dystrybucja

Wartość księgowa rzeczowych aktywów trwałych związanych z działalnością dystrybucyjną na dzień sprawozdawczy wynosi ponad 16 mld PLN i stanowi około 31% sumy skonsolidowanych rzeczowych aktywów trwałych. Ich wartość odzyskiwalna zależy głównie od taryfy przyznanej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Przychód regulowany (taryfowy) ustalany corocznie zapewnia pokrycie uzasadnionych kosztów: operacyjnych, amortyzacji, podatków, zakupu energii na pokrycie różnicy bilansowej, kosztów przeniesionych oraz osiągnięcie zwrotu z kapitału zaangażowanego w działalność dystrybucyjną na uzasadnionym poziomie. Poziom zwrotu z zaangażowanego kapitału jak i amortyzacja uzależnione są od tzw. Wartości Regulacyjnej Aktywów.

Grupa Kapitałowa PGE nie stwierdziła na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego przesłanek świadczących o utracie wartości rzeczowych aktywów trwałych przypisanych do działalności dystrybucyjnej.

4. Istotne zasady rachunkowości

Sprawozdanie finansowe zostało przygotowane zgodnie z zasadą kosztu historycznego, która została zmodyfikowana w odniesieniu do:

- Rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych – rzeczowe aktywa trwałe i wartości niematerialne, których właścicielem była Grupa w dniu przejścia na stosowanie MSSF, zostały wycenione do zakładanego kosztu na ten dzień. Dodatkowo w odniesieniu do niektórych rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych ujęto odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości.
- Instrumentów finansowych – wybrane kategorie instrumentów finansowych są wyceniane i prezentowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości godziwej. Szczegóły dotyczące wyceny poszczególnych kategorii instrumentów finansowych zaprezentowano w opisie stosowanych zasad rachunkowości.
Aktywów, dla których stwierdzono utratę wartości – zaprezentowano w wartości kosztu historycznego skorygowanego o odpisy z tytułu utraty wartości.
- Zapasów - uprawnienia do emisji CO₂ nabyte w celu realizacji zysków z tytułu wahań cen rynkowych, są ujmowane w wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży.

4.1 Zasady konsolidacji

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe GK PGE zostało sporządzone na podstawie sprawozdania finansowego jednostki dominującej, sprawozdań finansowych jej jednostek zależnych, stowarzyszonych oraz jednostki współkontrolowanej. Sprawozdania finansowe jednostek objętych konsolidacją sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości.

Wszystkie salda rozrachunków, przychodów i kosztów powstałych pomiędzy jednostkami Grupy oraz niezrealizowane zyski wewnątrzgrupowe są w całości eliminowane.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce wtedy, gdy posiada ona bezpośrednio lub pośrednio, poprzez swoje jednostki zależne, więcej niż połowę liczby głosów w danej spółce, chyba że możliwe jest do udowodnienia, że taka własność nie stanowi o sprawowaniu kontroli. Sprawowanie kontroli ma miejsce wtedy, gdy Spółka z tytułu swojego zaangażowania w inną jednostkę ma prawa do zmiennych wyników finansowych, oraz ma możliwość wywierania wpływu na wysokość tych wyników finansowych poprzez sprawowanie władzy nad tą jednostką. Sprawowanie władzy może również mieć miejsce w sytuacji, gdy jednostka dominująca nie posiada ponad połowę liczby głosów w jednostce zależnej.

Rozliczenie powstania Grupy Kapitałowej PGE i późniejszych przekształceń w ramach Grupy w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym

Problematykę przejęć i połączeń jednostek gospodarczych zasadniczo reguluje standard MSSF 3 *Połączenia jednostek gospodarczych*, jednak standard ten wyłącza ze swojego zakresu transakcje pomiędzy jednostkami pozostającymi pod wspólną kontrolą. Podmioty na bazie których powstała Grupa PGE, znajdowały się w momencie połączenia pod kontrolą Skarbu Państwa. Transakcja wniesienia spółek spełniała więc w ocenie Spółki definicję transakcji pod wspólną kontrolą w związku z czym jest ona wyłączona z zakresu MSSF 3.

Połączenia jednostek znajdujących się pod wspólną kontrolą zostały rozliczone przy zastosowaniu metody łączenia udziałów i w związku z tym skonsolidowane sprawozdanie finansowe odzwierciedla fakt ciągłości wspólnej kontroli oraz nie odzwierciedla zmian wartości aktywów netto do wartości godziwych (lub też rozpoznania nowych aktywów) lub wyceny wartości firmy.

Kolejne połączenia w Grupie PGE zostały ujęte jako transakcje pomiędzy podmiotami znajdującymi się pod wspólną kontrolą, w związku z powyższym zostały rozliczone w obrębie kapitałów własnych Grupy Kapitałowej, bez wpływu na wartość firmy.

Zakup spółek od pomiotów niepowiązanych jest rozliczany za pomocą metody nabycia.

Wspólne przedsięwzięcie i współkontrola

W związku z udziałem we wspólnym przedsięwzięciu (wspólnym ustaleniu umownym dającym prawo do udziału w aktywach netto) w sprawozdaniu finansowym udział ten ujmuje się jako inwestycję i rozlicza przy zastosowaniu metody praw własności.

Współkontrola jest umownie ustalonym podziałem kontroli w ramach ustalenia umownego, który występuje tylko wówczas, gdy decyzje dotyczące istotnych działań wymagają jednogłośnej zgody stron dzielących kontrolę.

Inwestycje w jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to podmioty, na które jednostka dominująca bezpośrednio lub poprzez spółki zależne wywiera znaczący wpływ, ale nie sprawuje nad nimi kontroli ani współkontroli. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych są wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według ceny nabycia powiększonej o późniejsze zmiany udziału jednostki dominującej w aktywach netto tych jednostek, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych są ujmowane metodą praw własności.

4.2 Przeliczenie pozycji wyrażonych w walutach obcych

Transakcje wyrażone w walutach obcych są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji. Na dzień sprawozdawczy:

- pozycje pieniężne są przeliczane przy zastosowaniu kursu zamknięcia NBP,
- pozycje niepieniężne wyceniane według kosztu historycznego w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia pierwotnej transakcji,
- pozycje niepieniężne wyceniane w wartości godziwej w walucie obcej przelicza się przy zastosowaniu kursu wymiany z dnia ustalenia wartości godziwej.

Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są w wyniku finansowym lub, w przypadkach określonych polityką rachunkowości, w wartości aktywów.

Różnice kursowe powstałe na pozycjach niepieniężnych, takich jak instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, ujmuje się jako element zmian wartości godziwej. Różnice kursowe powstałe na pozycjach niepieniężnych, takich jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, ujmuje się w innych całkowitych dochodach. Różnice kursowe wynikające z przeliczenia aktywów i pasywów spółek zagranicznych o walucie funkcjonalnej innej niż waluta funkcjonalna jednostki dominującej są ujmowane w osobnej pozycji kapitałów własnych.

4.3 Segmenty operacyjne

Segment operacyjny jest częścią składową Grupy:

- która angażuje się w działalność gospodarczą, w związku z którą może uzyskiwać przychody i ponosić koszty,
- której wyniki działalności są regularnie przeglądane przez główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych w Grupie oraz wykorzystujący te wyniki przy decydowaniu o alokacji zasobów do segmentu i przy ocenie wyników działalności segmentu,
- w przypadku której są dostępne oddzielnie informacje finansowe.

Z uwagi na rodzaje procesów produkcyjnych jak również system obowiązujących regulacji w Grupie Kapitałowej PGE rozróżnia się następujące segmenty branżowe:

- Energetyka Konwencjonalna,
- Energetyka Odnawialna,
- Obrót,
- Dystrybucja,
- Działalność pozostała, w skład której wchodzi działalność spółek zależnych inna niż wymieniona w ww. segmentach, ale nieistotna, aby tworzyć odrębne segmenty.

Przychody segmentu są przychodami osiąganymi bądź to ze sprzedaży zewnętrznym klientom, bądź z transakcji z innymi segmentami Grupy Kapitałowej, które są wykazywane w rachunku zysków i strat Grupy i dają się bezpośrednio przyporządkować do danego segmentu wraz z odpowiednią częścią przychodów, którą w oparciu o racjonalne przesłanki można przypisać do tego segmentu. Koszty segmentu obejmują koszty sprzedaży zewnętrznym klientom oraz koszty transakcji realizowanych z innymi segmentami w ramach Grupy, które wynikają z działalności operacyjnej danego segmentu i dają się bezpośrednio przyporządkować do tego segmentu wraz z odpowiednią częścią kosztów jednostki gospodarczej, które w oparciu o racjonalne przesłanki można przypisać do danego segmentu. Wynik segmentu jest różnicą między przychodami a kosztami segmentu.

Aktywa segmentu są aktywami operacyjnymi wykorzystywanymi przez segment w działalności operacyjnej, które dają się bezpośrednio przyporządkować do danego segmentu lub w oparciu o racjonalne przesłanki przypisać do tego segmentu. Zobowiązania segmentu są zobowiązaniami operacyjnymi powstałymi w wyniku działalności operacyjnej segmentu, które dają się bezpośrednio przyporządkować do danego segmentu lub w oparciu o racjonalne przesłanki przypisać do tego segmentu. Do aktywów i zobowiązań segmentu nie zalicza się rozrachunków z tytułu podatku dochodowego.

4.4 Przychody

Wysokość przychodów ustala się w wartości godziwej zapłaty otrzymanej bądź należnej. Przychody są rozpoznawane po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT), podatek akcyzowy, inne podatki od sprzedaży lub opłaty oraz rabaty i upusty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

Przychody ze sprzedaży towarów i produktów

Przychody są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób a koszty poniesione można wiarygodnie oszacować. W szczególności przychody ze sprzedaży energii elektrycznej rozpoznaje się w momencie jej dostarczenia.

Do przychodów ze sprzedaży towarów i produktów zalicza się przede wszystkim:

- kwoty należne za sprzedane: energię elektryczną do odbiorców hurtowych i detalicznych, ciepło, gaz, węgiel, świadectwa pochodzenia energii elektrycznej wytworzonej w źródłach odnawialnych, świadectwa wytworzenia energii elektrycznej w kogeneracji, uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych, usługi dystrybucyjne i przesyłowe oraz pozostałe usługi działalności podstawowej,
- kwoty należne za sprzedane materiały i towary nie wymienione powyżej.

Przychody ze sprzedaży usług

Przychody z tytułu świadczonych usług rozpoznawane są w momencie wykonania danej usługi. Przychody z wykonania niezakończonych usług długoterminowej w okresie od dnia zawarcia umowy do dnia sprawozdawczego – po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w ubiegłych okresach sprawozdawczych – ustala się proporcjonalnie do stopnia jej realizacji, jeżeli stopień ten można ustalić w sposób wiarygodny.

Jeżeli wyniku kontraktu nie można wiarygodnie oszacować, wówczas przychody ujmowane są tylko do wysokości poniesionych kosztów, które Grupa spodziewa się odzyskać.

Opłaty przyłączeniowe

PGE Dystrybucja S.A. osiąga przychody z tytułu przyłączania klientów do sieci, tzw. opłaty przyłączeniowe. Zgodnie z interpretacją KIMSF 18 *Przekazanie aktywów przez klientów*, począwszy od 1 lipca 2009 roku przychody z tego tytułu są rozpoznawane jednorazowo. Opłaty otrzymane przed 1 lipca 2009 roku są ujęte jako rozliczenia międzyokresowe przychodów i rozliczane przez okres 25 lat.

Przychody z tytułu rekompensat KDT

Producenci energii elektrycznej, którzy przystąpili do programu przedterminowego rozwiązania kontraktów długoterminowych na sprzedaż mocy i energii elektrycznej są uprawnieni do otrzymywania rekompensat na pokrycie kosztów osieroconych. Rekompensaty są wypłacane w formie zaliczek rocznych płatnych w kwartalnych ratach oraz korygowane w okresach rocznych. Na koniec okresu korygowania zostanie określona ostateczna kwota kosztów osieroconych. W związku z powyższym wytwórcy energii wchodzący w skład Grupy szacują i ujmują przychód za dany okres z tytułu otrzymanych rekompensat KDT w wysokości, w której zostanie ostatecznie dla danego okresu zatwierdzona, tj. po uwzględnieniu przewidywanej na datę sporządzenia sprawozdania finansowego korekty rocznej oraz korekty końcowej. Allokacja korekty końcowej do danego okresu sprawozdawczego dokonywana jest w oparciu o planowany rozkład przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej i usług systemowych w okresie korygowania, z uwzględnieniem korekty końcowej.

Korekty przychodów z tytułu rekompensat KDT wynikające z rozstrzygnięć sądowych są prezentowane w pozostałej działalności operacyjnej.

4.5 Koszt własny sprzedaży

Do kosztu własnego sprzedaży zalicza się:

- koszt wytworzenia produktów poniesiony w danym okresie sprawozdawczym, skorygowany o zmianę stanu produktów (wyrobów gotowych, półproduktów oraz produkcji w toku) oraz skorygowany o koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby,
- wartość sprzedanej energii elektrycznej, świadectw pochodzenia energii, gazu oraz pozostałych towarów i materiałów według cen nabycia.

Koszty, które można bezpośrednio przyporządkować przychodom osiągniętym przez jednostki, wpływają na wynik finansowy za ten okres sprawozdawczy, w którym przychody te wystąpiły.

Koszty, które można jedynie w sposób pośredni przyporządkować przychodom lub innym korzyściom osiąganym przez jednostki, wpływają na wynik finansowy w części, w której dotyczą danego okresu sprawozdawczego, zapewniając zgodność z zasadą memoriału z uwzględnieniem zasad wyceny środków trwałych oraz zapasów.

4.6 Podatki

Podatek dochodowy wykazany w wyniku finansowym obejmuje podatek bieżący oraz odroczony.

W rachunku zysków i strat ujmowane jest rzeczywiste obciążenie podatkowe za dany okres sprawozdawczy, ustalone przez jednostki Grupy zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, oraz zmiana stanu aktywa oraz rezerwy z tytułu podatku odroczonego nie rozliczane z kapitałem własnym.

W związku z przejściowymi różnicami między wykazywaną w księgach rachunkowych wartością aktywów i pasywów a ich wartością podatkową oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia w przyszłości, Grupa tworzy rezerwę i ustala aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego tworzy się w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych do wysokości, do której jest prawdopodobne, iż osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Bieżącą wartość księgową składnika aktywów i rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego weryfikuje się na każdy dzień sprawozdawczy. Aktywa i zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego traktowane są w całości jako długoterminowe. Grupa dokonuje kompensaty aktywa i rezerwy z tytułu podatku odroczonego na poziomie podatkowej grupy kapitałowej oraz na poziomie poszczególnych spółek Grupy Kapitałowej PGE.

Grupa obniża bieżącą wartość księgową składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego w zakresie, w jakim nie jest prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

4.7 Zysk netto na akcję

Zysk netto na akcję dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie zysku netto przypadającego dla akcjonariuszy jednostki dominującej za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji w danym okresie sprawozdawczym.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto za okres przypadającego na zwykłych akcjonariuszy (po potrąceniu odsetek od umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe) przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu (skorygowaną o wpływ opcji rozładniających oraz rozładniających umarzalnych akcji uprzywilejowanych zamiennych na akcje zwykłe).

4.8 Rzeczowe aktywa trwałe

Przez rzeczowe aktywa trwałe rozumie się aktywa:

- które są utrzymywane w celu wykorzystania ich w procesie produkcyjnym lub przy dostawach towarów i świadczeniu usług, w celu oddania do użytkowania innym podmiotom na podstawie umowy najmu lub w celach administracyjnych oraz
- którym towarzyszy oczekiwanie, iż będą wykorzystywane przez czas dłuższy niż jeden rok.

Rzeczowe aktywa trwałe wyceniane są według wartości netto tzn. wartości początkowej (lub po koszcie zakładanym dla środków trwałych używanych przed dniem przejścia na MSSF) pomniejszonej o umorzenie oraz odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa rzeczowych aktywów trwałych obejmuje ich cenę zakupu powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do użytkowania. W skład kosztu wchodzi również przewidywany koszt demontażu rzeczowych aktywów trwałych, usunięcia i przywrócenia do stanu pierwotnego miejsca, w którym dany składnik aktywów się znajduje, których obowiązek poniesienia powstaje w chwili instalacji składnika aktywów lub jego używania dla celów innych niż produkcja zapasów. Na dzień nabycia lub wytworzenia składnika rzeczowych aktywów trwałych Grupa identyfikuje i wyodrębnia wszystkie istotne w porównaniu z ceną nabycia, kosztem wytworzenia lub kosztem zakładanym całej pozycji części składowe wchodzące w skład danego składnika aktywów i amortyzuje osobno każdą taką część. Grupa ujmuje również jako element składnika rzeczowych aktywów trwałych koszty remontów kapitalnych i okresowych przeglądów.

Podstawę naliczania odpisów amortyzacyjnych stanowi cena nabycia/koszt wytworzenia składnika rzeczowych aktywów trwałych pomniejszona o jego wartość rezydualną. Rozpoczęcie amortyzacji następuje, gdy składnik jest dostępny do użytkowania. Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych następuje na podstawie planu amortyzacji określającego przewidywany okres użytkowania składnika rzeczowych aktywów trwałych. Zastosowana metoda amortyzacji odzwierciedla tryb konsumowania przez Grupę korzyści ekonomicznych ze składnika aktywów. Remonty kapitalne i przeglądy okresowe stanowiące komponent składnika rzeczowych aktywów trwałych amortyzuje się przez okres od miesiąca następującego po zakończeniu remontu/przeglądu do miesiąca rozpoczęcia następnego remontu/przeglądu.

Dla poszczególnych grup rzeczowych aktywów trwałych przyjęto okresy użytkowania w następujących przedziałach:

Grupa rodzajowa	Średni pozostały okres amortyzacji w latach	Najczęściej stosowane całkowite okresy amortyzacji w latach
Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	16	20 – 60
Maszyny i urządzenia techniczne	14	4 – 40
Środki transportu	6	4 – 14
Inne rzeczowe aktywa trwałe	3	3 – 10

Metoda amortyzacji, stawka amortyzacyjna oraz wartość rezydualna rzeczowych aktywów trwałych podlegają corocznej weryfikacji. Wszelkie zmiany wynikające z przeprowadzonej weryfikacji ujmują się jako zmianę szacunków, a ewentualna korekta odpisów amortyzacyjnych dokonywana jest w roku, w którym dokonano weryfikacji oraz w okresach następujących.

W przypadku konieczności dokonania odpisu aktualizującego wartość niefinansowego majątku trwałego Grupa Kapitałowa PGE dokonuje aktualizacji zgodnie z zasadami opisanymi w notcie 4.11.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą rzeczowych aktywów trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Rzeczowe aktywa trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania składnika rzeczowych aktywów trwałych do używania.

Koszty usuwania nadkładu

Kopalnie odkrywkowe należące do Grupy ujmują jako aktywa ponoszone na etapie budowy i rozruchu kopalni koszty usuwania nadkładu i prezentują je jako składnik rzeczowych aktywów trwałych. Z chwilą rozpoczęcia eksploatacji węgla niniejsze skapitalizowane koszty są systematycznie amortyzowane z zastosowaniem metody naturalnej opartej na ilości wydobytego węgla.

W przypadku spełnienia warunków zapisanych w interpretacji KIMS F 20 kopalnie ujmują również jako składnik rzeczowych aktywów trwałych tzw. aktywo z tytułu usuwania nadkładu, czyli ponoszone na etapie produkcji koszty usuwania nadkładu. Wartość składnika aktywa z tytułu zdejmowania nadkładu na etapie produkcji ustalana jest na podstawie modelu uwzględniającego m.in. szacowaną wartość ogólnego wskaźnika N-W (stosunek ilości nadkładu do węgla) oraz rzeczywistego rocznego wskaźnika N-W. Składnik aktywów z tytułu usuwania nadkładu jest systematycznie amortyzowany z zastosowaniem metody naturalnej opartej na ilości wydobytego węgla z danego komponentu złoża.

Koszty rekultywacji wyrobisk końcowych kopalni odkrywkowych

Kopalnie odkrywkowe działające w Grupie Kapitałowej PGE ujmują w wartości środków trwałych szacowane koszty rekultywacji wyrobisk końcowych przypadające na wydobyty nadkład, w proporcji odpowiadającej stosunkowi objętości odkrywki przypadającej na nadkład na dzień sprawozdawczy do planowanej objętości odkrywki przypadającej na nadkład na zakończenie okresu eksploatacji.

Składnik aktywów z tytułu kosztów rekultywacji jest systematycznie amortyzowany z zastosowaniem metody naturalnej opartej na ilości wydobytego węgla z danej odkrywki.

4.9 Wartości niematerialne

Do wartości niematerialnych Grupa zalicza możliwe do zidentyfikowania niepieniężne składniki aktywów, nie posiadające postaci fizycznej, takie jak:

- nabyte przez spółki Grupy, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby Grupy,
- koszty prac rozwojowych,
- wartość firmy z wyłączeniem wartości firmy wytworzonej przez jednostkę we własnym zakresie,
- zakupione prawo wieczystego użytkowania gruntów (PWUG),
- służebności nabyte i ustanowione nieodpłatnie.

Prawo wieczystego użytkowania gruntów otrzymane nieodpłatnie w drodze decyzji administracyjnej nie jest ujmowane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej.

W przypadku prac rozwojowych, na dzień początkowego ujęcia składnik wartości niematerialnych wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Po ujęciu początkowym wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Grupa ocenia czy okres użytkowania składnika wartości niematerialnych jest określony czy nieokreślony oraz, jeśli jest określony, oszacowuje długość tego okresu lub wielkość produkcji lub inną miarę będącą podstawą do określenia okresu użytkowania. Okres użytkowania składnika wartości niematerialnych jest oceniany jako nieokreślony, jeśli opierając się na analizie odpowiednich czynników nie istnieje przewidywalna długość okresu, w którym aktywo to będzie generowało przepływy pieniężne dla Grupy.

Wartość podlegająca amortyzacji jest amortyzowana w okresie odpowiadającym szacowanemu okresowi ekonomicznej użyteczności danego składnika wartości niematerialnych. Amortyzację rozpoczyna się, gdy składnik aktywów jest gotowy do użycia.

Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej raz w ciągu roku sprawozdawczego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są traktowane jak zmiany wartości szacunkowych.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane, są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości. Okresy amortyzacji wartości niematerialnych wynoszą:

Grupa rodzajowa	Średni pozostały okres amortyzacji w latach	Najczęściej stosowane całkowite okresy amortyzacji w latach
Patenty i licencje	3	3 – 8
Koszty zakończonych prac rozwojowych	2	3 – 15
Inne	16	3 – 25

Wartość niematerialną powstałą w wyniku prac rozwojowych ujmuje się wtedy i tylko wtedy, gdy można udowodnić:

- techniczną możliwość ukończenia składnika wartości niematerialnych tak, aby nadawał się do użytkowania lub sprzedaży,
- zamiar ukończenia składnika wartości niematerialnych oraz jego użytkowania lub sprzedaży,
- zdolność do użytkowania lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- sposób, w jaki składnik wartości niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne,
- dostępność stosownych środków technicznych, finansowych i innych, które mają służyć ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych,
- możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych w czasie prac rozwojowych, które można przyporządkować temu składnikowi wartości niematerialnych.

4.10 Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego są to odsetki oraz inne koszty ponoszone przez Grupę w związku z pożyczaniem środków finansowych. Koszty finansowania zewnętrznego, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu, budowie lub wytworzeniu dostosowywanego składnika aktywów, aktywuje się jako część ceny nabycia lub kosztu wytworzenia tego składnika aktywów. Inne koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są jako koszty okresu. W przypadku różnic kursowych powstających w związku z pożyczkami i kredytami w walucie obcej Grupa kapitalizuje je do wysokości, w jakim są uznawane za korektę kosztów odsetek.

4.11 Utrata wartości niefinansowych aktywów trwałych

Na każdy dzień sprawozdawczy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników niefinansowych aktywów trwałych. W razie stwierdzenia, że przesłanki takie zachodzą, lub w razie konieczności przeprowadzenia corocznego testu sprawdzającego, czy nastąpiła utrata wartości, Grupa dokonuje oszacowania wartości odzyskiwalnej danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego dany składnik aktywów należy.

Wartość odzyskiwalna składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne odpowiada wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży tego składnika aktywów lub odpowiednio ośrodka wypracowującego środki pieniężne, lub jego wartości użytkowej, zależnie od tego, która z nich jest wyższa. Wartość odzyskiwalną ustala się dla poszczególnych aktywów, chyba że dany składnik aktywów nie generuje samodzielnie wpływów pieniężnych, które w większości są niezależne od tych, które są generowane przez inne aktywa lub grupy aktywów. Jeśli wartość księgowa składnika aktywów jest wyższa niż jego wartość odzyskiwalna, ma miejsce utrata wartości i dokonuje się wówczas odpisu do ustalonej wartości odzyskiwalnej. Przy szacowaniu wartości użytkowej prognozowane przepływy pieniężne są dyskontowane do ich wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej przed uwzględnieniem skutków opodatkowania, która odzwierciedla bieżące rynkowe oszacowanie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko typowe dla danego składnika aktywów. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości składników majątkowych używanych w działalności kontynuowanej ujmuje się w tych kategoriach kosztów, które odpowiadają funkcji składnika aktywów, w przypadku którego stwierdzono utratę wartości.

4.12 Aktywa finansowe

Aktywa finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności (HTM),
- Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy (FVP),
- Pożyczki udzielone i należności,
- Aktywa dostępne do sprzedaży (AFS).

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy

Składnikiem aktywów finansowych wycenianym w wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający jeden z warunków:

- Jest kwalifikowany jako przeznaczony do obrotu. Składniki aktywów finansowych kwalifikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeśli są:
 - nabyte głównie w celu sprzedaży w krótkim terminie,
 - częścią portfela określonych instrumentów finansowych zarządzanych razem i co do których istnieje prawdopodobieństwo uzyskania zysku w krótkim terminie, lub
 - instrumentami pochodnymi, z wyłączeniem instrumentów pochodnych będących elementem rachunkowości zabezpieczeń.
- Został zakwalifikowany do tej kategorii w momencie nabycia. Każde aktywo finansowe, do którego odnosi się MSR 39, może zostać w momencie nabycia zaklasyfikowane do portfela wycenianego według wartości godziwej ze zmianami odnoszonymi do wyniku finansowego za wyjątkiem instrumentów kapitałowych, które nie mają cen kwotowanych na aktywnym rynku, a ich wartość godziwa nie może być wiarygodnie wyznaczona.

Instrumenty te są wyceniane w wartości godziwej na dzień sprawozdawczy. Zysk lub strata na aktywach finansowych zaklasyfikowanych do portfela FVP są rozpoznawane w wyniku finansowym i nie są pomniejszane o kwoty naliczonych odsetek.

Pożyczki udzielone i należności

Pożyczki udzielone i należności to nie zaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Zalicza się je do aktywów obrotowych, o ile termin ich wymagalności nie przekracza 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego. Pożyczki udzielone i należności o terminie wymagalności przekraczającym 12 miesięcy od dnia sprawozdawczego zalicza się do aktywów trwałych. Pożyczki i należności ujmowane są według zamortyzowanego kosztu.

Należności z tytułu dostaw i usług wycenia się nie rzadziej niż na dzień sprawozdawczy w kwocie wymagalnej, tj. w wartości nominalnej należności powiększonej o ewentualne, należne jednostkom Grupy na dzień wyceny odsetki z tytułu zwłoki, z zachowaniem zasady ostrożności, tj. po ewentualnym pomniejszeniu o odpisy aktualizujące ich wartość. Odpisy aktualizujące wartość należności zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub do kosztów finansowych. Należności długoterminowe są wykazywane w wartości bieżącej (zdyskontowanej).

Aktywa dostępne do sprzedaży

Wszystkie pozostałe aktywa finansowe są aktywami dostępnymi do sprzedaży. Aktywa dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej na każdy dzień sprawozdawczy. Wartość godziwa inwestycji, dla których nie ma notowanej ceny rynkowej, jest ustalana w odniesieniu do aktualnej wartości rynkowej innego instrumentu posiadającego zasadniczo takie same cechy lub w oparciu o przewidywane przepływy pieniężne z tytułu składnika aktywów stanowiącego przedmiot inwestycji (wycena metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych).

Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku regulowanym albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób) a ich ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczone, ujmuje się w innych całkowitych dochodach, za wyjątkiem:

- strat z tytułu utraty wartości,
- zysków i strat z tytułu różnic kursowych, które powstają dla aktywów pieniężnych,
- odsetek wyliczonych przy pomocy efektywnej stopy procentowej.

Dywidendy z instrumentów kapitałowych w portfelu AFS powinny być rozpoznane w wyniku finansowym w momencie, kiedy prawo jednostki do otrzymania płatności jest ustalone.

4.13 Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczenia

Instrumenty pochodne, z których korzysta Grupa w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem związanym ze zmianami stóp procentowych i kursów wymiany walut, to przede wszystkim kontrakty walutowe typu forward oraz kontrakty na zamianę stóp procentowych IRS (Interest Rate Swap). Tego rodzaju pochodne instrumenty finansowe są wyceniane do wartości godziwej. Instrumenty pochodne wykazuje się jako aktywa, gdy ich wartość jest dodatnia, i jako zobowiązania – gdy ich wartość jest ujemna.

Zyski i straty z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych, które nie spełniają warunków rachunkowości zabezpieczeń są bezpośrednio odnoszone w wynik finansowy roku obrotowego.

Wartość godziwa walutowych kontraktów forward jest ustalana poprzez odniesienie do bieżących kursów terminowych (forward) występujących przy kontraktach o podobnym terminie zapadalności. Wartość godziwa kontraktów na zamianę stóp procentowych jest ustalana poprzez odniesienie do wartości rynkowej podobnych instrumentów.

4.14 Rachunkowość zabezpieczeń

Zmiany w wycenie do wartości godziwej pochodnych instrumentów finansowych wyznaczonych jako instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne CCIRS (Cross Currency Interest Rate Swap) oraz IRS (Interest Rate Swap) odnoszone są do kapitału z aktualizacji wyceny w części stanowiącej efektywne zabezpieczenie, natomiast nieefektywna część zabezpieczenia odnoszona jest do rachunku zysków i strat.

Kwoty skumulowanej zmiany wyceny do wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego, ujęte uprzednio w kapitale z aktualizacji wyceny, przenoszone są do rachunku zysków i strat w okresie lub okresach, w którym pozycja zabezpieczana wywiera wpływ na rachunek zysków i strat. Alternatywnie, w przypadku gdy zabezpieczenie planowanej transakcji skutkuje ujęciem składnika aktywów niefinansowych lub zobowiązań niefinansowych, Grupa wyłącza kwotę z kapitałów i włącza ją do początkowego kosztu nabycia lub innej wartości księgowej składnika aktywów lub zobowiązań niefinansowych.

4.15 Zapasy

Zapasy są to aktywa przeznaczone do sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej, będące w trakcie produkcji w celu sprzedaży, lub mające postać materiałów lub surowców zużywanych w procesie produkcyjnym lub w trakcie świadczenia usług.

Do zapasów zalicza się:

- materiały,
- produkty,
- półprodukty i produkty w toku,
- prawa pochodzenia energii - zakupione, wytworzone lub otrzymane prawa majątkowe pochodzenia energii wytworzonej w odnawialnych źródłach energii, prawa majątkowe pochodzenia energii wytworzonej w kogeneracji oraz prawa majątkowe do świadectw efektywności energetycznej,
- towary (w szczególności przeznaczone do dalszej odsprzedaży uprawnień do emisji CO₂).

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia lub kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Uprawnienia nabyte w celu realizacji zysków z tytułu wahań cen rynkowych, są ujmowane w wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży.

Rozchód składników zapasów wyceniany jest według następujących zasad:

- materiały i towary (z wyjątkiem uprawnień do emisji CO₂) – według metody FIFO;
- uprawnienia do emisji CO₂:
 - nabyte w celu realizacji zysków z tytułu wahań cen rynkowych - według szczegółowej identyfikacji,
 - nabyte w celu dalszej odsprzedaży do konwencjonalnych jednostek wytwórczych w GK PGE - według metody FIFO,
- prawa majątkowe – według szczegółowej identyfikacji.

Stosowane do wyceny na dzień sprawozdawczy ceny nabycia lub koszty wytworzenia zapasów nie mogą być wyższe od ceny netto możliwej do uzyskania tych składników. Odpis aktualizujący wartość zapasów zalicza się do kosztów operacyjnych. W razie odzyskania przez określony składnik zapasów w pełni lub w części poprzednio utraconej wartości urealniana jest jego wycena, poprzez zmniejszenie wartości odpisu aktualizującego.

4.16 Uprawnienia do emisji CO₂ na własne potrzeby jednostek wytwórczych

W odrębnej pozycji sprawozdania z sytuacji finansowej ujmowane są, przeznaczone na własne potrzeby jednostek wytwórczych, uprawnienia do emisji dwutlenku węgla (European Union Allowances - EUA). EUA otrzymane nieodpłatnie prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej w wartości nominalnej, czyli w wartości zerowej. Zakupione jednostki uprawnień do emisji są ujmowane w cenie nabycia. Rozchód uprawnień do emisji CO₂ zakupionych na własne potrzeby wycenia się metodą FIFO.

4.17 Pozostałe aktywa (w tym rozliczenia międzyokresowe kosztów)

Grupa ujmuje aktywa jako rozliczenia międzyokresowe kosztów czynne, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- wynikają z przeszłych zdarzeń – poniesienie wydatku na cel operacyjny jednostek,
- ich wysokość można wiarygodnie określić,
- dotyczą przyszłych okresów sprawozdawczych.

Rozliczenia międzyokresowe ustalane są w wysokości poniesionych, wiarygodnie ustalonych wydatków, jakie dotyczą przyszłych okresów i są związane z wpływem korzyści ekonomicznych w przyszłości.

Do pozostałych aktywów zaliczane są w szczególności należności z tytułu rozliczeń publiczno-prawnych, zaliczki na dostawy i usługi (w tym zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe w budowie), należności z tytułu dywidend.

4.18 Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne składają się z gotówki w kasie oraz depozytów płatnych na żądanie. Ekwiwalenty środków pieniężnych są krótkoterminowymi inwestycjami o dużej płynności łatwo wymiernymi na określone kwoty środków pieniężnych oraz narażonymi na nieznaczne ryzyko zmiany wartości.

4.19 Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży są to aktywa spełniające łącznie poniższe kryteria:

- przedstawiciele odpowiedniego poziomu kierownictwa (Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy, Rada Nadzorcza, Zarząd) są zdecydowani do wypełnienia planu sprzedaży,
- aktywa są dostępne do natychmiastowej sprzedaży w obecnym stanie,
- zainicjowano aktywne poszukiwanie potencjalnego nabywcy,
- transakcja sprzedaży jest wysoce prawdopodobna i można ją będzie przeprowadzić w ciągu 12 miesięcy od podjęcia decyzji,
- cena sprzedaży jest racjonalna w stosunku do bieżącej wartości godziwej,
- istnieje małe prawdopodobieństwo wprowadzenia istotnych zmian do planu zbycia tych aktywów.

Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży (lub grupa do zbycia) nie podlegają amortyzacji. Aktywa trwale lub grupy aktywów sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży wyceniane są w kwocie niższej z następujących wartości: wartości księgowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży. W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa przeznaczone do sprzedaży (lub grupa do zbycia) prezentowane są w osobnej pozycji aktywów obrotowych.

4.20 Kapitał własny

Kapitał własny wykazywany jest według wartości nominalnej z podziałem na jego rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa i postanowieniami statutu.

Kapitał podstawowy, kapitał zapasowy oraz pozostałe kapitały rezerwowe w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym są kapitałami jednostki dominującej. Kapitał z wyceny instrumentów finansowych, różnice kursowe z przeliczenia oraz zyski zatrzymane obejmują zarówno kapitały jednostki dominującej jak i odpowiednią część kapitałów jednostek zależnych, ustalonych zgodnie z zasadami konsolidacji. Zadeklarowane, lecz nie wniesione wkłady kapitałowe ujmują się jako należne wkłady na poczet kapitału w wielkości ujemnej.

W skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej kapitał własny prezentowany jest w podziale na:

- Kapitał przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej,
- Kapitał przypadający udziałom niekontrolującym.

4.21 Rezerwy

Grupa tworzy rezerwy wówczas, gdy na spółkach Grupy ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania.

Jeżeli skutek zmiany wartości pieniądza w czasie jest istotny, kwota rezerwy odpowiada bieżącej wartości nakładów, które jak się oczekuje będą niezbędne do wypełnienia tego obowiązku. Stopę dyskontową ustala się przed opodatkowaniem, czyli odzwierciedla ona bieżącą ocenę rynku odnośnie wartości pieniądza w czasie oraz ryzyko związane konkretnie z danym składnikiem zobowiązań. Stopy dyskontowej nie obciąża ryzyko, o które skorygowano szacunki przyszłych przepływów pieniężnych.

Rezerwa na świadczenia po okresie zatrudnienia i nagrody jubileuszowe

Zależnie od jednostki pracownicy spółek Grupy mają prawo do następujących świadczeń po okresie zatrudnienia:

- odpraw emerytalno-rentowych – wypłacanych jednorazowo, w momencie przejścia na emeryturę lub rentę,
- odpraw pośmiertnych,
- ekwiwalentu pieniężnego wynikającego z taryfy pracowniczej dla pracowników przemysłu energetycznego,
- deputatów węglowych wydawanych w określonej ilości w naturze lub wypłacanych w formie ekwiwalentu pieniężnego,
- świadczeń z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych,
- opieki medycznej.

Pracownicy spółek Grupy są również uprawnieni do nagród jubileuszowych, które są wypłacane po przepracowaniu określonej liczby lat. Wysokość nagród jubileuszowych uzależniona jest od stażu pracy oraz średniego wynagrodzenia pracownika.

Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Rezerwa tworzona jest w ciężar kosztów operacyjnych w kwotach odpowiadających nabywaniu przyszłych praw przez obecnych pracowników. Wartość bieżąca tych zobowiązań jest obliczana przez niezależnego aktuarusza.

Zyski i straty aktuarialne wynikające ze zmiany założeń aktuarialnych (w tym z tytułu zmiany stopy dyskonta) i korekt aktuarialnych ex post ujmują się w innych całkowitych dochodach w przypadku świadczeń po okresie zatrudnienia oraz w ciężar kosztów operacyjnych bieżącego okresu w przypadku nagród jubileuszowych.

Rezerwa na koszty rekultywacji

Kopalnie należące do Grupy tworzą rezerwy na koszty rekultywacji terenu po zakończeniu jego eksploatacji. Wysokość rezerwy ustala się w oparciu o przewidywany koszt przeprowadzenia prac rekultywacyjnych i zagospodarowania wyrobisk końcowych. Koszt ten dzielony jest na część przypadającą na wydobyty nadkład oraz węgla. Rezerwę tworzy się:

- dla części przypadającej na wydobyty węgiel: w proporcji odpowiadającej stosunkowi wydobytego węgla na dzień sprawozdawczy do planowanego całkowitego wydobycia węgla ze złoża w całym okresie eksploatacji,
- dla części przypadającej na wydobyty nadkład: w proporcji odpowiadającej stosunkowi objętości odkrywki przypadającej na nadkład na dzień sprawozdawczy do planowanej objętości odkrywki przypadającej na nadkład na zakończenie okresu eksploatacji.

W przypadku rekultywacji składowisk popiołów (odpadów poprodukcyjnych z produkcji energii elektrycznej) koszt tworzenia rezerwy ujmowany jest w kosztach operacyjnych proporcjonalnie do stopnia zapełnienia składowiska a odwracanie dyskonta jest rozliczane w ciężar kosztów finansowych.

Rezerwa na rekultywację terenów po budowie farm wiatrowych tworzona jest w momencie oddania farmy do eksploatacji w wysokości wartości bieżącej szacunkowych kosztów demontażu i wywozu pozostałości urządzeń, konstrukcji i budowli oraz doprowadzenia gruntu do stanu jak najbardziej zbliżonego do stanu sprzed budowy farmy.

Szacunki dotyczące przewidywanych kosztów rekultywacji podlegają aktualizacji nie rzadziej niż raz na 5 lat, z tym, że corocznie weryfikowana jest wielkość rezerwy zgodnie z aktualnymi założeniami w zakresie stopy inflacji, stopy dyskonta oraz odpowiednio wielkości wydobycia węgla lub stopnia zapełnienia składowiska.

Przyrost rezerwy dotyczący danego roku obciąża odpowiednio koszty operacyjne lub jest ujmowany w wartości początkowej środków trwałych. Efekt odwracania dyskonta obciąża koszty finansowe. Zmiana wyceny rezerw wynikająca ze zmiany założeń (np. w zakresie czynników makroekonomicznych, sposobu przeprowadzenia rekultywacji, terminu, itp.), ujmowana jest:

- dla rezerw ujmowanych jako część kosztu wytworzenia środka trwałego: dodaje się lub odejmuje od ceny nabycia lub kosztu wytworzenia odnośnego składnika aktywów, z tym że kwota odjęta od ceny nabycia lub kosztu wytworzenia składnika aktywów nie powinna przewyższać jego wartości księgowej;
- w pozostałych kosztach operacyjnych lub pozostałych przychodach operacyjnych – dla innych przypadków.

Rezerwa z tytułu niedoboru uprawnień do emisji gazów cieplarnianych

Rezerwę na zobowiązania z tytułu emisji CO₂ jednostki Grupy Kapitałowej PGE ewidencjonują w odniesieniu do niedoboru uprawnień do emisji CO₂ przyznanych nieodpłatnie. Rezerwa tworzona jest w wysokości najbardziej właściwego szacunku nakładów niezbędnych do wypełnienia obecnego obowiązku na dzień sprawozdawczy, z uwzględnieniem zaewidencjonowanej wartości EUA otrzymanych nieodpłatnie oraz EUA zakupionych.

Koszt utworzonej rezerwy prezentowany jest w sprawozdaniu z całkowitych dochodów w działalności operacyjnej a ewidencjonowany jako koszt własny sprzedaży w układzie kalkulacyjnym oraz podatki i opłaty w układzie porównawczym.

Rezerwa na wartość praw majątkowych przeznaczonych do umorzenia

Rezerwa jest tworzona w oparciu o wymóg procentowego udziału energii odnawialnej i energii wytworzonej w jednostkach kogeneracji w całkowitej sprzedaży energii elektrycznej do odbiorcy końcowego oraz wielkość sprzedaży do końcowego odbiorcy. Do wysokości posiadanych praw majątkowych przeznaczonych do umorzenia rezerwę ujmuje się w wartości tych praw. Rezerwę w wysokości niepokrytej prawami majątkowymi wycenia się w wiarygodnie oszacowanej kwocie wypełnienia przyszłego obowiązku umorzenia praw majątkowych. Dokonując szacunku uwzględnia się między innymi wysokość opłaty zastępczej oraz ceny. Koszt tworzonej rezerwy ujmuje się w kosztach sprzedaży.

4.22 Zobowiązania

Zobowiązania stanowią obecny, wynikający ze zdarzeń przeszłych obowiązek Grupy, którego wypełnienie, według oczekiwań, spowoduje wpływ z Grupy środków zawierających w sobie korzyści ekonomiczne.

Grupa dzieli zobowiązania na następujące kategorie:

- zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pozostałe zobowiązania finansowe, wyceniane na kolejne dni sprawozdawcze wg zamortyzowanego kosztu,
- zobowiązania niefinansowe.

Gdy skutek zmiany wartości pieniądza w czasie jest istotny, zobowiązania prezentowane są w wartości zdyskontowanej.

4.23 Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych i Pozostałe Fundusze Specjalne

Ustawa z dnia 4 marca 1994 roku o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych z późniejszymi zmianami stanowi, że Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych (ZFŚS) tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników (w przeliczeniu na pełne etaty). Jednostki wchodzące w skład Grupy tworzą taki fundusz i dokonują okresowych odpisów. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Grupy, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych. Odpisy w ciągu roku na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych stanowią koszt okresu, którego dotyczą.

Aktywa i zobowiązania Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych są wykazywane w sprawozdaniu finansowym po skompensowaniu. Dodatkowo, jak opisano w nocie 22, jednostki należące do Grupy Kapitałowej PGE tworzą rezerwę na świadczenia po okresie zatrudnienia (ZFŚS).

4.24 Rozliczenia międzyokresowe przychodów i dotacje rządowe

Rozliczenia międzyokresowe przychodów dokonywane są z zachowaniem zasady ostrożności oraz współmierności przychodów i kosztów. Do rozliczeń międzyokresowych przychodów zalicza się:

- równowartość otrzymanych lub należnych od kontrahentów środków z tytułu świadczeń, których wykonanie nastąpi w następnych okresach sprawozdawczych. Rozliczenia międzyokresowe przychodów z tytułu opłat przyłączeniowych, które zostały otrzymane przed 1 lipca 2009 roku są odnoszone równomiernie w przychody ze sprzedaży produktów,
- otrzymane środki pieniężne na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych,
- przyjęte nieodpłatnie rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne. Odpisy tych przychodów dokonywane są w pozostałe przychody operacyjne, równoległe do odpisów amortyzacyjnych od tych aktywów trwałych.

Dotacje rządowe są ujmowane, jeżeli istnieje uzasadniona pewność, że dotacja zostanie uzyskana oraz spełnione zostaną wszystkie związane z nią warunki. Jeżeli dotacja dotyczy składnika aktywów, wówczas rozliczenie następuje poprzez stopniowe zwiększanie pozostałych przychodów operacyjnych proporcjonalnie do odpisów amortyzacyjnych od tych składników majątkowych.

4.25 Leasing

Klasyfikacji leasingu dokonuje się na dzień rozpoczęcia leasingu, w oparciu o treść ekonomiczną umowy.

Umowę najmu, dzierżawy lub inną umowę o podobnym charakterze, na mocy, której następuje przeniesienie na Grupę zasadniczo całego ryzyka i korzyści wynikających z tytułu posiadania aktywów, klasyfikuje się jako leasing finansowy. Przedmiot leasingu finansowego ujmuje się w aktywach z dniem rozpoczęcia leasingu według niższej z dwóch kwot: wartości godziwej przedmiotu leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Wszelkie początkowe koszty bezpośrednie leasingobiorcy zwiększają kwotę wykazywaną jako składnik aktywów. Opłaty leasingowe dzieli się na kwotę pomniejszającą saldo zobowiązania i kwotę kosztów finansowych w taki sposób, aby utrzymywać stałą stopę dyskontową w stosunku do nieuregulowanej części zobowiązania. Koszty finansowe ujmuje się w kosztach finansowych w sprawozdaniu z całkowitych dochodów przez okres leasingu.

Leasing, przy którym znacząca część ryzyka i korzyści z tytułu własności pozostaje udziałem leasingodawcy (finansującego), stanowi leasing operacyjny. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmuje się jako koszty metodą liniową przez okres leasingu chyba, że zastosowanie innej systematycznej metody lepiej odzwierciedla sposób rozłożenia w czasie korzyści czerpanych przez użytkownika.

4.26 Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych sporządzane jest metodą pośrednią.

5. Zmiana zasad rachunkowości i prezentacji danych

Nowe standardy i interpretacje, które weszły w życie 1 stycznia 2016 roku

- Zmiany do MSR 19 Programy określonych świadczeń: Składki pracownicze;
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2010-2012;
- Zmiany do MSSF 11 Rozliczenie nabycia udziału we wspólnej działalności;
- Zmiany do MSR 16 oraz MSR 38 Wyjaśnienie dopuszczalnych metod amortyzacji;
- Zmiany do MSR 16 i MSR 41 Rolnictwo: rośliny produkcyjne;
- Zmiany do MSR 27 Metoda praw własności w jednostkowym sprawozdaniu finansowym;
- Zmiany wynikające z przeglądu MSSF 2012-2014;
- Zmiany do MSR 1 Ujawnienia;
- Zmiany do MSSF 10, MSSF 12 i MSR 28 Doprecyzowanie zapisów dotyczących ujęcia jednostek inwestycyjnych w konsolidacji.

Powyższe zmiany nie miały wpływu na stosowaną politykę rachunkowości i nie wymagały zmian sprawozdania finansowego.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SEGMENTÓW OPERACYJNYCH

6. Informacje dotyczące segmentów działalności

Spółki Grupy Kapitałowej PGE prowadzą działalność na podstawie odpowiednich koncesji, w tym przede wszystkim koncesji na: wytwarzanie, obrót i dystrybucję energii elektrycznej, wytwarzanie, przesył i dystrybucję ciepła, przyznawane przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki oraz koncesji na wydobywanie węgla brunatnego ze złóż, udzielanych przez Ministra Środowiska. Koncesje są z reguły wydawane na okres pomiędzy 10 a 50 lat. Kluczowe koncesje w Grupie Kapitałowej PGE wygasają w latach 2020-2038.

Do koncesji na wydobywanie węgla, wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła oraz dystrybucję energii elektrycznej i ciepła przypisane są odpowiednie aktywa, przedstawione w szczegółowych informacjach na temat segmentów operacyjnych. W związku z posiadanymi koncesjami dotyczącymi energii elektrycznej i ciepła ponoszone są roczne opłaty zależne od poziomu obrotów. W przypadku prowadzenia działalności koncesjonowanej związanej z wydobywaniem węgla brunatnego ponoszone są opłaty eksploatacyjne zależne od obowiązującej stawki i wielkości wydobycia, a także opłaty za użytkowanie górnicze. W 2016 roku koszty Grupy Kapitałowej PGE z tytułu koncesji wyniosły 5 mln PLN (w 2015 roku 5 mln PLN), zaś koszty z tytułu opłaty eksploatacyjnej i opłaty za użytkowanie górnicze w kopalniach wyniosły 123 mln PLN w 2016 roku i 126 mln PLN w 2015 roku.

Grupa Kapitałowa PGE prezentuje informacje dotyczące segmentów działalności za bieżący oraz porównawczy okres sprawozdawczy zgodnie z MSSF 8 *Segmenty operacyjne*. Podział sprawozdawczości Grupy Kapitałowej PGE oparty jest na segmentach branżowych:

- Energetyka Konwencjonalna obejmuje poszukiwanie i wydobywanie węgla brunatnego oraz produkcję energii w elektrowniach oraz elektrociepłowniach a także działalność pomocniczą w powyższym zakresie.
- Energetyka Odnawialna obejmuje wytwarzanie energii elektrycznej w elektrowniach szczytowo-pompowych oraz ze źródeł odnawialnych.
- Obrót obejmuje sprzedaż i zakup energii elektrycznej oraz gazu na rynku hurtowym, obrót uprawnieniami do emisji oraz prawami majątkowymi wynikającymi ze świadectw pochodzenia oraz zakup i dostawę paliw a także sprzedaż energii elektrycznej oraz świadczenie usług odbiorcom końcowym.
- Dystrybucja obejmuje zarządzanie lokalnymi sieciami dystrybucyjnymi oraz przesyłanie energii elektrycznej.
- Działalność pozostała obejmuje świadczenie usług przez spółki zależne na rzecz Grupy Kapitałowej np. organizacja pozyskiwania finansowania, świadczenie usług informatycznych, telekomunikacyjnych, księgowo-kadrowych, transportowych. Dodatkowo segment działalności pozostałej obejmuje działalność spółki zależnej, której głównym przedmiotem działalności jest przygotowanie i realizacja projektu budowy elektrowni jądrowej.

Organizacja i zarządzanie Grupą Kapitałową PGE odbywa się w podziale na segmenty uwzględniające rodzaj oferowanych produktów i usług. Każdy z segmentów stanowi strategiczną jednostkę gospodarczą, oferującą inne wyroby i obsługującą inne rynki. Przypisanie poszczególnych jednostek do segmentów działalności zostało przedstawione w nocie 1.3 niniejszego sprawozdania finansowego. Grupa Kapitałowa PGE co do zasady rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych – na warunkach rynkowych. Wyjątkiem od tej reguły były nowe obligacje emitowane przez podmioty zależne, należące do podatkowej grupy kapitałowej, oprocentowane poniżej stawek rynkowych oraz rozliczenia strat podatkowych w ramach podatkowej grupy kapitałowej.

Analizując wyniki poszczególnych segmentów działalności kierownictwo Grupy Kapitałowej PGE zwraca przede wszystkim uwagę na osiągnięty wynik EBITDA.

Sezonowość segmentów działalności

Główne czynniki wpływające na zapotrzebowanie na energię elektryczną i ciepło to: czynniki atmosferyczne - temperatura powietrza, siła wiatru, wielkość opadów, czynniki socjoekonomiczne – liczba odbiorców energii, ceny nośników energii, rozwój gospodarczy PKB oraz czynniki technologiczne – postęp technologiczny, technologia wytwarzania produktów. Każdy z tych czynników ma wpływ na techniczne i ekonomiczne warunki wytwarzania i dystrybucji nośników energii, a tym samym wpływa na wyniki uzyskiwane przez spółki Grupy Kapitałowej PGE.

Poziom sprzedaży energii elektrycznej w ciągu roku jest zmienny i zależy przede wszystkim od czynników atmosferycznych – temperatura powietrza, długość dnia. Wzrost zapotrzebowania na energię elektryczną jest szczególnie widoczny w okresach zimowych, natomiast niższe zapotrzebowanie obserwujemy w okresach letnich. Ponadto, zmiany sezonowe widoczne są wśród wybranych grup odbiorców końcowych. Efekty sezonowości są bardziej znaczące dla gospodarstw domowych, niż dla sektora przemysłowego.

Sprzedaż ciepła zależy w szczególności od temperatury powietrza i jest większa w okresie zimowym, a mniejsza w okresie letnim.

6.1 Informacje dotyczące segmentów branżowych

Informacje dotyczące segmentów branżowych za okres zakończony 31 grudnia 2016 roku

	Energetyka Konwencjonalna	Energetyka Odnawialna	Obrót	Dystrybucja	Działalność pozostała	Korekty konsolidacyjne	Razem
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT							
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	11.303	657	13.711	1.979	406	36	28.092
Sprzedaż między segmentami	435	60	2.303	3.939	282	(7.019)	-
PRZYCHODY SEGMENTU, RAZEM	11.738	717	16.014	5.918	688	(6.983)	28.092
Koszt własny sprzedaży	(9.077)	(1.215)	(14.095)	(4.534)	(633)	6.380	(23.174)
EBIT *)	2.691	(770)	473	1.104	(64)	78	3.512
Przychody / (koszty) finansowe netto							(193)
Udział w zysku/(stracie) jednostek wykazywanych metodą praw własności							(45)
ZYSK/(STRATA) BRUTTO							3.274
Podatek dochodowy							(708)
ZYSK/(STRATA) NETTO ZA OKRES SPRAWOZDAWCZY							2.566
Amortyzacja, likwidacja oraz odpisy ujęte w wyniku finansowym	1.491	1.135	27	1.126	131	(46)	3.864
EBITDA **)	4.182	365	500	2.230	67	32	7.376
AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA							
Aktywa segmentu z wyłączeniem należności z tytułu dostaw i usług	35.862	3.566	970	16.549	961	(772)	57.136
Należności z tytułu dostaw i usług	481	105	2.499	833	106	(1.319)	2.705
Udziały i akcje wykazywane metodą praw własności							402
Aktywa nieprzypisane							7.231
AKTYWA, RAZEM							67.474
Zobowiązania segmentu z wyłączeniem zobowiązań z tytułu dostaw i usług	8.570	349	1.378	1.922	158	105	12.482
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	602	36	1.194	264	75	(1.195)	976
Zobowiązania nieprzypisane							11.241
ZOBOWIĄZANIA, RAZEM							24.699
POZOSTAŁE INFORMACJE DOTYCZĄCE SEGMENTU							
Nakłady inwestycyjne	6.179	144	23	1.721	170	(85)	8.152
Odpisy aktualizujące wartość aktywów finansowych i niefinansowych	104	865	(108)	11	1	(1)	872
Pozostałe koszty niepieniężne ***)	768	5	396	26	33	-	1.228

*) EBIT = zysk (strata) z działalności operacyjnej

**) EBITDA = EBIT + amortyzacja, likwidacja oraz odpisy (RAT, WN i wartość firmy) ujęte w wyniku finansowym

***) Zmiany o charakterze niepieniężnym dotyczą rezerw m.in. na rekultywację, uprawnienia do emisji CO₂, nagrody jubileuszowe, taryfę pracowniczą ujęte w wyniku oraz innych całkowitych dochodach.

Informacje dotyczące segmentów branżowych za okres zakończony 31 grudnia 2015 roku

<i>dane przekształcone</i>	Energetyka Konwencjonalna	Energetyka Odnawialna	Obrót	Dystrybucja	Działalność pozostała	Korekty konsolidacyjne	Razem
RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT							
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	12.164	709	13.308	1.935	409	17	28.542
Sprzedaż między segmentami	551	52	2.475	4.148	273	(7.499)	-
PRZYCHODY SEGMENTU, RAZEM	12.715	761	15.783	6.083	682	(7.482)	28.542
Koszt własny sprzedaży	(17.706)	(586)	(13.719)	(4.397)	(611)	6.953	(30.066)
EBIT *)	(5.732)	107	585	1.387	(51)	115	(3.589)
Przychody / (koszty) finansowe netto							(167)
Udział w zysku/(stracie) jednostek wykazywanych metodą praw własności							-
ZYSK/(STRATA) BRUTTO							(3.756)
Podatek dochodowy							719
ZYSK/(STRATA) NETTO ZA OKRES SPRAWOZDAWCZY							(3.037)
Amortyzacja, likwidacja oraz odpisy ujęte w wyniku finansowym	10.430	284	25	1.074	117	(113)	11.817
EBITDA **)	4.698	391	610	2.461	66	2	8.228
AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA							
Aktywa segmentu z wyłączeniem należności z tytułu dostaw i usług	31.974	4.687	1.168	15.945	917	(896)	53.795
Należności z tytułu dostaw i usług	445	80	2.594	765	116	(1.452)	2.548
Udziały i akcje wykazywane metodą praw własności							8
Aktywa nieprzypisane							4.945
AKTYWA, RAZEM							61.296
Zobowiązania segmentu z wyłączeniem zobowiązań z tytułu dostaw i usług	9.361	436	1.668	2.076	209	(345)	13.405
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	711	39	1.330	260	82	(1.303)	1.119
Zobowiązania nieprzypisane							6.355
ZOBOWIĄZANIA, RAZEM							20.879
POZOSTAŁE INFORMACJE DOTYCZĄCE SEGMENTU							
Nakłady inwestycyjne	6.495	931	31	1.841	216	(64)	9.450
Odpisy aktualizujące wartość aktywów finansowych i niefinansowych	8.997	49	10	19	2	(13)	9.064
Pozostałe koszty niepieniężne ***)	975	6	1.040	119	30	6	2.176

*) EBIT = zysk (strata) z działalności operacyjnej

**) EBITDA = EBIT + amortyzacja, likwidacja oraz odpisy (RAT, WN i wartość firmy) ujęte w wyniku finansowym

***) Zmiany o charakterze niepieniężnym dotyczą rezerw m.in. na rekultywację, uprawnienia do emisji CO₂, nagrody jubileuszowe, taryfę pracowniczą ujęte w wyniku oraz innych całkowitych dochodach.

6.2 Informacje dotyczące obszarów geograficznych

Podział geograficzny przychodów ze sprzedaży za rok zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 przedstawia się następująco:

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
PRZYCHODY Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ		
Rynek krajowy	27.975	28.421
Kraje Unii Europejskiej	106	110
Pozostałe kraje	11	11
RAZEM PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY	28.092	28.542

Podział geograficzny aktywów według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na 31 grudnia 2015 roku przedstawia się następująco:

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015 <i>dane przekształcone</i>
POZOSTAŁE INFORMACJE DOTYCZĄCE OBSZARU		
Rynek krajowy	59.815	56.312
Kraje Unii Europejskiej	25	29
Pozostałe kraje	1	2
AKTYWA PRZYPIŚANE DO SEGMENTÓW, RAZEM	59.841	56.343
Rynek krajowy	7.184	4.902
Kraje Unii Europejskiej	47	43
AKTYWA NIEPRZYPIŚANE DO SEGMENTÓW, RAZEM	7.231	4.945
Rynek krajowy	402	8
UDZIAŁY I AKCJE WYKAZYWANE METODĄ PRAW WŁASNOŚCI, RAZEM	402	8
RAZEM AKTYWA	67.474	61.296

W celu prawidłowej prezentacji danych Grupa dokonała reklasyfikacji pomiędzy poszczególnymi pozycjami za 2015 rok.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	I kwartał <i>niebadane</i>	II kwartał <i>niebadane</i>	III kwartał <i>niebadane</i>	IV kwartał <i>niebadane</i>	Rok zakończony 31 grudnia 2016
Przychody ze sprzedaży	7.133	6.533	6.897	7.529	28.092
Koszt własny sprzedaży	(5.605)	(6.217)	(5.517)	(5.835)	(23.174)
ZYSK/(STRATA) BRUTTO ZE SPRZEDAŻY	1.528	316	1.380	1.694	4.918
Pozostałe przychody / (koszty) operacyjne netto	157	77	28	738	1.000
EBIT - ZYSK/(STRATA) Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ	1.123	(171)	895	1.665	3.512
Przychody / (koszty) finansowe netto	(48)	(107)	(47)	9	(193)
Udział w zysku/(stracie) jednostek wykazywanych metodą praw własności	-	(42)	(19)	16	(45)
ZYSK/(STRATA) BRUTTO	1.075	(320)	829	1.690	3.274
Podatek dochodowy	(206)	(6)	(173)	(323)	(708)
ZYSK/(STRATA) NETTO ZA OKRES SPRAWOZDAWCZY	869	(326)	656	1.367	2.566

	I kwartał niebadane	II kwartał niebadane	III kwartał niebadane	IV kwartał niebadane	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Przychody ze sprzedaży	7.553	6.692	6.915	7.382	28.542
Koszt własny sprzedaży	(5.548)	(13.925)	(5.140)	(5.453)	(30.066)
ZYSK/(STRATA) BRUTTO ZE SPRZEDAŻY	2.005	(7.233)	1.775	1.929	(1.524)
Pozostałe przychody / (koszty) operacyjne netto	14	174	40	(60)	168
EBIT - ZYSK/(STRATA) Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ	1.416	(7.590)	1.312	1.273	(3.589)
Przychody / (koszty) finansowe netto	(54)	(7)	(49)	(57)	(167)
ZYSK/(STRATA) BRUTTO	1.362	(7.597)	1.263	1.216	(3.756)
Podatek dochodowy	(264)	1.440	(234)	(223)	719
ZYSK/(STRATA) NETTO ZA OKRES SPRAWOZDAWCZY	1.098	(6.157)	1.029	993	(3.037)

W celu prawidłowej prezentacji danych za okresy kwartalne Grupa dokonała reklasyfikacji pomiędzy poszczególnymi pozycjami.

7. Przychody i koszty

7.1 Przychody ze sprzedaży

	I kwartał niebadane	II kwartał niebadane	III kwartał niebadane	IV kwartał niebadane	Rok zakończony 31 grudnia 2016
PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY					
Przychody ze sprzedaży towarów i produktów bez wyłączenia akcyzy	7.001	6.400	6.751	7.393	27.545
Podatek akcyzowy	(126)	(120)	(122)	(133)	(501)
Przychody ze sprzedaży towarów i produktów, w tym:	6.875	6.280	6.629	7.260	27.044
Sprzedaż energii elektrycznej	4.678	4.608	4.847	5.039	19.172
Sprzedaż usług dystrybucyjnych	1.433	1.332	1.365	1.464	5.594
Sprzedaż ciepła	283	119	81	249	732
Sprzedaż praw majątkowych pochodzenia energii	185	(39)	59	156	361
Regulacyjne usługi systemowe	137	113	123	140	513
Sprzedaż gazu	73	58	59	106	296
Pozostała sprzedaż towarów i materiałów	86	89	95	106	376
Przychody ze sprzedaży usług	128	130	137	133	528
Przychody z tytułu rekompensat KDT	130	123	131	136	520
PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY, RAZEM	7.133	6.533	6.897	7.529	28.092

	I kwartał niebadane	II kwartał niebadane	III kwartał niebadane	IV kwartał niebadane	Rok zakończony 31 grudnia 2015
PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY					
Przychody ze sprzedaży towarów i produktów bez wyłączenia akcyzy	7.375	6.549	6.779	7.269	27.972
Podatek akcyzowy	(117)	(130)	(130)	(134)	(511)
Przychody ze sprzedaży towarów i produktów, w tym:	7.258	6.419	6.649	7.135	27.461
Sprzedaż energii elektrycznej	4.988	4.540	4.844	4.874	19.246
Sprzedaż usług dystrybucyjnych	1.455	1.358	1.395	1.475	5.683
Sprzedaż ciepła	271	132	90	231	724
Sprzedaż praw majątkowych pochodzenia energii	207	122	56	215	600
Regulacyjne usługi systemowe	127	117	117	138	499
Sprzedaż gazu	101	35	35	77	248
Pozostała sprzedaż towarów i materiałów	109	115	112	125	461
Przychody ze sprzedaży usług	133	134	124	144	535
Przychody z tytułu rekompensat KDT	162	139	142	103	546
PRZYCHODY ZE SPRZEDAŻY, RAZEM	7.553	6.692	6.915	7.382	28.542

Spadek przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej w 2016 roku w porównaniu do 2015 roku wynika głównie ze zmniejszenia wolumenu sprzedaży na rynku hurtowym oraz uzyskania niższej średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej.

Spadek przychodów ze sprzedaży praw majątkowych pochodzenia energii wynika głównie ze spadku cen tzw. „zielonych certyfikatów”.

Kwestia przychodów z tytułu rekompensat KDT została opisana w nocie 33.1 niniejszego sprawozdania finansowego.

7.2 Koszty w układzie rodzajowym i kalkulacyjnym

	I kwartał <i>niebadane</i>	II kwartał <i>niebadane</i>	III kwartał <i>niebadane</i>	IV kwartał <i>niebadane</i>	Rok zakończony 31 grudnia 2016
KOSZTY W UKŁADZIE RODZAJOWYM					
Amortyzacja i likwidacja	722	724	749	784	2.979
Odpisy aktualizujące	9	798	33	165	1.005
Zużycie materiałów i energii	840	655	588	734	2.817
Usługi obce	593	617	638	721	2.569
Podatki i opłaty	811	773	873	868	3.325
Koszty świadczeń pracowniczych	1.117	1.059	1.022	1.039	4.237
Pozostałe koszty rodzajowe	63	65	66	73	267
KOSZTY WEDŁUG RODZAJU, RAZEM	4.155	4.691	3.969	4.384	17.199
Zmiana stanu produktów	(29)	19	8	4	2
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki	(264)	(269)	(251)	(223)	(1.007)
Koszty sprzedaży i dystrybucji	(379)	(348)	(350)	(352)	(1.429)
Koszty ogólnego zarządu	(183)	(216)	(163)	(415)	(977)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	2.305	2.340	2.304	2.437	9.386
KOSZT WŁASNY SPRZEDAŻY	5.605	6.217	5.517	5.835	23.174

	I kwartał <i>niebadane</i>	II kwartał <i>niebadane</i>	III kwartał <i>niebadane</i>	IV kwartał <i>niebadane</i>	Rok zakończony 31 grudnia 2015
KOSZTY W UKŁADZIE RODZAJOWYM					
Amortyzacja i likwidacja	812	807	694	635	2.948
Odpisy aktualizujące	24	8.867	41	107	9.039
Zużycie materiałów i energii	917	730	709	897	3.253
Usługi obce	582	618	629	724	2.553
Podatki i opłaty	762	694	721	726	2.903
Koszty świadczeń pracowniczych	1.121	1.033	1.019	1.036	4.209
Pozostałe koszty rodzajowe	59	68	78	75	280
KOSZTY WEDŁUG RODZAJU, RAZEM	4.277	12.817	3.891	4.200	25.185
Zmiana stanu produktów	(44)	-	-	32	(12)
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki	(307)	(372)	(378)	(435)	(1.492)
Koszty sprzedaży i dystrybucji	(395)	(337)	(322)	(354)	(1.408)
Koszty ogólnego zarządu	(208)	(194)	(181)	(242)	(825)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	2.225	2.011	2.130	2.252	8.618
KOSZT WŁASNY SPRZEDAŻY	5.548	13.925	5.140	5.453	30.066

W celu prawidłowej prezentacji danych za okresy kwartalne Grupa dokonała reklasyfikacji pomiędzy poszczególnymi pozycjami.

7.2.1 Koszty amortyzacji, likwidacji oraz odpisy aktualizujące

Poniżej przedstawiono ujęcie amortyzacji i likwidacji oraz odpisów aktualizujących rzeczowe aktywa trwałe, wartości niematerialne oraz nieruchomości inwestycyjne w sprawozdaniu z całkowitych dochodów.

Okres zakończony 31 grudnia 2016	Amortyzacja i likwidacja				Odpisy aktualizujące			
	Rzeczowe aktywa trwałe	Wartości niematerialne	Nieruchomości inwestycyjne	RAZEM	Rzeczowe aktywa trwałe	Wartości niematerialne	Nieruchomości inwestycyjne	RAZEM
Koszt własny sprzedaży	2.691	84	1	2.776	489	284	3	776
Koszty sprzedaży i dystrybucji	12	5	-	17	-	-	-	-
Koszty ogólnego zarządu	52	14	-	66	222	7	-	229
RAZEM KOSZTY AMORTYZACJI ORAZ ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH ODNIESIONE W WYNIK FINANSOWY	2.755	103	1	2.859	711	291	3	1.005
Zmiana stanu produktów	1	-	-	1	-	-	-	-
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki	119	-	-	119	-	-	-	-
RAZEM KOSZTY AMORTYZACJI ORAZ ODPIŚÓW AKTUALIZUJĄCYCH	2.875	103	1	2.979	711	291	3	1.005

Jak opisano w nocie 3.2 niniejszego sprawozdania finansowego, odpisy aktualizujące zostały utworzone w głównej mierze z tytułu utraty wartości majątku wytwórczego w segmencie Energetyki Odnawialnej. Odpisy aktualizujące w poprzednim okresie dotyczyły głównie segmentu Energetyki Konwencjonalnej.

Okres zakończony 31 grudnia 2015	Amortyzacja i likwidacja				Odpisy aktualizujące			
	Rzeczowe aktywa trwałe	Wartości niematerialne	Nieruchomości inwestycyjne	RAZEM	Rzeczowe aktywa trwałe	Wartości niematerialne	Nieruchomości inwestycyjne	RAZEM
Koszt własny sprzedaży	2.631	74	2	2.707	9.013	16	-	9.029
Koszty sprzedaży i dystrybucji	23	4	-	27	8	-	-	8
Koszty ogólnego zarządu	33	11	-	44	2	-	-	2
RAZEM KOSZTY AMORTYZACJI ORAZ ODPISÓW AKTUALIZUJĄCYCH ODNIESIONE W WYNIK FINANSOWY	2.687	89	2	2.778	9.023	16	-	9.039
Zmiana stanu produktów	(12)	-	-	(12)	-	-	-	-
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki	182	-	-	182	-	-	-	-
RAZEM KOSZTY AMORTYZACJI ORAZ ODPIŚÓW AKTUALIZUJĄCYCH	2.857	89	2	2.948	9.023	16	-	9.039

7.2.2 Zużycie materiałów i energii

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Koszty paliwa produkcyjnego	1.994	2.372
Zużycie materiałów remontowo eksploatacyjnych	475	474
Zużycie energii	148	156
Pozostałe	200	251
RAZEM ZUŻYCIE MATERIAŁÓW I ENERGII	2.817	3.253

7.2.3 Usługi obce

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Usługi przesyłowe	1.561	1.483
Usługi obce – remonty i eksploatacja	309	311
Usługi transportowe	85	84
Usługi telekomunikacyjne	232	231
Czynsze i dzierżawy	53	56
Usługi informatyczne	85	89
Usługi doradcze	31	45
Pozostałe	213	254
RAZEM KOSZTY USŁUG OBCYCH	2.569	2.553

7.2.4 Koszty świadczeń pracowniczych oraz struktura zatrudnienia

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Wynagrodzenia	3.154	3.173
Koszty ubezpieczeń społecznych	606	612
Koszty świadczeń emerytalnych	11	16
Nagrody jubileuszowe, deputaty	102	100
Inne świadczenia po okresie zatrudnienia	37	30
Zmiana wartości rezerwy na świadczenia pracownicze	(146)	(173)
Koszty dotyczące Programów Dobrowolnych Odejść	16	(20)
Pozostałe koszty świadczeń pracowniczych	457	471
KOSZTY ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH OGÓŁEM, W TYM:	4.237	4.209
Pozycje ujęte w koszcie własnym sprzedaży	3.123	2.984
Pozycje ujęte w kosztach sprzedaży i dystrybucji	259	233
Pozycje ujęte w kosztach ogólnego zarządu	504	512
Koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki	351	480

Zatrudnienie w Grupie Kapitałowej PGE (w etatach) kształtowało się następująco:

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Energetyka Konwencjonalna	22.788	23.198
Energetyka Odnawialna	509	519
Obrót	2.066	2.002
Dystrybucja	10.239	10.298
Pozostałe konsolidowane spółki	2.869	2.860
RAZEM ZATRUDNIENIE	38.471	38.877

7.3 Pozostałe przychody i koszty operacyjne

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE		
Efekt zmiany rezerwy rekultywacyjnej	643	93
Korekta przychodów z tyt. rekompensat KDT	148	-
Kary, grzywny, odszkodowania	137	67
Rozwiązanie pozostałych rezerw	44	74
Dotacje	43	25
Przychody z likwidacji/sprzedaż aktywów obrotowych	37	49
Rozwiązanie odpisów aktualizujących należności	24	31
Zysk ze zbycia rzeczowych aktywów trwałych/wartości niematerialnych	11	20
Rzeczowe aktywa trwałe, wartości niematerialne otrzymane nieodpłatnie	11	9
Zwrot podatków	6	1
Przychody z nielegalnego poboru energii elektrycznej	6	7
Nadwyżki/ujawnienia aktywów	4	18
Zwrot kosztów postępowania sądowego	4	9
Pozostałe	53	28
POZOSTAŁE PRZYCHODY OPERACYJNE, RAZEM	1.171	431

Kwestia przychodów z tytułu rekompensat KDT została opisana w nocie 33.1 niniejszego sprawozdania finansowego.

Zmiana wyceny rezerw rekultywacyjnych dotyczy w większości kopalni odkrywkowych i została opisana w nocie 21.1 niniejszego sprawozdania finansowego.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE		
Utworzenie odpisów aktualizujących należności	49	56
Utworzenie pozostałych rezerw	26	56
Likwidacja szkód/ usuwanie awarii	19	20
Refaktury	16	24
Przekazane darowizny	13	18
Likwidacja rzeczowych aktywów trwałych, wartości niematerialnych związanych z działalnością pozostałą	6	4
Koszty postępowania spornego	6	8
Odpisanie zaniechanych inwestycji oraz likwidacja aktywów obrotowych	5	12
Odszkodowania	5	7
Utworzenie odpisów aktualizujących wartość pozostałych aktywów	1	5
Pozostałe	25	53
POZOSTAŁE KOSZTY OPERACYJNE, RAZEM	171	263

7.4 Przychody i koszty finansowe

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
PRZYCHODY FINANSOWE Z TYTUŁU INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH		
Dywidendy	2	1
Odsetki	55	103
Aktualizacja wartości instrumentów finansowych, w tym:	117	33
<i>Rozwiązanie odpisów aktualizujących</i>	90	2
<i>Pozostałe instrumenty pochodne</i>	27	20
<i>Uprawnienia do emisji CO₂</i>	-	11
Zysk ze zbycia inwestycji	-	15
Dodatnie różnice kursowe	14	-
PRZYCHODY FINANSOWE Z TYTUŁU INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	188	152
POZOSTAŁE PRZYCHODY FINANSOWE		
Odsetki od należności budżetowych	1	1
Rozwiązanie rezerw	1	1
Pozostałe	1	2
POZOSTAŁE PRZYCHODY FINANSOWE	3	4
PRZYCHODY FINANSOWE, RAZEM	191	156

Grupa wykazuje przychody z tytułu odsetek głównie od środków pieniężnych i należności.

Wzrost pozycji Aktualizacja wartości instrumentów finansowych spowodowany jest głównie częściowym odwróceniem odpisu aktualizującego wartość obligacji wyemitowanych przez spółkę Autostrada Wielkopolska S.A. w wysokości 89 mln PLN.

W pozycji Aktualizacja wartości pozostałe instrumenty pochodne Grupa prezentuje wyceny transakcji zabezpieczających CCIRS w części uznanej za nieefektywną część zabezpieczenia dla instrumentów desygnowanych jako instrumenty zabezpieczające w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych oraz w całości w odniesieniu do pozostałych instrumentów.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
KOSZTY FINANSOWE Z TYTUŁU INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH		
Odsetki	131	123
Aktualizacja wartości instrumentów finansowych	10	-
<i>Uprawnienia do emisji CO₂</i>	5	-
<i>Pozostałe instrumenty pochodne</i>	5	-
Odpis aktualizujący	2	5
Ujemne różnice kursowe	33	30
KOSZTY FINANSOWE Z TYTUŁU INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	176	158
POZOSTAŁE KOSZTY FINANSOWE		
Koszty odsetkowe, w tym efekt zwijania dyskonta	180	156
Odsetki od zobowiązań budżetowych	1	1
Utworzenie rezerw	25	5
Pozostałe	2	3
POZOSTAŁE KOSZTY FINANSOWE	208	165
KOSZTY FINANSOWE, RAZEM	384	323

Koszty odsetek dotyczą głównie wyemitowanych obligacji, zaciągniętych kredytów i pożyczek. Koszt odsetkowy (efekt zwijania dyskonta) od pozycji niefinansowych dotyczy w głównej mierze rezerw rekultywacyjnych oraz rezerw na świadczenia pracownicze.

7.4.1 Wycena transakcji dotyczących handlu prawami do emisji CO₂

Jak opisano w nocie 7.4 niniejszego sprawozdania finansowego w pozycji Aktualizacja wartości instrumentów finansowych w przychodach i kosztach finansowych Grupa ujmuje wynik na transakcjach związanych z prawami do emisji dwutlenku węgla na tzw. portfolio handlowym.

Poniżej przedstawiono wpływ poszczególnych pozycji związanych z uprawnieniami do emisji CO₂ na przychody i koszty finansowe.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Przychody		
Wycena forward towarowy	41	4
Zysk na sprzedaży uprawnień do emisji CO ₂ poza GK PGE	1	52
Zysk w wyniku realizacji transakcji forward walutowy	-	4
PRZYCHODY Z TYTUŁU CO₂, RAZEM	42	60
Koszty		
Wycena forward walutowy	(1)	(7)
Aktualizacja wartości posiadanych uprawnień do emisji	(46)	(42)
KOSZTY Z TYTUŁU CO₂, RAZEM	(47)	(49)
Przychody/(Koszty) finansowe z tytułu aktualizacji wartości związanych z handlem uprawnieniami do emisji CO₂	(5)	11

7.5 Udział w wyniku jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych wycenianych metodą praw własności

	Polska Grupa Górnicza	ElectroMobility Poland	PEC Bogatynia
UDZIAŁ W GŁOSACH	do X.2016 15,66% XI-XII.2016 16,63%	25,00%	34,93%
OKRES ZAKOŃCZONY 31 GRUDNIA 2016			
Przychody	3.828	-	13
Wynik z działalności kontynuowanej	(332)	-	(1)
Udział w wyniku jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych	(51)	-	-
Eliminacja strat niezrealizowanych	6	-	-
UDZIAŁ W WYNIKU JEDNOSTEK STOWARZYSZONYCH I WSPÓLKONTROLOWANYCH	(45)	-	-
Pozostałe całkowite dochody	(11)	-	-
UDZIAŁ JEDNOSTEK STOWARZYSZONYCH I WSPÓLKONTROLOWANYCH W INNYCH CAŁKOWITYCH DOCHODACH	(2)	-	-

Dane jednostki współkontrolowanej Polska Grupa Górnicza sp. z o.o. zostały objęte konsolidacją od 29 kwietnia 2016 roku a ElectroMobility Poland S.A. od 7 grudnia 2016 roku.

Grupa dokonała korekty konsolidacyjnej dotyczącej marży ze sprzedaży węgla pomiędzy Polską Grupą Górniczną a Grupą.

Kwestia zakupu udziałów Polskiej Grupy Górnicznej została szerzej opisana w nocie 33.2 niniejszego sprawozdania.

8. Podatek dochodowy

8.1 Podatek w sprawozdaniu z całkowitych dochodów

Główne składniki obciążenia podatkowego za lata zakończone 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku przedstawiają się następująco:

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
PODATEK DOCHODOWY WYKAZYWANY W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT		
Bieżący podatek dochodowy	398	467
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	16	(6)
Odroczony podatek dochodowy	294	(1.180)
OBCIĄŻENIA PODATKOWE WYKAZYWANE W RACHUNKU ZYSKÓW I STRAT	708	(719)
PODATEK DOCHODOWY WYKAZYWANY W INNYCH CAŁKOWITYCH DOCHODACH		
Od zysków z strat aktuarialnych z wyceny rezerw na świadczenia pracownicze	47	3
Od wyceny instrumentów zabezpieczających	39	9
(Korzyść podatkowa) / obciążenie podatkowe ujęte w innych całkowitych dochodach (kapitale własnym)	86	12

Istotna zmiana podatku odroczonego przedstawiona w 2015 roku jest związana z utworzeniem odpisu aktualizującego wartość rzeczowych aktywów trwałych.

8.2 Efektywna stawka podatkowa

Uzgodnienie podatku dochodowego od wyniku finansowego brutto przed opodatkowaniem według ustawowej stawki podatkowej, z podatkiem dochodowym liczonym według efektywnej stawki podatkowej Grupy przedstawia się następująco:

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
ZYSK/(STRATA) BRUTTO	3.274	(3.756)
Podatek według ustawowej stawki podatkowej obowiązującej w Polsce, wynoszącej 19%	621	(714)
Korekty dotyczące bieżącego podatku dochodowego z lat ubiegłych	16	(6)
Korekty dotyczące odroczonego podatku z lat ubiegłych	(36)	(17)
Koszty nie stanowiące kosztów uzyskania przychodów	119	61
Przychody nie będące podstawą do opodatkowania	(14)	(26)
Pozostałe	2	(17)
PODATEK WEDŁUG EFEKTYWNEJ STAWKI PODATKOWEJ (Podatek dochodowy (obciążenie) w skonsolidowanym sprawozdaniu)	708	(719)
EFEKTYWNA STAWKA	22%	19%

W okresie porównawczym, w pozycji pozostałych różnic wykazywane są przede wszystkim korekty w szacunku podatków odroczonej przez podmioty zależne w Grupie Kapitałowej PGE.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA Z SYTUACJI FINANSOWEJ

9. Rzeczowe aktywa trwałe

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Grunty	236	243
Budynki i budowle	19.061	18.465
Urządzenia techniczne	19.604	17.774
Środki transportu	341	325
Inne rzeczowe aktywa trwałe	2.522	2.390
Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	9.601	7.871
WARTOŚĆ NETTO RZECZOWYCH AKTYWÓW TRWAŁYCH	51.365	47.068

Zmiany stanu rzeczowych aktywów trwałych według grup rodzajowych

	Grunty	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne	Środki transportu	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Razem
WARTOŚĆ KSIĘGOWA BRUTTO							
NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2016	266	31.669	39.261	720	4.991	8.019	84.926
Nakłady inwestycyjne	-	-	-	-	-	8.016	8.016
Rozliczenie rzeczowych aktywów trwałych w budowie	16	2.003	3.546	59	476	(6.100)	-
Likwidacja, sprzedaż	(1)	(119)	(640)	(17)	(7)	(1)	(785)
Pozostałe	(10)	(61)	(15)	(33)	(189)	31	(277)
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016	271	33.492	42.152	729	5.271	9.965	91.880
UMORZENIE ORAZ ODPISY AKTUALIZUJĄCE							
NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2016	23	13.204	21.487	395	2.601	148	37.858
Amortyzacja i wartość netto likwidacji ujętych w kosztach rodzajowych	5	1.203	1.445	57	164	1	2.875
Odpisy aktualizujące	9	195	293	1	2	211	711
Likwidacja, sprzedaż	-	(107)	(592)	(17)	(7)	-	(723)
Pozostałe	(2)	(64)	(85)	(48)	(11)	4	(206)
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016	35	14.431	22.548	388	2.749	364	40.515
WARTOŚĆ NETTO NA 31 GRUDNIA 2016	236	19.061	19.604	341	2.522	9.601	51.365

	Grunty	Budynki i budowle	Urządzenia techniczne	Środki transportu	Inne rzeczowe aktywa trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	Razem
WARTOŚĆ KSIĘGOWA BRUTTO							
NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2015	293	29.865	36.457	658	4.198	4.800	76.271
Nakłady inwestycyjne	-	1	7	3	2	9.205	9.218
Rozliczenie rzeczowych aktywów trwałych w budowie	14	1.880	3.200	82	810	(5.986)	-
Likwidacja, sprzedaż	(2)	(130)	(442)	(21)	(11)	(4)	(610)
Zmiany w składzie GK PGE	-	(2)	(1)	(1)	-	-	(4)
Pozostałe	(39)	55	40	(1)	(8)	4	51
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2015	266	31.669	39.261	720	4.991	8.019	84.926
UMORZENIE ORAZ ODPISY AKTUALIZUJĄCE							
NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2015	25	10.282	14.368	356	1.400	102	26.533
Amortyzacja i wartość netto likwidacji ujętych w kosztach rodzajowych	6	1.169	1.471	56	152	3	2.857
Odpisy aktualizujące	-	1.859	6.077	4	1.037	46	9.023
Likwidacja, sprzedaż	(1)	(106)	(439)	(19)	(11)	(3)	(579)
Zmiany w składzie GK PGE	-	(1)	(1)	(1)	-	-	(3)
Pozostałe	(7)	1	11	(1)	23	-	27
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2015	23	13.204	21.487	395	2.601	148	37.858
WARTOŚĆ NETTO NA 31 GRUDNIA 2015	243	18.465	17.774	325	2.390	7.871	47.068

Istotne zwiększenia i zmniejszenia rzeczowych aktywów trwałych

Największe nakłady poniesione zostały przez segment Energetyka Konwencjonalna (6.171 mln PLN), segment Dystrybucja (1.696 mln PLN). Główne pozycje nakładów stanowiły: budowa bloków 5 – 6 w Elektrowni Opole (3.467 mln PLN) i kompleksowa rekonstrukcja, modernizacja bloków 7–12 w Elektrowni Bełchatów (518 mln PLN), budowa bloku 11 w Elektrowni Turów (498 mln PLN), budowa bloku gazowo-parowego w Elektrociepłowni Gorzów (215 mln PLN), przyłączenie nowych odbiorców (572 mln PLN) oraz modernizacja i rozbudowa sieci, stacji i linii (788 mln PLN) w segmencie Dystrybucja.

W bieżącym okresie nie miały miejsca istotne transakcje sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych.

Koszty finansowania zewnętrznego

W ciągu roku zakończono dnia 31 grudnia 2016 roku Grupa Kapitałowa PGE ujęła w wartości rzeczowych aktywów trwałych oraz rzeczowych aktywów trwałych w budowie koszty finansowania zewnętrznego w wysokości około 103 mln PLN (67 mln PLN w okresie porównawczym).

Aktywowane koszty udostępnienia złożeń

W bieżącym okresie, zgodnie z wymogami KIMS 20, aktywowano poniesione wydatki na usuwanie nadkładu na etapie produkcji w kwocie 447 mln PLN. Jednocześnie w bieżącym okresie sprawozdawczym, w koszty została odniesiona amortyzacja aktywowanych wydatków w wysokości 73 mln PLN. Aktywowane koszty udostępnienia złożeń są prezentowane w pozycji „inne rzeczowe aktywa trwałe”.

Aktywowanie zmian wyceny rezerwy rekultywacyjnej

Grupa Kapitałowa PGE ujmuje w wartości rzeczowych aktywów zmiany wartości rezerwy rekultywacyjnej przypisanej do nadkładu, rezerwy na rekultywację terenów po farmach wiatrowych i rezerwy na likwidację rzeczowych aktywów trwałych. Według stanu na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość netto aktywowanej części rezerw rekultywacyjnych wyniosła 632 mln PLN (w tym rezerwa na rekultywację wyrobisk końcowych 543 mln PLN). W okresie porównawczym wartość netto aktywowanej części rezerw rekultywacyjnych wyniosła 900 mln PLN (w tym rezerwa na rekultywację wyrobisk końcowych 779 mln PLN). Aktywowana część rezerwy rekultywacyjnej jest prezentowana w pozycjach: „grunty” i „inne rzeczowe aktywa trwałe”.

10. Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne w spółkach Grupy Kapitałowej PGE obejmują głównie budynki znajdujące się na terenie danej spółki, wynajmowane podmiotom trzecim w całości lub w części. Z punktu widzenia istotności skonsolidowanego sprawozdania finansowego wartość godziwa nieruchomości inwestycyjnych nie różni się istotnie od ich wyceny ustalonej zgodnie z konwencją kosztu historycznego.

11. Wartości niematerialne

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Koszty zakończonych prac rozwojowych	2	2
Wartość firmy	9	286
Oprogramowanie	73	93
Pozostałe licencje i patenty	132	127
Zakupione prawo wieczystego użytkowania gruntów	64	61
Inne wartości niematerialne	134	135
Wartości niematerialne nieoddane do użytkowania	239	200
WARTOŚĆ NETTO WARTOŚCI NIEMATERIALNYCH	653	904

Zmiany stanu wartości niematerialnych

	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Wartość firmy	Oprogramowanie	Pozostałe licencje i patenty	Zakupione prawo wieczystego użytkowania gruntów	Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne nieoddane do użytkowania	Razem
WARTOŚĆ KSIĘGOWA BRUTTO								
NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2016	19	286	430	223	71	242	201	1.472
Nakłady inwestycyjne	-	-	-	-	-	-	135	135
Rozliczenie wartości niematerialnych nieoddanych do użytkowania	-	-	24	53	1	11	(89)	-
Likwidacja, sprzedaż	-	-	(6)	(3)	(1)	-	-	(10)
Pozostałe	(1)	(277)	-	1	3	3	(1)	(272)
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016	18	9	448	274	74	256	246	1.325
UMORZENIE ORAZ ODPISY AKTUALIZUJĄCE								
NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2016	17	-	337	96	10	107	1	568
Amortyzacja	1	-	44	48	1	9	-	103
Odpisy aktualizujące	-	277	-	-	-	6	8	291
Likwidacja, sprzedaż	-	-	(6)	(3)	-	-	-	(9)
Pozostałe	(2)	(277)	-	1	(1)	-	(2)	(281)
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016	16	-	375	142	10	122	7	672
WARTOŚĆ NETTO NA 31 GRUDNIA 2016	2	9	73	132	64	134	239	653

	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Wartość firmy	Oprogramowanie	Pozostałe licencje i patenty	Zakupione prawo wieczystego użytkowania gruntów	Inne wartości niematerialne	Wartości niematerialne nieoddane do użytkowania	Razem
WARTOŚĆ KSIĘGOWA BRUTTO								
NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2015	19	286	382	149	64	228	121	1.249
Nakłady inwestycyjne	-	-	1	-	-	-	231	232
Rozliczenie wartości niematerialnych nieoddanych do użytkowania	-	-	69	72	1	9	(151)	-
Likwidacja, sprzedaż	(1)	-	(21)	-	-	-	(1)	(23)
Pozostałe	1	-	(1)	2	6	5	1	14
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2015	19	286	430	223	71	242	201	1.472
UMORZENIE ORAZ ODPISY AKTUALIZUJĄCE								
NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2015	16	-	319	55	8	85	3	486
Amortyzacja	1	-	39	40	1	8	-	89
Odpisy aktualizujące	-	-	-	-	-	16	-	16
Likwidacja, sprzedaż	(1)	-	(21)	-	-	-	-	(22)
Pozostałe	1	-	-	1	1	(2)	(2)	(1)
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2015	17	-	337	96	10	107	1	568
WARTOŚĆ NETTO NA 31 GRUDNIA 2015	2	286	93	127	61	135	200	904

Wartość firmy

Ocena wartości odzyskiwalnej wartości firmy została opisana w nocie 3 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

12. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i współkontrolowanych wycenianych metodą praw własności

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Polska Grupa Górnicza Sp. z o.o.	391	-
ElectroMobility Poland S.A.	3	-
PEC Bogatynia Sp. z o.o.	8	8
INWESTYCJE WYCENIANE METODĄ PRAW WŁASNOŚCI	402	8

	Polska Grupa Górnicza	ElectroMobility Poland	PEC Bogatynia
UDZIAŁ W GŁOSACH	16,63%	25,00%	34,93%
STAN NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016			
Aktywa obrotowe	1.008	10	3
Aktywa trwałe	6.277	-	22
Zobowiązania krótkoterminowe	2.516	-	2
Zobowiązania długoterminowe	2.442	-	-
AKTYWA NETTO	2.327	10	23
Udział w aktywach netto	387	3	8
Wartość firmy	4	-	-
INWESTYCJE WYCENIANE METODĄ PRAW WŁASNOŚCI	391	3	8

Kwestia zakupu udziałów w spółce Polska Grupa Górnicza sp. z o.o. została szerzej opisana w nocie 33.2 niniejszego sprawozdania.

13. Podatek odroczony w sprawozdaniu z sytuacji finansowej

13.1 Aktywa z tytułu podatku odroczonego

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Różnica pomiędzy podatkową a bieżącą wartością księgową rzeczowych aktywów trwałych	1.559	1.520
Różnica pomiędzy podatkową a bieżącą wartością księgową aktywów finansowych	16	31
Różnica pomiędzy podatkową a bieżącą wartością księgową zobowiązań	272	271
Różnica pomiędzy podatkową a bieżącą wartością księgową zapasów	15	21
Rekompensaty z tytułu rozwiązania KDT	253	231
Rezerwa na koszty rekultywacji	472	605
Rezerwa na zakup uprawnień do emisji CO ₂	220	144
Rezerwy na świadczenia pracownicze	529	591
Pozostałe rezerwy	129	128
Nieodpłatnie otrzymana infrastruktura i otrzymane opłaty przyłączeniowe	129	141
Pozostałe	15	20
AKTYWA Z TYTUŁU ODROZONEGO PODATKU DOCHODOWEGO	3.609	3.703

Zmiana stanu odroczonego podatku dochodowego - aktywa

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
STAN NA DZIEŃ 1 STYCZNIA	3.703	2.711
Zmiany w korespondencji z wynikiem finansowym	(39)	1.012
Zmiany w korespondencji z innymi całkowitymi dochodami	(52)	(16)
Pozostałe zmiany	(3)	(4)
STAN NA DZIEŃ 31 GRUDNIA	3.609	3.703

13.2 Rezerwa z tytułu podatku odroczonego

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Różnica pomiędzy podatkową a bieżącą wartością księgową rzeczowych aktywów trwałych	2.945	2.681
Różnica pomiędzy podatkową a bieżącą wartością księgową praw majątkowych pochodzenia energii	65	107
Różnica pomiędzy podatkową a bieżącą wartością księgową aktywów finansowych	377	357
Uprawnienia do emisji CO ₂	439	403
Rekompensaty z tytułu rozwiązania KDT	680	671
Pozostałe	26	23
REZERWA Z TYTUŁU PODATKU ODROZONEGO	4.532	4.242

Zmiana stanu odroczonego podatku dochodowego - rezerwa

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
STAN NA DZIEŃ 1 STYCZNIA	4.242	4.418
Zmiany w korespondencji z wynikiem finansowym	255	(172)
Zmiany w korespondencji z innymi całkowitymi dochodami	34	(4)
Pozostałe zmiany	1	-
STAN NA DZIEŃ 31 GRUDNIA	4.532	4.242

PO SKOMPENSOWANIU AKTYWA I REZERWY W POSZCZEGÓLNYCH SPÓŁKACH PODATEK ODROZONEGO GRUPY PREZENTOWANY JEST JAKO:

Aktywa z tytułu podatku dochodowego	268	313
Rezerwa z tytułu podatku dochodowego	(1.191)	(852)

14. Zapasy

	Stan na dzień 31 grudnia 2016			Stan na dzień 31 grudnia 2015		
	Koszt historyczny	Aktualizacja wartości	Wartość księgowa netto	Koszt historyczny	Aktualizacja wartości	Wartość księgowa netto
Materiały, w tym:	979	(52)	927	1.067	(103)	964
Materiały remontowo-eksploatacyjne	664	(33)	631	643	(80)	563
Węgiel kamienny	232	-	232	307	-	307
Mazut	15	-	15	14	-	14
Materiały inwestycyjne	14	-	14	16	-	16
Pozostałe materiały	54	(19)	35	87	(23)	64
Prawa pochodzenia energii, w tym:	602	(35)	567	831	(17)	814
Prawa majątkowe zielone	388	(33)	355	681	(14)	667
Prawa majątkowe żółte	148	(2)	146	113	(2)	111
Pozostałe prawa majątkowe	66	-	66	37	(1)	36
Towary, w tym:	44	(10)	34	66	36	102
Uprawnienia do emisji CO ₂	37	(8)	29	60	38	98
Pozostałe towary	7	(2)	5	6	(2)	4
Pozostałe zapasy	68	-	68	79	-	79
ZAPASY RAZEM	1.693	(97)	1.596	2.043	(84)	1.959

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
AKTUALIZACJA WARTOŚCI ZAPASÓW NA DZIEŃ 1 STYCZNIA	(84)	(63)
Wycena do wartości godziwej uprawnień do emisji CO ₂	(46)	(42)
Utworzenie odpisu	(52)	(55)
Rozwiązanie odpisu	66	58
Wykorzystanie odpisu	16	19
Pozostałe zmiany	3	(1)
AKTUALIZACJA WARTOŚCI ZAPASÓW NA DZIEŃ 31 GRUDNIA	(97)	(84)

Uprawnienia do emisji CO₂ wykazywane w pozycji zapasów obejmują uprawnienia przeznaczone do obrotu. Uprawnienia te są wykazywane w wartości godziwej. Zmiana wyceny tych uprawnień w okresie sprawozdawczym powinna być analizowana łącznie ze zmianą wyceny kontraktów terminowych (jak przedstawiono w nocie 7.4.1 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego).

Utworzenie odpisów aktualizujących dotyczyło głównie zapasów części zamiennych i materiałów w związku z ich amortyzacją lub utratą przydatności dla poszczególnych jednostek.

Jak opisano w nocie 25.5 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zapasy o wartości 51 mln PLN stanowiły zabezpieczenie spłaty zobowiązań lub zobowiązań warunkowych.

15. Uprawnienia do emisji CO₂ na własne potrzeby

Uprawnienia do emisji CO₂ (EUA) otrzymują jednostki wytwórcze należące do Grupy Kapitałowej PGE, które są objęte postanowieniami ustawy z dnia 12 czerwca 2015 roku o systemie handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Począwszy od 2013 roku bezwarunkowo przyznawana jest tylko część uprawnień EUA na emisje CO₂ wynikające z produkcji energii cieplnej, natomiast na emisje CO₂ wynikające z produkcji energii elektrycznej co do zasady nie ma bezpłatnych EUA. Na mocy art. 10c Dyrektywy 2009/29/WE wprowadzono możliwość czasowego odstępstwa (derogacji) od zasady braku nieodpłatnych przydziałów EUA na emisje CO₂ związane z wytwarzaną energią elektryczną, pod warunkiem realizacji zadań inwestycyjnych ujętych w Krajowym Planie Inwestycyjnym (KPI). Warunkiem otrzymania bezpłatnych uprawnień EUA na pokrycie emisji CO₂ związanych z wytwarzaną energią elektryczną jest coroczne przedstawienie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań wymienionych w KPI.

W 2016 roku jednostki z Grupy Kapitałowej PGE otrzymały około 25 mln EUA na pokrycie emisji CO₂ związanych z wytwarzaną energią elektryczną oraz około 1 mln EUA na pokrycie emisji CO₂ związanych z wytwarzaną energią cieplną.

We wrześniu 2016 roku Grupa Kapitałowa PGE złożyła kolejne sprawozdania z realizacji inwestycji ujętych w KPI w celu uzyskania przydziałów EUA na emisje CO₂ związane z wytwarzaną energią elektryczną w 2016 roku. Zostaną one wydane na początku 2017 roku.

W przypadku uprawnień EUA na emisje CO₂ związane z wytwarzaną energią cieplną harmonogram przydziału jest odmienny – na początku 2017 roku zostaną wydane uprawnienia EUA, które posłużą na pokrycie emisji CO₂ za 2017 rok.

EUA	Stan na dzień 31 grudnia 2016		Stan na dzień 31 grudnia 2015	
	Ilość (mln Mg)	Wartość	Ilość (mln Mg)	Wartość
STAN NA DZIEŃ 1 STYCZNIA	77	2.172	68	1.552
Zakup	40	937	38	1.301
Przyznane nieodpłatnie	26	-	30	-
Umorzenie	(58)	(760)	(59)	(681)
STAN NA DZIEŃ SPRAWOZDAWCZY	85	2.349	77	2.172

16. Pozostałe aktywa krótko i długoterminowe

16.1 Pozostałe aktywa długoterminowe

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe w budowie	713	1.042
Pozostałe aktywa długoterminowe	17	21
POZOSTAŁE AKTYWA, RAZEM	730	1.063

Zaliczki na rzeczowe aktywa trwałe w budowie dotyczą głównie projektów inwestycyjnych prowadzonych przez segment Energetyki Konwencjonalnej.

16.2 Pozostałe aktywa krótkoterminowe

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
KOSZTY ROZLICZANE W CZASIE		
Opłaty, prowizje	34	41
Usługi informatyczne	6	7
Opłaty za wyłączenie gruntów z produkcji rolnej, leśnej	4	4
Ubezpieczenia majątkowe i deliktowe	2	3
Pozostałe koszty rozliczane w czasie	21	19
INNE AKTYWA KRÓTKOTERMINOWE		
Należności z tytułu naliczonego VAT	222	388
Należności z tytułu akcyzy	100	90
Zaliczki na dostawy	6	34
Pozostałe aktywa krótkoterminowe	21	13
POZOSTAŁE AKTYWA, RAZEM	416	599

Kwota opłaty, prowizje zawiera prowizje agencyjne i prowizje od kredytu. Pozostałe koszty rozliczane w czasie obejmują m.in. tzw. koszty kolizji infrastruktury energetycznej oraz kontrakty długoterminowe.

Zwiększony stan rozliczeń z tytułu naliczonego VAT w okresie porównawczym spowodowany był zakupami inwestycyjnymi w segmentach Energetyki Konwencjonalnej i Energetyki Odnawialnej.

Kwota należności z tytułu akcyzy dotyczy zwolnienia od akcyzy energii elektrycznej wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii, na podstawie dokumentu potwierdzającego umorzenie świadectwa pochodzenia energii.

17. Środki pieniężne

Lokaty krótkoterminowe są dokonywane na różne okresy, z reguły od jednego dnia do jednego miesiąca, w zależności od aktualnego zapotrzebowania Grupy na środki pieniężne i są oprocentowane według ustalonych dla nich stóp procentowych.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów składa się z następujących pozycji:

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Środki pieniężne w banku i kasie	808	1.304
Lokaty typu overnight	42	57
Lokaty krótkoterminowe	1.819	1.743
RAZEM	2.669	3.104
Odsetki naliczone od środków pieniężnych, nie otrzymane na dzień sprawozdawczy	(2)	(1)
Różnice kursowe od środków pieniężnych w walutach	(1)	(2)
Saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów wykazanych w rachunku przepływów	2.666	3.101
<i>w tym o ograniczonej możliwości dysponowania</i>	<i>107</i>	<i>333</i>
Pozostające do dyspozycji limity kredytowe na dzień 31 grudnia	6.081	5.257
<i>w tym limity kredytowe w rachunku bieżącym</i>	<i>2.001</i>	<i>2.254</i>

Szczegółowy opis zawartych umów kredytowych został opisany w nocie 25.1.4 niniejszego sprawozdania finansowego.

Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu z przepływów pieniężnych dotyczą przede wszystkim:

- środków otrzymanych jako gwarancja zabezpieczenia należytego wykonania umów oraz środków otrzymanych jako wadia przetargowe;
- środków stanowiących zabezpieczenie rozliczeń jednostek Grupy Kapitałowej PGE z Izbą Rozliczeniową Giełd Towarowych S.A.

18. Działalność zaniechana

W ciągu roku zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku jednostka dominująca oraz kluczowe spółki zależne nie zaniechały żadnych istotnych obszarów swojej działalności. Tym niemniej w Grupie Kapitałowej PGE przeprowadzane są działania, w ramach których zbywane są aktywa nie związane ściśle z działalnością podstawową.

19. Majątek socjalny oraz zobowiązania ZFŚS

Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych tworzą pracodawcy zatrudniający powyżej 20 pracowników na pełne etaty. Jednostki wchodzące w skład Grupy tworzą taki fundusz i dokonują okresowych odpisów. Fundusz nie posiada rzeczowych aktywów trwałych. Celem Funduszu jest subsydiowanie działalności socjalnej Grupy, pożyczek udzielonych jej pracownikom oraz pozostałych kosztów socjalnych.

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Pożyczki udzielone pracownikom	91	96
Środki pieniężne	49	48
Zobowiązania funduszu	(138)	(141)
SALDO PO SKOMPENSOWANIU	2	3
Odpis na Fundusz w okresie	130	128

Aktywa i zobowiązania Zakładowych Funduszy Świadczeń Socjalnych są wykazywane w niniejszym sprawozdaniu finansowym po skompensowaniu.

20. Kapitały własne

Celem zarządzania kapitałem jest zapewnienie bezpiecznej i efektywnej struktury finansowania, uwzględniającej ryzyko operacyjne, nakłady inwestycyjne, oraz interes akcjonariuszy i inwestorów dłużnych. Zarządzanie kapitałem odbywa się na poziomie Grupy Kapitałowej.

Zgodnie z powszechnie stosowaną praktyką, Grupa monitoruje wskaźnik długu netto do EBITDA. Dług netto rozumiany jest jako krótko- i długoterminowe zadłużenie finansowe (oprocentowane kredyty i pożyczki, wyemitowane obligacje i inne papiery dłużne, a także zobowiązania z tytułu leasingu finansowego), pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty, oraz krótkoterminowe lokaty i depozyty. Środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania nie są uwzględniane w obliczaniu długu netto.

Grupa zakłada, że maksymalny poziom wskaźnika zadłużenia netto do EBITDA, który pozwala na utrzymanie ratingów kredytowych na poziomie inwestycyjnym to 3,0x.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Wskaźnik zadłużenie / EBITDA	0,70x	0,32x
Wskaźnik zadłużenie netto/ kapitał własny	0,12x	0,07x

W stosunku do skali Grupy, poziom zadłużenia netto w trakcie 2016 roku był relatywnie niski: wskaźnik długu netto do EBITDA pozostaje mniejszy od jedności.

W związku z kontynuowanym programem inwestycyjnym planowane jest sukcesywne zwiększanie dźwigni finansowej, w skutek czego Grupa będzie intensyfikować analizy ww. wskaźnika. Relacja długu netto do EBITDA jest centralnym elementem sporządzanych przez Grupę prognoz i planów finansowych.

20.1 Kapitał podstawowy

	Stan na dzień 31 grudnia 2016
1.470.576.500 akcji zwykłych serii A o wartości nominalnej 10,25 złotych każda	15.073
259.513.500 akcji zwykłych serii B o wartości nominalnej 10,25 złotych każda	2.660
73.228.888 akcji zwykłych serii C o wartości nominalnej 10,25 złotych każda	751
66.441.941 akcji zwykłych serii D o wartości nominalnej 10,25 złotych każda	681
RAZEM KAPITAŁ PODSTAWOWY	19.165

	Stan na dzień 31 grudnia 2015
1.470.576.500 akcji zwykłych serii A o wartości nominalnej 10 złotych każda	14.706
259.513.500 akcji zwykłych serii B o wartości nominalnej 10 złotych każda	2.595
73.228.888 akcji zwykłych serii C o wartości nominalnej 10 złotych każda	732
66.441.941 akcji zwykłych serii D o wartości nominalnej 10 złotych każda	665
RAZEM KAPITAŁ PODSTAWOWY	18.698

Wszystkie akcje Spółki zostały opłacone.

5 września 2016 roku Walne Zgromadzenie PGE S.A. podjęło uchwałę o podniesieniu kapitału zakładowego Spółki o kwotę 467.440.207,25 PLN z kapitału zapasowego Spółki, poprzez zwiększenie wartości nominalnej akcji z 10,00 PLN do 10,25 PLN. Podwyższenie kapitału zostało zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym 25 listopada 2016 roku.

Podniesienie nominalnej wartości akcji jest zdarzeniem, które powoduje przychód podatkowy po stronie akcjonariuszy. 5 września 2016 roku Walne Zgromadzenie PGE S.A. podjęło uchwałę o przeznaczeniu części kapitału zapasowego na pokrycie zryczałtowanego podatku dochodowego związanego z podwyższeniem kapitału zakładowego ze środków własnych Spółki, w związku z czym ciężar podatku został poniesiony przez Spółkę. PGE S.A. otrzymała interpretacje podatkowe w odpowiedzi na pytania dotyczące należytego zastosowania przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych i podatku dochodowym od osób fizycznych. Analiza otrzymanych interpretacji prowadzi do wniosku, iż kwota podatku którą Spółka winna odprowadzić do Urzędu Skarbowego w związku z podniesieniem kapitału zakładowego wynosi 110 mln PLN. Na dzień 31 grudnia 2016 roku kwota ta zmniejszyła kapitały własne Spółki i jest wykazywana w pozycji zobowiązań niefinansowych. Podatek został zapłacony 9 stycznia 2017 roku.

Po dniu sprawozdawczym do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie wystąpiły zmiany w wysokości kapitału podstawowego Spółki.

Prawa akcjonariuszy - Uprawnienia Skarbu Państwa dotyczące działalności Spółki

Spółka wchodzi w skład Grupy Kapitałowej PGE Polska Grupa Energetyczna S.A., w stosunku do której Skarb Państwa posiada szczególne uprawnienia, dopóki pozostaje jej akcjonariuszem.

Szczególne uprawnienia Skarbu Państwa, które mogą mieć zastosowanie do spółek z Grupy Kapitałowej PGE, przewiduje ustawa z dnia 18 marca 2010 roku o szczególnych uprawnieniach ministra właściwego do spraw energii oraz ich wykonywaniu w niektórych spółkach kapitałowych lub grupach kapitałowych prowadzących działalność w sektorach energii elektrycznej, ropy naftowej oraz paliw gazowych (tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 1212). Ustawa określa szczególne uprawnienia przysługujące ministrowi właściwemu do spraw energii w spółkach kapitałowych lub grupach kapitałowych, prowadzących działalność w sektorach energii elektrycznej, ropy naftowej oraz paliw gazowych, których mienie zostało ujawnione w jednolitym wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej.

Na podstawie przedmiotowych przepisów minister właściwy do spraw energii, może wyrazić sprzeciw wobec podjętej przez Zarząd uchwały lub innej dokonanej przez Zarząd czynności prawnej, której przedmiotem jest rozporządzenie składnikiem mienia stanowiące zagrożenie dla funkcjonowania, ciągłości działania oraz integralności infrastruktury krytycznej. Sprzeciwem mogą być objęte również uchwały organu spółki dotyczące:

- Rozwiązania spółki,
- Zmiany przeznaczenia lub zaniechania eksploatacji składnika mienia wchodzącego w skład infrastruktury krytycznej,
- Zmiany przedmiotu przedsiębiorstwa spółki,
- Zbycia albo wydzierżawienia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego,
- Przyjęcia planu rzeczowo-finansowego, planu działalności inwestycyjnej lub wieloletniego planu strategicznego,
- Przeniesienia siedziby spółki za granicę,

jeżeli wykonanie takiej uchwały stanowiłoby rzeczywiste zagrożenie dla funkcjonowania, ciągłości działania oraz integralności infrastruktury krytycznej. Sprzeciw wyrażany jest w formie decyzji administracyjnej.

Ustawą z dnia 14 września 2016 roku o zmianie ustawy o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego oraz niektórych innych ustaw zmieniono ustawę z dnia 18 marca 2010 roku o szczególnych uprawnieniach ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa oraz ich wykonywaniu w niektórych spółkach kapitałowych lub grupach kapitałowych prowadzących działalność w sektorach energii elektrycznej, ropy naftowej oraz paliw gazowych i nadano tej ustawie nową nazwę „o szczególnych uprawnieniach ministra właściwego do spraw energii oraz ich wykonywaniu w niektórych spółkach kapitałowych lub grupach kapitałowych prowadzących działalność w sektorach energii elektrycznej, ropy naftowej oraz paliw gazowych”. Dotychczasowe uprawnienia ministra do spraw Skarbu Państwa wynikające z tej ustawy zostały przypisane ministrowi właściwemu do spraw energii.

20.2 Kapitał z wyceny instrumentów finansowych

	Okres zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
NA DZIEŃ 1 STYCZNIA	(21)	(61)
Zmiana kapitału z wyceny instrumentów finansowych	207	49
Wycena instrumentów zabezpieczających w tym:	206	49
<i>Odroczenie zmian wartości godziwej zabezpieczających instrumentów finansowych w części uznanej za skuteczne zabezpieczenie</i>	313	51
<i>Naliczone odsetki na instrumencie pochodnym przeniesione z kapitału z wyceny i ujęte w kosztach odsetkowych</i>	1	1
<i>Rewaluacja walutowa transakcji CCIRS przeniesiona z kapitału i ujęta w wyniku z różnic kursowych</i>	(107)	1
<i>Nieefektywna część zmiany wyceny do wartości godziwej transakcji zabezpieczających zaprezentowana w rachunku zysków i strat</i>	(1)	(4)
Wycena pozostałych instrumentów finansowych	1	-
Podatek odroczony	(39)	(9)
KAPITAŁ Z WYCENY INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH PO UWZGLĘDNIENIU PODATKU ODROCZONEGO	147	(21)

Na kapitał z wyceny instrumentów finansowych składa się w głównej mierze wycena z tytułu wdrożonej rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych.

20.3 Różnice kursowe z przeliczenia

Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych obejmują efekt przeliczenia sprawozdań finansowych zagranicznych spółek Grupy tj. PGE Trading GmbH oraz PGE Sweden AB (publ) na PLN w ramach procedur konsolidacyjnych.

20.4 Kapitał zapasowy

Kapitał zapasowy powstał głównie z ustawowych odpisów z zysków generowanych w poprzednich latach obrotowych, z nadwyżek z podziału zysku ponad wymagany ustawowo odpis oraz z połączeń PGE S.A. z podmiotami zależnymi.

Zgodnie z wymogami Kodeksu Spółek Handlowych, podmioty mające status spółek akcyjnych są obowiązane utworzyć kapitał zapasowy na pokrycie straty. Do tej kategorii kapitału przelewa się co najmniej 8% zysku za dany rok obrotowy wykazanego w jednostkowym sprawozdaniu Spółki, dopóki kapitał ten nie osiągnie co najmniej jednej trzeciej kapitału podstawowego jednostki. Kapitał zapasowy w wysokości odpowiadającej jednej trzeciej kapitału podstawowego można użyć jedynie na pokrycie straty wykazanej w jednostkowym sprawozdaniu finansowym i nie podlega on podziałowi na inne cele. O użyciu kapitału zapasowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie.

Kapitał zapasowy podlegający podziałowi pomiędzy akcjonariuszy na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 7.342 mln PLN a na dzień 31 grudnia 2015 roku 6.776 mln PLN.

20.5 Niepodzielony wynik finansowy oraz ograniczenia w wypłacie dywidendy

Zyski zatrzymane niepodlegające podziałowi to kwoty które nie mogą zostać wypłacone w formie dywidendy.

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Kwoty zawarte w pozycji zyski zatrzymane niepodlegające podziałowi przez jednostkę dominującą		
<ul style="list-style-type: none"> ■ Zyski zatrzymane spółek zależnych, przynależne akcjonariuszom jednostki dominującej, w tym korekty konsolidacyjne ■ Wysokość zysków/strat ujętych przez jednostkę dominującą w zyskach zatrzymanych poprzez pozycję innych całkowitych dochodów 	8.040	6.872
	(4)	(4)
Zyski zatrzymane, podlegające podziałowi	1.598	1.768
ŁĄCZNIE ZYSKI ZATRZYMANE WYKAZYWANE W SPRAWOZDANIU Z SYTUACJI FINANSOWEJ	9.634	8.636

Ograniczenia w wypłacie dywidendy z kapitału zapasowego zostały opisane w nocie 20.4 niniejszego sprawozdania finansowego. Na dzień 31 grudnia 2016 roku nie istnieją inne ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy.

20.6 Kapitały własne przypisane udziałom niekontrolującym

Na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz 31 grudnia 2015 roku kapitały własne przypisane udziałom niekontrolującym w większości dotyczą akcjonariuszy mniejszościowych spółki PGE EJ1 sp. z o.o.

Poniżej przedstawiono zmiany kapitałów przypisanych udziałom niekontrolującym w okresach sprawozdawczych.

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
STAN NA DZIEŃ 1 STYCZNIA	96	116
Udział w zysku netto jednostek zależnych	(2)	(5)
Dywidendy uchwalone przez jednostki zależne	(4)	(4)
Zmiana w udziale spółek zależnych nie powodująca utraty kontroli	-	68
Podwyższenie kapitału objęcie udziałów	10	-
Zakup udziałów niekontrolujących przez Grupę Kapitałową	(4)	(78)
Pozostałe zmiany	-	(1)
STAN NA DZIEŃ 31 GRUDNIA	96	96

Zakup udziałów niekontrolujących w ciągu roku zakończony dnia 31 grudnia 2016 oraz 31 grudnia 2015 roku dotyczy głównie nabycia przez PGE S.A. akcji PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.

Zmiana w udziale spółek zależnych nie powodująca utraty kontroli w ciągu roku zakończony 31 grudnia 2015 roku dotyczy sprzedaży 30% udziałów posiadanych przez PGE S.A. w PGE EJ1 sp. z o.o.

20.7 Zysk/strata przypadający na jedną akcję

W bieżącym i porównawczym okresie sprawozdawczym nie wystąpił efekt rozwodnienia zysku/(straty) na jedną akcję.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
ZYSK/ (STRATA) NETTO PRZYPISANY	2.566	(3.037)
akcjonariuszom jednostki dominującej	2.568	(3.032)
udziałom niekontrolującym	(2)	(5)
ZYSK/(STRATA) NETTO PRZYPADAJĄCY NA ZWYKŁYCH AKCJONARIUSZY SPÓŁKI, ZASTOSOWANY DO OBLICZENIA ZYSKU NA JEDNĄ AKCJĘ	2.568	(3.032)
Liczba akcji zwykłych na początek okresu sprawozdawczego	1.869.760.829	1.869.760.829
Liczba akcji zwykłych na koniec okresu sprawozdawczego	1.869.760.829	1.869.760.829
ŚREDNIOWAŻONA LICZBA WYEMITOWANYCH AKCJI ZWYKŁYCH ZASTOSOWANA DO OBLICZENIA ZYSKU/(STRATY) NA JEDNĄ AKCJĘ	1.869.760.829	1.869.760.829
ZYSK/(STRATA) NETTO I ROZWODNIONY ZYSK/(STRATA) NETTO NA JEDNĄ AKCJĘ PRZYPADAJĄCY AKCJONARIUSZOM JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ (W ZŁOTYCH)	1,37	(1,62)

20.8 Dywidendy wypłacone i zaproponowane do zapłaty

	Dywidenda wypłacona lub zadeklarowana z zysków roku zakończony dnia		
	31 grudnia 2016	31 grudnia 2015	31 grudnia 2014
DYWIDENDY GOTÓWKOWE Z AKCJI ZWYKŁYCH			
Dywidenda z zysków zatrzymanych	-	467	1.458
Dywidendy gotówkowe na akcję (w złotych)	-	0,25	0,78

Dywidenda z zysków 2016 roku

W ciągu okresu sprawozdawczego oraz do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego Spółka nie dokonywała wypłat zaliczek na poczet dywidendy.

Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego nie została przyjęta propozycja podziału zysku za rok 2016. Polityka dywidendowa Spółki przewiduje wypłatę dywidendy w wysokości 40-50% skonsolidowanego zysku netto korygowanego o wielkość odpisów aktualizujących wartość aktywów trwałych.

Dywidenda z zysków 2015 roku

28 czerwca 2016 roku Walne Zgromadzenia Akcjonariuszy PGE S.A. przeznaczyło z zysku roku 2015 kwotę 467 mln PLN na wypłatę dywidendy (co stanowi 0,25 złotych na akcję). Dywidenda została wypłacona 14 października 2016 roku.

Dywidenda z zysków 2014 roku

24 czerwca 2015 roku Walne Zgromadzenia Akcjonariuszy PGE S.A. przeznaczyło z zysku roku 2014 kwotę 1.458 mln PLN na wypłatę dywidendy (co stanowi 0,78 złotych na akcję). Dywidenda została wypłacona 15 października 2015 roku.

21. Rezerwy

Wartość księgowa rezerw przedstawia się następująco:

	Stan na dzień 31 grudnia 2016		Stan na dzień 31 grudnia 2015	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
Świadczenia pracownicze	2.148	543	2.496	517
Rezerwa na koszty rekultywacji	2.666	4	3.348	2
Rezerwa na niedobór uprawnień do emisji CO ₂	-	1.154	-	760
Rezerwy na wartość praw majątkowych przeznaczonych do umorzenia	-	416	-	380
Roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości	91	12	97	20
Pozostałe rezerwy	99	52	103	130
RAZEM REZERWY	5.004	2.181	6.044	1.809

Zmiany stanu rezerw

	Świadczenia pracownicze	Rezerwa na koszty rekultywacji	Rezerwa na niedobór uprawnień do emisji CO ₂	Rezerwa na prawa majątkowe przeznaczone do umorzenia	Rezerwa na bezumowne korzystanie z nieruchomości	Pozostałe	Razem
1 STYCZNIA 2016	3.013	3.350	760	380	117	233	7.853
Zyski i straty aktuarialne z wyłączeniem korekty stopy dyskonta	(175)	-	-	-	-	-	(175)
Koszty bieżącego zatrudnienia	74	-	-	-	-	-	74
Koszty przeszłego zatrudnienia	(23)	-	-	-	-	-	(23)
Koszty odsetek	82	99	-	-	-	-	181
Korekta stopy dyskontowej i innych założeń	(121)	(460)	-	-	-	-	(581)
Wypłacone świadczenia / Wykorzystane rezerwy	(691)	(1)	(760)	(336)	-	(104)	(1.892)
Rozwiązane rezerwy	(59)	(449)	-	(3)	(30)	(27)	(568)
Utworzone rezerwy - koszty	577	34	1.154	375	16	67	2.223
Utworzone rezerwy - nakłady	-	92	-	-	-	-	92
Pozostałe zmiany	14	5	-	-	-	(18)	1
31 GRUDNIA 2016	2.691	2.670	1.154	416	103	151	7.185
Zmiana odniesiona w koszty działalności operacyjnej	(536)	(37)	(1.154)	(372)	-	(3)	(2.102)
Zmiana odniesiona w pozostałe przychody/ (koszty) operacyjne	-	643	-	-	13	5	661
Zmiana odniesiona w pozostałe przychody/ (koszty) finansowe	(82)	(99)	-	-	1	(24)	(204)
Zmiana odniesiona w aktywa	-	172	-	-	-	-	172
Zmiana odniesiona w inne całkowite dochody	249	-	-	-	-	-	249

	Świadczenia pracownicze	Rezerwa na koszty rekultywacji	Rezerwa na niedobór uprawnień do emisji CO ₂	Rezerwa na prawa majątkowe przeznaczone do umorzenia	Rezerwa na bezumowne korzystanie z nieruchomości	Pozostałe	Razem
dane przekształcone*							
1 STYCZNIA 2015	3.243	3.299	676	555	92	304	8.169
Zyski i straty aktuarialne z wyłączeniem korekty stopy dyskonta	50	-	-	-	-	-	50
Koszty bieżącego zatrudnienia	82	-	-	-	-	-	82
Koszty przeszłego zatrudnienia	(55)	-	-	-	-	-	(55)
Koszty odsetek	70	86	-	-	-	-	156
Korekta stopy dyskontowej i innych założeń	(122)	(224)	-	-	-	-	(346)
Wyplacone świadczenia / Wykorzystane rezerwy	(725)	(1)	(680)	(1.159)	(1)	(74)	(2.640)
Rozwiązane rezerwy	(116)	(4)	(1)	(2)	(19)	(82)	(224)
Utworzone rezerwy - koszty	560	56	765	986	45	85	2.497
Utworzone rezerwy – nakłady	-	122	-	-	-	-	122
Zmiany w składzie GK	(3)	-	-	-	-	-	(3)
Pozostałe zmiany	29	16	-	-	-	-	45
31 GRUDNIA 2015	3.013	3.350	760	380	117	233	7.853
Zmiana odniesiona w koszty działalności operacyjnej	(442)	(27)	(764)	(984)	-	(41)	(2.258)
Zmiana odniesiona w pozostałe przychody/ (koszty) operacyjne	2	93	-	-	(26)	42	111
Zmiana odniesiona w pozostałe przychody/ (koszty) finansowe	(70)	(86)	-	-	-	(4)	(160)
Zmiana odniesiona w aktywa	-	(32)	-	-	-	-	(32)
Zmiana odniesiona w inne całkowite dochody	15	-	-	-	-	-	15

* przekształcenie danych porównawczych obejmowało reklasyfikację wartości pomiędzy wybranymi pozycjami

21.1 Rezerwa na koszty rekultywacji

Rezerwa na rekultywację wyrobisk kopalnianych

Po zakończeniu wydobywania węgla teren po kopalniach odkrywkowych należących do Grupy Kapitałowej PGE będzie zreultywowany. W nowych planach technicznych rekultywacji zostały wprowadzone zmiany dotyczące wydłużenia okresu, w którym przeprowadzona będzie rekultywacja. Według obecnych planów koszty będą ponoszone w latach 2023 – 2069 (w przypadku PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Kopalnia Węgla Brunatnego Bełchatów) oraz w latach 2045 – 2087 (w przypadku PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Kopalnia Węgla Brunatnego Turów).

Grupa Kapitałowa PGE tworzy rezerwy na rekultywację wyrobisk końcowych. Kwota rezerwy prezentowana w sprawozdaniu finansowym obejmuje również wartość Funduszu Likwidacji Zakładu Górniczego tworzonego zgodnie z ustawą Prawo geologiczne i górnicze. Wartość rezerwy na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 2.366 mln PLN a na dzień 31 grudnia 2015 roku 3.051 mln PLN.

Szacowane zmiany wartości rezerwy rekultywacyjnej na skutek zmiany stopy dyskonta finansowego:

	Wartość w sprawozdaniu	Stopa dyskonta finansowego	
		-1 p.p.	+1 p.p.
Rezerwa na rekultywację wyrobisk kopalnianych	2.366	943	(659)

Rezerwa na rekultywację składowisk popiołów

Jednostki wytwórcze tworzą rezerwę na rekultywację składowisk odpadów paleniskowych. Wartość rezerwy na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosi 98 mln PLN.

Rezerwa na rekultywację terenów po farmach wiatrowych

Spółki będące właścicielami farm wiatrowych tworzą rezerwy na rekultywację terenów. Wartość rezerwy na dzień 31 grudnia 2016 roku i na dzień 31 grudnia 2015 roku wynosi 49 mln PLN.

Koszty likwidacji rzeczowych aktywów trwałych

Obowiązek przeprowadzenia likwidacji i rekultywacji terenu wynika z „Pozwolenia zintegrowanego na prowadzenie instalacji produkującej energię elektryczną oraz energię ciepłą”, w którym określono sposób restytucji terenu. Wartość rezerwy na dzień sprawozdawczy wynosi 157 mln PLN (152 mln PLN na koniec okresu porównawczego) i dotyczy niektórych aktywów segmentu Energetyka Konwencjonalna i Energetyka Odnawialna.

Stopa dyskonta przyjęta do wyceny rezerw rekultywacyjnych na 31 grudnia 2016 roku wynosi 3,5% (3,0% w okresie porównawczym).

21.2 Rezerwa na niedobór uprawnień do emisji CO₂

Co do zasady rezerwę na zobowiązania z tytułu emisji CO₂ jednostki Grupy Kapitałowej PGE ewidencjonują w odniesieniu do niedoboru uprawnień do emisji CO₂ przyznanych nieodpłatnie. Wysokość rezerwy uwzględnia wartość EUA zakupionych. Jak opisano w nocie 15 niniejszego sprawozdania finansowego Grupa Kapitałowa PGE jest uprawniona do otrzymania nieodpłatnych uprawnień do emisji CO₂ w związku z poniesionymi nakładami na inwestycje zgłoszone do Krajowego Planu Inwestycyjnego. Przy kalkulacji rezerwy uwzględniane są również te uprawnienia.

21.3 Rezerwa na prawa majątkowe przeznaczone do umorzenia

Spółki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej PGE tworzą rezerwę na wartość praw pochodzenia energii, dotyczących sprzedaży zrealizowanej w okresie sprawozdawczym lub w okresach poprzednich, w części nieumorzonej do dnia sprawozdawczego. Wartość rezerwy na 31 grudnia 2016 roku wynosi 416 mln PLN (380 mln PLN w okresie porównawczym) i tworzona jest głównie przez PGE Obrót S.A.

21.4 Rezerwa na roszczenia z tytułu bezumownego korzystania z nieruchomości

Spółki Grupy Kapitałowej PGE tworzą rezerwę na odszkodowania za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Kwestia ta dotyczy głównie spółki dystrybucyjnej, posiadającej majątek sieciowy. Rezerwa ujęta na dzień sprawozdawczy wynosi łącznie około 103 mln PLN (w tym 43 mln PLN na sprawy rozpatrywane w postępowaniu sądowym). W okresie porównawczym wartość rezerwy wyniosła 117 mln PLN (w tym 46 mln PLN na sprawy rozpatrywane w postępowaniu sądowym).

21.5 Pozostałe rezerwy

Pozostałe rezerwy obejmują głównie rezerwy utworzone na roszczenia dotyczące podatku od nieruchomości w wysokości 90 mln PLN (88 mln PLN w roku ubiegłym).

22. Świadczenia pracownicze

	Stan na dzień 31 grudnia 2016		Stan na dzień 31 grudnia 2015	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
Świadczenia po okresie zatrudnienia	1.453	117	1.624	97
Nagrody jubileuszowe	694	94	861	92
Pozostałe rezerwy na świadczenia pracownicze	1	332	11	328
RAZEM REZERWY NA ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE	2.148	543	2.496	517

22.1 Świadczenia po okresie zatrudnienia i nagrody jubileuszowe

Wartość rezerw aktuarialnych wykazywana w sprawozdaniu finansowym pochodzi z wyceny przygotowanej przez niezależnego aktuarium.

Bieżąca wartość księgowa rezerw na świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia i nagród jubileuszowych:

	Stan na dzień 31 grudnia 2016		Stan na dzień 31 grudnia 2015	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
Odprawy emerytalno-rentowe i pośmiertne	396	68	443	49
Deputat węglowy	138	9	151	9
Taryfa energetyczna	566	26	669	24
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	293	11	300	12
Opieka medyczna	60	3	61	3
RAZEM ŚWIADCZENIA PO OKRESIE ZATRUDNIENIA	1.453	117	1.624	97
Nagrody jubileuszowe	694	94	861	92
RAZEM REZERWY AKTUARIALNE	2.147	211	2.485	189

22.2 Pozostałe rezerwy na świadczenia pracownicze

	Stan na dzień 31 grudnia 2016		Stan na dzień 31 grudnia 2015	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
Rezerwa na koszty PDO	-	34	11	59
Premia roczna i inne premie dla pracowników	-	153	-	139
Niewykorzystane urlopy	-	131	-	127
Pozostałe rezerwy na świadczenia pracownicze	1	14	-	3
RAZEM POZOSTAŁE REZERWY NA ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE	1	332	11	328

Zmiany stanu rezerw na świadczenia pracownicze

	Odprawy emerytalno- rentowe i pośmiertne	Deputat węglowy	Taryfa energetyczna	ZFŚS	Opieka medyczna	Nagrody jubileuszowe	Pozostałe świadczenia pracownicze	Razem
NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2016	492	160	693	312	64	953	339	3.013
Zyski i straty aktuarialne z wyłączeniem korekty stopy dyskonta	(33)	(9)	(105)	(7)	(1)	(21)	-	(176)
Korekta stopy dyskontowej	(20)	(8)	(43)	(20)	(3)	(27)	-	(121)
Koszty bieżącego zatrudnienia	17	1	9	4	1	42	-	74
Koszty przeszłego zatrudnienia	6	4	41	17	2	(93)	-	(23)
Koszty odsetek	15	7	21	9	2	28	-	82
Wyplacone świadczenia / Wykorzystane rezerwy	(14)	(8)	(24)	(11)	(2)	(95)	(537)	(691)
Rozwiązane rezerwy	-	-	-	-	-	-	(59)	(59)
Utworzone rezerwy	-	-	-	-	-	-	577	577
Pozostałe zmiany	1	-	-	-	-	1	13	15
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016	464	147	592	304	63	788	333	2.691
Zmiana odniesiona w koszty działalności operacyjnej	(24)	(5)	(50)	(21)	(3)	98	(531)	(536)
Zmiana odniesiona w pozostałe przychody/ (koszty) finansowe	(15)	(7)	(21)	(9)	(2)	(28)	-	(82)
Zmiana odniesiona w inne całkowite dochody	53	17	148	27	4	-	-	249

	Odprawy emerytalno- rentowe i pośmiertne	Deputat węglowy	Taryfa energetyczna	ZFŚS	Opieka medyczna	Nagrody jubileuszowe	Pozostałe świadczenia pracownicze	Razem
NA DZIEŃ 1 STYCZNIA 2015	525	152	695	301	58	1.042	470	3.243
Zyski i straty aktuarialne z wyłączeniem korekty stopy dyskonta	(11)	22	44	11	11	(27)	-	50
Korekta stopy dyskontowej	(20)	(7)	(44)	(18)	(3)	(30)	-	(122)
Koszty bieżącego zatrudnienia	18	1	9	4	1	49	-	82
Koszty przeszłego zatrudnienia	(19)	(4)	(5)	(6)	(2)	(19)	-	(55)
Koszty odsetek	13	4	18	8	1	26	-	70
Wyplacone świadczenia / Wykorzystane rezerwy	(16)	(8)	(23)	(10)	(2)	(93)	(573)	(725)
Rozwiązane rezerwy	-	-	-	-	-	-	(116)	(116)
Utworzone rezerwy	-	-	-	-	-	-	560	560
Zmiany w składzie GK	-	-	(1)	-	-	(1)	(1)	(3)
Pozostałe zmiany	2	-	-	22	-	6	(1)	29
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2015	492	160	693	312	64	953	339	3.013
Zmiana odniesiona w koszty działalności operacyjnej	(1)	3	(3)	(20)	1	22	(444)	(442)
Zmiana odniesiona w pozostałe przychody/ (koszty) operacyjne	-	-	-	-	-	-	2	2
Zmiana odniesiona w pozostałe przychody/ (koszty) finansowe	(13)	(4)	(18)	(8)	(1)	(26)	-	(70)
Zmiana odniesiona w inne całkowite dochody	31	(15)	-	7	(8)	-	-	15

Analiza wrażliwości rezerw aktuarialnych na dzień 31 grudnia 2016 roku na zmianę kluczowych założeń:

	Wartość w sprawozdaniu	Stopa dyskonta finansowego		Planowane wzrosty podstaw	
		-1 p.p.	+ 1 p.p.	-1 p.p.	+ 1 p.p.
Odprawy emerytalno-rentowe i pośmiertne	464	25	(50)	(50)	30
Deputat węglowy	147	16	(13)	(7)	17
Taryfa energetyczna	592	75	(87)	(61)	88
Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	304	36	(41)	(43)	36
Opieka medyczna	63	7	(6)	(7)	8
Nagrody jubileuszowe	788	21	(78)	(79)	30
RAZEM	2.358	180	(275)	(247)	209

23. Rozliczenia międzyokresowe przychodów i dotacje rządowe

23.1 Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe przychodów i dotacje rządowe

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
DOTACJE RZĄDOWE		
Otrzymane dotacje z NFOŚiGW	260	267
Umorzenie pożyczek z funduszy środowiskowych	41	46
Pozostałe rozliczenia dotacji rządowych	153	141
ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE PRZYCHODÓW		
Dotacje otrzymane i opłaty przyłączeniowe	523	567
Darowizny i nieodpłatnie otrzymane rzeczowe aktywa trwałe	86	95
Przychody z dzierżawy	25	26
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe przychodów	53	50
DŁUGOTERMINOWE DOTACJE I ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE PRZYCHODÓW, RAZEM	1.141	1.192

Na pozycje dotacje otrzymane i opłaty przyłączeniowe w pozycji rozliczeń międzyokresowych przychodów (również krótkoterminowych) składają się głównie opłaty za przyłączenia do sieci energetycznych otrzymane przed dniem 1 lipca 2009 roku, czyli przed wejściem w życie interpretacji KIMSF 18 Przekazanie aktywów przez klientów.

23.2 Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe przychodów i dotacje rządowe

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
DOTACJE RZĄDOWE		
Otrzymane dotacje z NFOŚiGW	12	12
Umorzenie pożyczek z funduszy środowiskowych	2	2
Pozostałe rozliczenia dotacji rządowych	8	9
ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE PRZYCHODÓW		
Dotacje otrzymane i opłaty przyłączeniowe	79	68
Darowizny i nieodpłatnie otrzymane rzeczowe aktywa trwałe	8	8
Przychody z dzierżawy	3	3
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe przychodów	7	10
KRÓTKOTERMINOWE DOTACJE I ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE PRZYCHODÓW, RAZEM	119	112

24. Pozostałe zobowiązania niefinansowe

Główne składniki pozostałych zobowiązań niefinansowych na poszczególne dni sprawozdawcze przedstawiają się następująco:

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Opłaty za korzystanie ze środowiska	243	273
Zobowiązania z tytułu należnego VAT	122	110
Zobowiązania z tytułu podatku akcyzowego	129	128
Zobowiązania z tytułu wynagrodzeń	239	247
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	237	234
Podatek dochodowy od osób fizycznych	80	81
Zobowiązanie z tytułu Programów Dobrowolnych Odejsć	51	106
Zaliczki otrzymane na dostawy	143	142
Podatek od podwyższenia kapitału podstawowego	110	-
Inne	70	67
POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA, RAZEM	1.424	1.388

Kwestia zapłaty podatku od podwyższenia kapitału podstawowego została opisana w nocie 20.1 niniejszego sprawozdania finansowego. Podatek został zapłacony 9 stycznia 2017 roku.

Opłaty za korzystanie ze środowiska dotyczą przede wszystkim opłat za zużycie wody oraz emisję gazów w elektrowniach konwencjonalnych oraz opłat eksploatacyjnych wnoszonych przez kopalnię węgla brunatnego.

Pozycja „Inne” w głównej mierze obejmuje wpłaty na Pracowniczy Program Emerytalny, Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych i Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH

25. Instrumenty finansowe

25.1 Opis istotnych pozycji w ramach poszczególnych kategorii instrumentów finansowych

25.1.1 Należności finansowe

	Stan na dzień 31 grudnia 2016		Stan na dzień 31 grudnia 2015	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
Należności z tytułu dostaw i usług	-	2.705	-	2.548
Lokaty i depozyty	136	2.300	124	1
Rekompensaty z tytułu KDT	-	1.241	-	1.075
Papiery dłużne w tym obligacje	89	-	-	-
Kaucje i wadia	2	12	1	37
Zabezpieczenie – rynek bilansujący	-	-	-	18
Pozostałe należności finansowe	10	67	17	69
NALEŻNOŚCI FINANSOWE	237	6.325	142	3.748

Należności z tytułu dostaw i usług (należności handlowe)

Głównym składnikiem należności handlowych są należności wykazywane przez spółkę PGE Obrót S.A. Należności od gospodarstw domowych stanowią około 20% skonsolidowanego salda należności z tytułu dostaw i usług natomiast należności od klientów korporacyjnych PGE Obrót S.A. stanowią około 58% skonsolidowanego salda należności z tytułu dostaw i usług. Na dzień 31 grudnia 2016 roku udział trzech największych kontrahentów Grupy Kapitałowej PGE wyniósł około 10% salda tej pozycji. Dodatkowe informacje dotyczące należności handlowych zostały zaprezentowane w nocie 26.5.1. niniejszego sprawozdania finansowego.

W należnościach w tytułu dostaw i usług Grupa prezentuje również należności z tytułu doszacowania sprzedaży energii elektrycznej.

Rekompensaty z tytułu KDT

Kwestia rekompensat z tytułu rozwiązania Kontaktów Długoterminowych została szczegółowo opisana w nocie 33.1 sprawozdania finansowego.

Pozostałe należności finansowe

Na wartość pozostałych należności finansowych składają się głównie należności sporne opisane w nocie 28.4 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

25.1.2 Instrumenty pochodne

Wszystkie pochodne instrumenty finansowe są wycenione w wartości godziwej.

	Stan na dzień 31 grudnia 2016			
	Odniesiono w wynik finansowy	Odniesiono w inne całkowite dochody	Aktywa	Zobowiązania
INSTRUMENTY POCHODNE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY				
Forward walutowy	(5)	-	1	-
Forward towarowy	(5)	-	8	-
Transakcje IRS	2	-	-	30
INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIEZAJĄCE				
Transakcje zabezpieczające CCIRS	48	80	231	-
Transakcje zabezpieczające IRS	(1)	126	125	-
RAZEM INSTRUMENTY POCHODNE	39	206	365	30
część krótkoterminowa			9	-
część długoterminowa			356	30

	Stan na dzień 31 grudnia 2015			
	Odniesiono w wynik finansowy	Odniesiono w inne całkowite dochody	Aktywa	Zobowiązania
INSTRUMENTY POCHODNE WYCENIANE W WARTOŚCI GODZIWEJ PRZEZ WYNIK FINANSOWY				
Forward walutowy	(4)	-	7	1
Forward towarowy	4	-	-	33
Transakcje IRS	8	-	-	55
INSTRUMENTY POCHODNE ZABEZPIECZAJĄCE				
Transakcje zabezpieczające CCIRS	(63)	52	43	-
RAZEM INSTRUMENTY POCHODNE	(55)	52	50	89
część krótkoterminowa			7	34
część długoterminowa			43	55

Forwardy towarowe i walutowe

Transakcje terminowe towarowe i walutowe związane są przede wszystkim z handlem uprawnieniami do emisji CO₂.

Transakcje IRS

W bieżącym okresie sprawozdawczym PGE S.A. zawarła 6 transakcji IRS zabezpieczających stopę procentową od zaciągniętych kredytów o łącznej wartości nominalnej 4.630 mln PLN. Dla ujęcia powyższych transakcji IRS Spółka stosuje rachunkowość zabezpieczeń. Wpływ rachunkowości zabezpieczeń został przedstawiony w nocie 20.2 niniejszego sprawozdania finansowego.

W 2014 roku PGE S.A. zawarła 2 transakcje IRS zabezpieczające stopę procentową od wyemitowanych obligacji o wartości nominalnej 1 mld PLN. Płatności wynikające z transakcji IRS są skorelowane z płatnościami odsetek od obligacji. Zmiana wartości godziwej transakcji IRS jest ujmowana w całości w rachunku zysków i strat.

W 2003 roku PGE Elektrownia Turów S.A. (obecnie Oddział PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.) zawarła transakcje zabezpieczające IRS – swap. Zabezpieczają one wysokość składowych zmiennych (USD LIBOR 6m) oprocentowania kredytów inwestycyjnych 30, 40 i 80 milionów USD z Nordyckim Bankiem Inwestycyjnym zaciągniętych na finansowanie inwestycji w Elektrowni Turów. Zmiana wartości godziwej transakcji IRS jest ujmowana w całości w rachunku zysków i strat.

Transakcje zabezpieczające CCIRS

W związku z zawarciem pożyczek ze spółką PGE Sweden AB (publ), PGE S.A. zawarła transakcje CCIRS, zabezpieczające kurs walutowy spłaty kapitału i odsetek oraz stopę procentową. W transakcjach tych banki-kontrahenci płacą PGE S.A. odsetki oparte na stopie stałej w EUR a PGE S.A. płaci odsetki oparte na stopie stałej w PLN. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym odpowiednia część transakcji CCIRS traktowana jest jako zabezpieczenie obligacji wyemitowanych przez PGE Sweden AB (publ).

Dla ujęcia powyższej transakcji CCIRS Grupa Kapitałowa PGE stosuje rachunkowość zabezpieczeń. Wpływ rachunkowości zabezpieczeń został przedstawiony w nocie 20.2 niniejszego sprawozdania finansowego.

25.1.3 Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Kluczowymi pozycjami kategorii instrumentów finansowych ujmowanych jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są udziały i akcje w podmiotach nienotowanych na aktywnych rynkach. Grupa Kapitałowa PGE nie jest w stanie w wiarygodny sposób określić wartości godziwej akcji spółek nienotowanych na aktywnych rynkach, w związku z czym prezentowane są one według ceny nabycia, skorygowanej w razie konieczności o odpisy z tytułu utraty wartości.

25.1.4 Kredyty bankowe, pożyczki, obligacje i leasing

	Stan na dzień 31 grudnia 2016		Stan na dzień 31 grudnia 2015	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
Kredyty i pożyczki	5.839	332	1.459	214
Wyemitowane obligacje	3.764	78	3.658	76
Leasing	-	1	1	1
RAZEM KREDYTY BANKOWE, POŻYCZKI, OBLIGACJE I LEASING	9.603	411	5.118	291

Pozycja walutowa i oprocentowanie

Stan na dzień 31 grudnia 2016 roku

Waluta	Stopa referencyjna	Wartość w walucie	Wartość w złotych	Ostateczny termin spłaty
PLN	Zmienna	6.381	6.381	IX 2017 - XII 2028; obligacje - program bezterminowy, data zapadalności wyemitowanej transzy czerwiec 2018 roku
	Stała	121	121	XII 2017 - XII 2028
RAZEM PLN		6.502	6.502	
EUR	Zmienna	129	569	VI 2024
	Stała	642	2.842	VI 2019 – VIII 2029
RAZEM EUR		771	3.411	
USD	Zmienna	24	101	V 2019
RAZEM USD		24	101	
RAZEM KREDYTY, POŻYCZKI I OBLIGACJE			10.014	

Stan na dzień 31 grudnia 2015 roku

Waluta	Stopa referencyjna	Wartość w walucie	Wartość w złotych	Ostateczny termin spłaty
PLN	Zmienna	1.759	1.759	I 2016 - XII 2027; obligacje - program bezterminowy, data zapadalności wyemitowanej transzy czerwiec 2018 roku
	Stała	156	156	X 2016 - IX 2020
RAZEM PLN		1.915	1.915	
EUR	Zmienna	140	597	VI 2024
	Stała	642	2.734	VI 2019 – VIII 2029
RAZEM EUR		782	3.331	
USD	Zmienna	35	137	VIII 2016 – V 2019
RAZEM USD		35	137	
CHF	Zmienna	6	26	XII 2016
RAZEM CHF		6	26	
RAZEM KREDYTY, POŻYCZKI I OBLIGACJE			5.409	

Zapadalność kredytów, pożyczek i obligacji

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Do 1 roku	412	291
Od 1 do 2 lat	1.374	288
Od 2 do 3 lat	2.502	1.225
Od 3 do 4 lat	373	2.262
Od 4 do 5 lat	1.042	202
Powyżej 5 lat	4.311	1.141
RAZEM KREDYTY, POŻYCZKI I WYEMITOWANE OBLIGACJE NA DZIEŃ 31 GRUDNIA	10.014	5.409

Poniżej zaprezentowano zmianę stanu zadłużenia odsetkowego w latach zakończonych dnia 31 grudnia 2016 oraz 2015 roku:

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
NA DZIEŃ 1 STYCZNIA	5.409	5.045
ZMIANA STANU KREDYTÓW W RACHUNKACH BIEŻĄCYCH	(7)	(135)
ZMIANA STANU kredytów, pożyczek, obligacji i leasingu (bez kredytów w rachunku bieżącym)	4.612	499
Zaciągnięcie kredytów, pożyczek, leasingu/ emisje obligacji	4.652	648
Splata kredytów, pożyczek, leasingu / wykup obligacji	(196)	(176)
Naliczenie odsetek	134	99
Splata odsetek	(113)	(95)
Różnice kursowe	135	23
NA DZIEŃ 31 GRUDNIA	10.014	5.409

Kredyty i pożyczki

W ramach zaprezentowanych wyżej kredytów i pożyczek na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa Kapitałowa PGE wykazuje między innymi:

- kredyt inwestycyjny zaciągnięty przez PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. w Nordyckim Banku Inwestycyjnym w celu sfinansowania budowy bloku 858 MW w Elektrowni Bełchatów – o wartości 569 mln PLN;
- kredyty inwestycyjne zaciągnięte przez PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. w Nordyckim Banku Inwestycyjnym i UBS Investment Bank AG w celu sfinansowania modernizacji bloków energetycznych numer 1-6 w Elektrowni Turów – o łącznej wartości 101 mln PLN;
- kredyt inwestycyjny zaciągnięty przez PGE S.A. w Banku Gospodarstwa Krajowego S.A. na kwotę 1 mld PLN z datą zapadalności umowy przypadającą na 31 grudnia 2027 roku. Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa wykorzystała dostępny kredyt.
- długoterminową umowę kredytową z konsorcjum banków w składzie: BNP Paribas S.A., Société Générale S.A., Bank Handlowy w Warszawie S.A., ING Bank Śląski S.A., Bank Zachodni WBK S.A., mBank S.A., Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A. zawartą 7 września 2015 roku. Umowa obejmuje udzielenie przez banki kredytu w dwóch częściach tj. kredytu terminowego i kredytu odnawialnego. Na dzień 31 grudnia 2016 roku PGE S.A. wykorzystała w całości kredyt terminowy w kwocie 3.630 mln PLN i ostatecznym terminie spłaty 30 września 2023 roku. Kredyt w części odnawialnej do kwoty 1.870 mln PLN i ostatecznym terminem spłaty 30 kwietnia 2019 roku jest dostępny, ale niewykorzystany przez PGE S.A.
- Umowę Kredytu zawartą przez PGE S.A. 4 grudnia 2015 roku na kwotę 500 mln PLN z Bankiem Gospodarstwa Krajowego S.A. z datą zapadalności umowy przypadającą na 31 grudnia 2028 roku. Na dzień 31 grudnia 2016 roku PGE S.A. wykorzystała dostępny kredyt.

Dodatkowo 27 października 2015 roku PGE S.A. zawarła z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym dwie umowy kredytowe na łączną kwotę prawie 2 mld PLN. Kwota 1,5 mld PLN, pozyskana na podstawie pierwszej z umów, przeznaczona zostanie na projekty związane z modernizacją i rozbudową sieci dystrybucyjnych. Środki pochodzące z drugiej umowy, czyli pozostałe 490 mln PLN, przeznaczone zostaną na finansowanie i refinansowanie budowy bloków kogeneracyjnych Elektrociepłowni Gorzów i Elektrociepłowni Rzeszów. Europejski Bank Inwestycyjny udostępni kredyty do 22 miesięcy od daty podpisania umów. Kredyt powinien zostać spłacony w ciągu 15 lat od przekazania ostatniej transzy. Na dzień 31 grudnia 2016 roku powyższe kredyty nie były wykorzystane.

Dodatkowo na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość pozostających do dyspozycji limitów kredytowych w rachunku bieżącym istotnych spółek Grupy Kapitałowej PGE wyniosła 2.001 mln PLN. Terminy spłaty wykorzystanych przyznaných linii kredytowych w rachunkach bieżących głównych spółek Grupy Kapitałowej przypadają na luty-kwiecień 2018 roku.

Wyemitowane obligacje

Grupa posiada możliwość finansowania działalności poprzez dwa programy emisji obligacji:

- Program emisji obligacji na kwotę 5 mld PLN kierowany do inwestorów z polskiego rynku kapitałowego. 27 czerwca 2013 roku została przeprowadzona pierwsza niepubliczna emisja 5-letnich, kuponowych obligacji na okaziciela o zmiennym oprocentowaniu w ramach niniejszego programu. Wartość nominalna emisji wyniosła 1 mld PLN a termin zapadalności obligacji to 27 czerwca 2018 roku. W dniu 29 sierpnia 2013 roku obligacje zostały wprowadzone do obrotu w Alternatywnym Systemie Obrotu organizowanym przez BondSpot S.A. oraz Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A.
- Program Emisji Euroobligacji Średnioterminowych na kwotę 2 mld EUR ustanowiony w dniu 22 maja 2014 roku łącznie przez PGE S.A. oraz PGE Sweden AB (publ), spółkę w 100% zależną od PGE S.A. W ramach Programu PGE Sweden AB (publ) może emitować euroobligacje do kwoty 2 mld EUR o minimalnym terminie zapadalności 1 roku. 9 czerwca 2014 roku PGE Sweden AB (publ) wyemitowała euroobligacje w łącznej kwocie 500 mln EUR i pięcioletnim terminie zapadalności a 1 sierpnia 2014 roku wyemitowała obligacje o wartości 138 mln EUR i okresie zapadalności 15 lat.

25.1.5 Zobowiązania z tytułu dostaw i usług i pozostałe zobowiązania finansowe

	Stan na dzień 31 grudnia 2016		Stan na dzień 31 grudnia 2015	
	Długoterminowe	Krótkoterminowe	Długoterminowe	Krótkoterminowe
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	-	976	-	1.119
Zakup rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	12	1.225	25	1.608
Otrzymane kaucje i wadia	21	65	9	81
Zobowiązania z tytułu KDT	-	1.253	-	1.131
Ubezpieczenia	-	-	-	-
Inne	-	37	-	6
ZOBOWIĄZANIA Z TYTUŁU DOSTAW I USŁUG I POZOSTAŁE ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	33	3.556	34	3.945

25.2 Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość aktywów oraz zobowiązań finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu stanowi racjonalne przybliżenie ich wartości godziwych za wyjątkiem obligacji wyemitowanych przez spółkę PGE Sweden AB (publ).

Obligacje wyemitowane przez PGE Sweden AB (publ) są oparte o stałą stopę procentową. Ich wartość wg zamortyzowanego kosztu wykazywana w niniejszym sprawozdaniu finansowym na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 642 mln EUR a szacowana wartość godziwa 679 mln EUR. Wskaźniki przyjęte do wyceny należą do Poziomu 2 hierarchii wartości godziwej.

Instrumenty nienotowane na aktywnych rynkach, dla których wiarygodne ustalenie wartości godziwej nie jest możliwe

Do podstawowych aktywów Grupy zakwalifikowanych do kategorii aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży należą udziały i akcje w spółkach nienotowanych na aktywnych rynkach. Dla udziałów nienotowanych na giełdzie nie istnieje aktywny rynek, ani też nie ma możliwości zastosowania w ich przypadku technik wyceny dających wiarygodne wartości, w związku z tym Grupa nie jest w stanie precyzyjnie ustalić ich wartości rynkowej. Aktywa te wyceniane są według ceny nabycia pomniejszonej o odpisy z tytułu utraty wartości.

25.3 Hierarchia wartości godziwej

Zapasy

Grupa posiada uprawnienia do emisji gazów cieplarnianych, z których część jest nabyta w celu realizacji zysków z tytułu wahań cen rynkowych. Ta część uprawnień do emisji jest ujmowana w pozycji zapasów w wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży, rozchód wycenia się wg szczegółowej identyfikacji. Wartość godziwa ustalana jest na podstawie notowań rynkowych (Poziom 1).

Instrumenty pochodne

Grupa wycenia instrumenty pochodne w wartości godziwej przy zastosowaniu modeli wyceny instrumentów finansowych, wykorzystując ogólnie dostępne kursy walutowe, stopy procentowe, krzywe dyskontowe w poszczególnych walutach (obowiązujące również dla towarów, których ceny wyrażone są w tych walutach) pochodzące z aktywnych rynków. Wartość godziwa instrumentów pochodnych ustalana jest w oparciu o zdyskontowane przyszłe przepływy z tytułu zawartych transakcji kalkulowane w oparciu o różnicę między ceną terminową a transakcyjną. Terminowych kursów wymiany walut nie modeluje się jako osobnego czynnika ryzyka, ale wyprowadza z kursu spot i odpowiedniej terminowej stopy procentowej dla waluty obcej w stosunku do PLN.

W kategorii aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik Grupa wykazuje instrumenty finansowe związane z handlem prawami do emisji gazów cieplarnianych – forward walutowy i towarowy, transakcje zabezpieczające IRS zamieniające zmienną stopę w USD na stałą stopę w USD oraz transakcje zabezpieczające IRS zamieniające zmienną stopę w PLN na stałą stopę w PLN (Poziom 2).

Dodatkowo Grupa prezentuje instrument pochodny zabezpieczający kurs walutowy oraz stopę procentową CCIRS (Poziom 2).

HIERARCHIA WARTOŚCI GODZIWEJ	Stan na dzień 31 grudnia 2016		Stan na dzień 31 grudnia 2015	
	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 1	Poziom 2
Uprawnienia do emisji CO ₂	29	-	98	-
Zapasy	29	-	98	-
Forward walutowy	-	1	-	7
Forward towarowy	-	8	-	-
Wycena transakcji CCIRS	-	231	-	43
Wycena transakcji IRS	-	125	-	-
Aktywa finansowe	-	365	-	50
Forward walutowy	-	-	-	1
Forward towarowy	-	-	-	33
Wycena transakcji IRS	-	30	-	55
Zobowiązania finansowe	-	30	-	89

Zapasy zostały opisane w nocie 14 niniejszego sprawozdania finansowego, natomiast instrumenty pochodne zostały zaprezentowane w nocie 25.1.2 niniejszego sprawozdania finansowego. W okresie sprawozdawczym i okresie porównawczym nie wystąpiły przesunięcia instrumentów finansowych pomiędzy pierwszym i drugim poziomem hierarchii wartości godziwej.

Poniżej przedstawiono warunki poszczególnych instrumentów pochodnych.

	Stan na dzień 31 grudnia 2016		Stan na dzień 31 grudnia 2015		Zapadalność
	Wartość w sprawozdaniu finansowym w PLN	Nominał instrumentu w walucie oryginalnej	Wartość w sprawozdaniu finansowym w PLN	Nominał instrumentu w walucie oryginalnej	
Forward walutowy - EUR	1	17	7	66	do stycznia 2018
Forward towarowy sprzedaż EUA - EUR	8	9	-	-	do grudnia 2017
Forward towarowy zakup EUA - EUR	-	-	-	-	do grudnia 2017
CCIRS – EUR na PLN	231	514	43	514	do czerwca 2019
		144		144	do lipca 2029
IRS – stopa % na PLN	125	3.630	-	-	do września 2023
		1.000		-	do grudnia 2027
Aktywa finansowe	365		50		
Forward walutowy - EUR	-	1	(1)	6	do stycznia 2018
Forward towarowy sprzedaż - EUA - EUR	-	-	(33)	25	do grudnia 2017
Forward towarowy zakup - EUA - EUR	-	-	-	10	do grudnia 2017
IRS - stopa % PLN	(23)	1.000	(43)	1.000	do czerwca 2018
IRS - stopa % USD	(7)	-	(12)	3	do sierpnia 2016
		24		32	do maja 2019
Zobowiązania finansowe	(30)		(89)		

25.4 Sprawozdanie z całkowitych dochodów

Poniżej przedstawiono łączny wpływ poszczególnych kategorii instrumentów finansowych na przychody i koszty finansowe.

Rok zakończony 31 grudnia 2016	Środki pieniężne	Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej	Instrumenty pochodne zabezpieczające	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	RAZEM
Dywidendy	-	-	-	2	-	-	2
Przychody/ (Koszty) z tytułu odsetek	22	(23)	(61)	-	28	(42)	(76)
Różnice kursowe	11	-	107	-	3	(140)	(19)
Rozwiązanie odpisów/ aktualizacja wyceny	-	25	1	-	91	-	117
Utworzenie odpisów/ aktualizacja wyceny	-	(10)	-	-	(2)	-	(12)
OGÓŁEM ZYSK/ (STRATA)	33	(8)	47	2	120	(182)	12

Rok zakończony 31 grudnia 2015	Środki pieniężne	Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej	Instrumenty pochodne zabezpieczające	Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	Pożyczki i należności	Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	RAZEM
Dywidendy	-	-	-	1	-	-	1
Przychody/ (Koszty) z tytułu odsetek	74	(24)	(62)	-	26	(34)	(20)
Różnice kursowe	-	-	(1)	-	(2)	(27)	(30)
Rozwiązanie odpisów aktualizujących	-	32	-	-	1	-	33
Utworzenie odpisów aktualizujących	-	-	-	-	(5)	-	(5)
Zysk ze zbycia inwestycji	-	-	-	15	-	-	15
OGÓŁEM ZYSK/ (STRATA)	74	8	(63)	16	20	(61)	(6)

25.5 Zabezpieczenia spłaty wierzytelności i zobowiązań

Jako zabezpieczenia spłaty kredytów Grupa stosuje wiele instrumentów zabezpieczających oraz ich kombinacje. Do najczęstszych należą umowy przelewu wierzytelności, weksle oraz oświadczenia o poddaniu się egzekucji. Dodatkowo Grupa wykorzystuje pełnomocnictwa do rachunków bankowych i cesje wierzytelności.

Na dzień sprawozdawczy aktywa o następującej wartości stanowiły zabezpieczenia spłaty zobowiązań lub zobowiązań warunkowych:

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Rzeczowe aktywa trwałe	915	845
Zapasy	51	65
Należności z tytułu dostaw i usług	34	28
RAZEM WARTOŚĆ AKTYWÓW STANOWIĄCYCH ZABEZPIECZENIE SPŁATY ZOBOWIĄZAŃ	1.000	938

Rzeczowe aktywa trwałe wykazane w powyższej tabeli stanowią zabezpieczenie zaciągniętych kredytów inwestycyjnych. Najbardziej istotną pozycją na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień 31 grudnia 2015 roku jest hipoteka kaucyjna na bloku 858 MW w PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Oddział Elektrownia Bełchatów.

Zabezpieczenia ustanowione na zapasach stanowią przede wszystkim zastawy związane z otrzymanymi pożyczkami z funduszy środowiskowych.

Spółki Grupy Kapitałowej PGE, zgodnie z regulaminem Izby Rozliczeniowej Giełd Towarowych S.A. („IRGIT”), są zobowiązane do utrzymywania określonego stanu środków pieniężnych na rachunkach prowadzonych w Bankach PKO BP i Nordea Bank AB oraz do uczestniczenia w funduszu gwarancyjnym. Stan środków pieniężnych wykazywanych jako środki pieniężne o ograniczonej możliwości dysponowania z tych dwóch tytułów wynosił 72 mln PLN na 31 grudnia 2016 roku (285 mln PLN w okresie porównawczym).

26. Cele i zasady zarządzania ryzykiem finansowym

Grupa Kapitałowa PGE narażona jest na różne typy ryzyk finansowych, których rodzaje i istotność zależą od zakresu prowadzonej działalności na rynkach towarowych i finansowych, a w szczególności:

- ryzyko płynności;
- ryzyko rynkowe, w tym: ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe, ryzyko cenowe;
- ryzyko kredytowe.

Celem nadrzędnym zarządzania ryzykiem finansowym w Grupie Kapitałowej PGE jest wspieranie procesu tworzenia wartości dla akcjonariuszy oraz realizacji strategii biznesowej Grupy poprzez utrzymywanie poziomu ryzyka finansowego na poziomie akceptowanym przez kierownictwo Grupy. Cel ten realizowany jest poprzez ograniczenie wpływu zmian czynników ryzyka na zakres wahań poziomu przepływów pieniężnych i wyniku finansowego wynikających z ekspozycji Grupy Kapitałowej PGE na ryzyko finansowe. Zarządzanie ryzykiem finansowym odbywa się w sposób zintegrowany z perspektywy Grupy Kapitałowej PGE jako całości. Oznacza to, że w procesie zarządzania ryzykiem brane są pod uwagę źródła ekspozycji na ryzyko generowane przez poszczególne obszary biznesowe, współzależności pomiędzy nimi oraz ich łączny wpływ na profil ryzyka i sytuację finansową całej Grupy Kapitałowej PGE.

Model zarządzania ryzykiem finansowym obejmuje:

- gromadzenie i konsolidację danych o ekspozycjach na poszczególne kategorie ryzyka finansowego,
- kalkulację i analizy zagregowanych miar ryzyka finansowego oraz globalny pomiar ryzyka,
- zarządzanie skonsolidowaną ekspozycją Grupy Kapitałowej PGE w odniesieniu do kapitału narażonego na ryzyko oraz ustalonych na jego podstawie limitów ryzyka (w tym również poprzez określenie i realizację strategii zabezpieczających).

Odpowiedzialność za infrastrukturę zarządzania ryzykiem finansowym spoczywa na Zarządzie PGE S.A., który określa również apetyt na ryzyko, będący akceptowalnym poziomem pogorszenia wyniku finansowego Grupy Kapitałowej PGE mając na uwadze jej aktualną i planowaną sytuację ekonomiczno-finansową. Zarząd decyduje także o alokacji apetytu na ryzyko do poszczególnych obszarów działalności. W Grupie Kapitałowej PGE funkcjonuje Komitet Ryzyka sprawujący nadzór nad procesem zarządzania ryzykiem oraz zakresem i poziomem ekspozycji Grupy w zakresie istotnych ryzyk (w szczególności o charakterze finansowym) w relacji do obowiązujących limitów i apetytu na ryzyko. Komitet Ryzyka podejmuje kluczowe decyzje w obszarze zarządzania ryzykiem dotyczące m.in.: ustalania limitów ryzyk w ramach apetytu na ryzyko, jak również akceptacji stosowanych metodyk i instrumentów w obszarze działalności handlowej i hedgingowej.

Organizacja funkcji zarządzania ryzykiem finansowym w Grupie Kapitałowej PGE jest oparta o zasadę niezależności jednostki odpowiedzialnej za pomiar i kontrolę ponoszonego ryzyka względem jednostek biznesowych (właścicieli ryzyk) odpowiedzialnych za bieżące zarządzanie ryzykiem. Niezależność funkcji kontroli ryzyka od jednostek biznesowych podejmujących ryzyko jest zapewniona poprzez usytuowanie jednostki ds. ryzyka w odrębnym pionie w strukturze organizacyjnej Centrum Korporacyjnego Grupy Kapitałowej PGE oraz niezależne w stosunku do właścicieli ryzyk linie raportowania do Komitetu Ryzyka, Komitetu Audytu i Zarządu PGE S.A.

W kluczowych obszarach występowania ryzyk finansowych Grupa Kapitałowa PGE wdrożyła wewnętrzne zasady zarządzania tymi ryzykami.

Zasady zarządzania ryzykiem finansowym wspierają podejmowanie decyzji biznesowych i realizację założonych celów strategicznych przy jednoczesnej optymalizacji zakresu ponoszonego ryzyka.

Właściciele ryzyka podejmują działania wyłącznie w zakresie ustalonego obszaru działalności oraz zaakceptowanych produktów, rynków oraz typów instrumentów/transakcji. Każdorazowa decyzja w zakresie rozszerzenia działalności w nowym obszarze poprzedzona jest niezależną oceną ze strony m.in. jednostki ds. ryzyka pod kątem profilu generowanego ryzyka, wpływu na ekspozycję na ryzyko Grupy Kapitałowej PGE, wymogów do spełnienia po stronie zapewnienia kontroli ryzyka oraz wymaga uzyskania akceptacji Komitetu Ryzyka.

W obszarze ryzyka stopy procentowej i walutowego w ramach Grupy Kapitałowej PGE dokonywany jest transfer ryzyka generowanego przez spółki Grupy Kapitałowej PGE do podmiotu dominującego, tzn. PGE S.A. poprzez wykorzystanie transakcji wewnętrznych. W procesie zarządzania ryzykiem finansowym wykorzystywane są mechanizmy naturalnego zabezpieczenia oraz instrumenty zabezpieczające, w tym transakcje pochodne, które zawierane są w zakresie ściśle określonym przez wewnętrzne regulacje Grupy Kapitałowej PGE.

26.1 Ryzyko płynności

Głównym zadaniem w procesie zarządzania ryzykiem płynności Grupy Kapitałowej PGE jest planowanie i cykliczne raportowanie płynności PGE S.A. oraz spółek zależnych. Grupa Kapitałowa PGE monitoruje ryzyko utraty płynności przy pomocy prognoz przepływów pieniężnych w zakresie prowadzonej działalności operacyjnej, inwestycyjnej i finansowej. Celem Grupy Kapitałowej PGE jest utrzymanie równowagi pomiędzy ciągłością a elastycznością finansowania poprzez korzystanie z rozmaitych źródeł finansowania takich jak: kredyty w rachunku bieżącym, terminowe i inwestycyjne, obligacje krajowe i euroobligacje. Ponadto jednostka dominująca prowadzi bieżący monitoring realizacji kowenantów ujętych w umowach o finansowanie oraz ich prognozę w kolejnych okresach.

Czynności te pozwalają na określenie zdolności Grupy Kapitałowej PGE do zadłużania się i zapewniają zdolność do regulowania zobowiązań w długim horyzoncie czasowym. Mają również wpływ na określenie jej możliwości inwestycyjnych.

W Grupie Kapitałowej PGE obowiązuje centralny model finansowania, zgodnie z którym co do zasady umowy finansowania zewnętrznego zawierane są przez PGE S.A. Spółki zależne w Grupie Kapitałowej PGE korzystają z różnych źródeł finansowania wewnątrzgrupowego takich jak: pożyczki, obligacje czy umowy konsolidacji rachunków bankowych oraz umowy zarządzania środkami pieniężnymi w grupie rachunków (cash pooling rzeczywisty).

Tabela poniżej przedstawia wymagalność zobowiązań finansowych Grupy na dni sprawozdawcze według daty wymagalności na podstawie umownych niezdyktowanych płatności.

STAN NA 31 GRUDNIA 2016	Wartość w sprawozdaniu	Razem płatności	Poniżej 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat
Kredyty i pożyczki	6.171	6.887	69	278	2.084	4.456
Wyemitowane obligacje	3.842	4.206	-	79	3.370	757
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	3.589	3.589	2.263	1.293	33	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	1	1	-	1	-	-
Instrumenty pochodne wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	30	30	-	20	10	-
RAZEM	13.633	14.713	2.332	1.671	5.497	5.213

STAN NA 31 GRUDNIA 2015	Wartość w sprawozdaniu	Razem płatności	Poniżej 3 miesięcy	Od 3 do 12 miesięcy	Od 1 roku do 5 lat	Powyżej 5 lat
Kredyty i pożyczki	1.673	1.847	36	194	877	740
Wyemitowane obligacje	3.734	4.166	-	77	3.342	747
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	3.979	3.979	2.780	1.165	34	-
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu	2	2	-	1	1	-
Instrumenty pochodne wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	89	92	1	57	34	-
RAZEM	9.477	10.086	2.817	1.494	4.288	1.487

26.2 Ryzyko stopy procentowej

Spółki Grupy Kapitałowej PGE są narażone na ryzyko stopy procentowej na skutek finansowania swojej działalności operacyjnej oraz inwestycyjnej poprzez pozyskiwanie zadłużenia oprocentowanego według zmiennej stopy procentowej lub poprzez inwestycje w aktywa finansowe oprocentowane według zmiennej lub stałej stopy procentowej. Z drugiej strony finansowanie działalności poprzez pozyskiwanie zadłużenia według stałej stopy procentowej wiąże się z ryzykiem utraconych korzyści w przypadku spadku stóp procentowych.

Narażenie Grupy Kapitałowej PGE na ryzyko wywołane zmianami stóp procentowych dotyczy inwestycji w instrumenty dłużne, zobowiązań z tytułu otrzymanych kredytów oraz zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych typu swap.

Obligacje wyemitowane na kwotę 1 mld PLN w ramach Programu emisji obligacji na kwotę 5 mld PLN są obligacjami oprocentowanymi według zmiennej stopy procentowej w PLN. Płatności z tytułu tych obligacji są zabezpieczone za pomocą instrumentów zabezpieczających IRS. Obligacje wyemitowane w ramach Programu Emisji Euroobligacji Średnioterminowych są obligacjami oprocentowanymi według stałej stopy procentowej w EUR. Płatności z tytułu tych obligacji są zabezpieczone za pomocą instrumentów zabezpieczających CCIRS. Programy emisji obligacji są opisane w nocie 25.1.4, zaś instrumenty zabezpieczające są opisane w nocie 25.1.2 niniejszego sprawozdania finansowego. Zaciągnięte finansowanie w formie kredytu długoterminowego w wysokości 1 mld PLN w ramach Umowy Kredytowej zawartej w dniu 17 grudnia 2014 roku z Bankiem Gospodarstwa Krajowego oraz kredytu konsorcjalnego (transza terminowa) w wysokości 3,63 mld PLN w ramach Umowy Kredytowej z dnia 7 września 2015 roku, są instrumentami oprocentowanymi według zmiennej stopy procentowej w PLN. Płatności z tytułu niniejszych kredytów są zabezpieczone za pomocą instrumentów zabezpieczających IRS, opisanych w nocie 25.1.2.

Spółki z Grupy Kapitałowej PGE zawierają transakcje pochodne w zakresie instrumentów opartych o stopę procentową wyłącznie w celu zabezpieczenia zidentyfikowanej ekspozycji na ryzyko. Tym samym w Grupie Kapitałowej PGE nie jest dozwolone, w zakresie transakcji pochodnych opartych o stopę procentową, zawieranie transakcji spekulacyjnych, czyli takich, które zwiększają ekspozycję na ryzyko stopy procentowej w porównaniu z ich poziomem wynikającym ze zidentyfikowanych źródeł ekspozycji spółek i mają na celu uzyskanie dodatkowych zysków ze zmiany poziomu czynników ryzyka.

Ekspozycja Grupy Kapitałowej PGE na ryzyko stopy procentowej oraz koncentrację tego ryzyka w podziale na waluty:

		Rodzaj oprocentowania	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Instrumenty pochodne – aktywa, narażone na ryzyko stopy procentowej	PLN	Stałe	-	-
		Zmienne	125	-
	Inne waluty	Stałe	-	-
		Zmienne	240	50
Lokaty, środki pieniężne oraz papiery dłużne	PLN	Stałe	5.046	2.948
		Zmienne	-	-
	Inne waluty	Stałe	59	281
		Zmienne	89	-
Instrumenty pochodne – zobowiązania, narażone na ryzyko stopy procentowej	PLN	Stałe	-	-
		Zmienne	(23)	(43)
	Inne waluty	Stałe	-	-
		Zmienne	(7)	(46)
Kredyty, pożyczki i wyemitowane obligacje, leasing	PLN	Stałe	(121)	(156)
		Zmienne	(6.381)	(1.759)
	Inne waluty	Stałe	(2.842)	(2.734)
		Zmienne	(670)	(760)
Ekspozycja netto	PLN	Stałe	4.925	2.792
		Zmienne	(6.279)	(1.802)
	Inne waluty	Stałe	(2.783)	(2.453)
		Zmienne	(348)	(756)

Oprocentowanie instrumentów finansowych o zmiennym oprocentowaniu jest aktualizowane w okresach krótszych niż rok. Odsetki od instrumentów finansowych o stałym oprocentowaniu są stałe przez cały okres do upływu terminu zapadalności/wymagalności tych instrumentów.

26.3 Ryzyko walutowe

W spółkach Grupy Kapitałowej PGE można zidentyfikować ekspozycję na ryzyko walutowe transakcyjne i translacyjne. Poniżej przedstawione zostały główne elementy stanowiące źródła ekspozycji na ryzyko walutowe Grupy:

- wydatki inwestycyjne denominowane/indeksowane do kursów walut obcych;
- zadłużenie denominowane w walutach obcych;
- sprzedaż energii elektrycznej w eksporcie denominowana w walutach obcych;
- opłaty denominowane/ indeksowane do kursów walut obcych z tytułu zakupu mocy przesyłowych;
- transakcje zakupu i sprzedaży uprawnień do emisji CO₂ i gazu oraz transakcje zakupu węgla kamiennego denominowane/ indeksowane do kursów walut obcych;
- wydatki związane z bieżącą eksploatacją środków produkcji denominowane/ indeksowane do kursów walut obcych;
- aktywa finansowe o charakterze lokacyjnym denominowane w walutach obcych.

Spółki z Grupy Kapitałowej PGE zawierają transakcje pochodne w zakresie instrumentów opartych o walutę wyłącznie w celu zabezpieczenia zidentyfikowanej ekspozycji na ryzyko. Tym samym w Grupie Kapitałowej PGE nie jest dozwolone, w zakresie transakcji pochodnych opartych o walutę, zawieranie transakcji spekulacyjnych, czyli takich, które zwiększają ekspozycję na ryzyko walutowe w porównaniu z ich poziomem wynikającym ze zidentyfikowanych źródeł ekspozycji i mają na celu uzyskanie dodatkowych zysków ze zmiany poziomu czynników ryzyka.

Poniższe tabele prezentują ekspozycję Grupy na ryzyko walutowe w podziale na szczególne klasy instrumentów finansowych:

	łączna wartość w sprawozdaniu w PLN	POZYCJA WALUTOWA NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016			
		EUR		USD	
		waluta	PLN	waluta	PLN
AKTYWA FINANSOWE					
Należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności finansowe, w tym:	6.562	39	173	-	-
<i>Nabyte obligacje, weksle, bony</i>	89	20	89	-	-
<i>Należności z tytułu dostaw i usług</i>	2.705	19	84	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2.669	13	59	-	-
Instrumenty pochodne, w tym:	365	743	3.288	-	-
<i>Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy</i>	9	15	66	-	-
<i>Instrumenty zabezpieczające CCIIRS</i>	231	728	3.222	-	-
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE					
Kredyty bankowe, pożyczki, obligacje, w tym:	(10.014)	(771)	(3.411)	(24)	(101)
<i>Oprocentowane kredyty i pożyczki</i>	(6.171)	(129)	(569)	(24)	(101)
<i>Wyemitowane obligacje i papiery dłużne</i>	(3.842)	(642)	(2.842)	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu w tym:	(3.589)	(16)	(65)	-	-
<i>Zobowiązania z tytułu dostaw i usług</i>	(976)	(8)	(33)	-	-
<i>Zobowiązania z tytułu zakupu rzeczowych aktywów trwałych</i>	(1.237)	>(1)	(2)	-	-
<i>Pozostałe zobowiązania finansowe</i>	(123)	(7)	(30)	-	-
Instrumenty pochodne, w tym:	(30)	-	-	(2)	(7)
<i>Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy</i>	(30)	-	-	(2)	(7)
POZYCJA WALUTOWA NETTO		8	44	(26)	(108)

Wartość księgową instrumentów pochodnych stanowi wycena do wartości godziwej. Wartość ekspozycji na ryzyko walutowe dla instrumentów pochodnych (forward) stanowi ich wartość nominalną w walucie. Wartość ekspozycji na ryzyko walutowe dla instrumentów pochodnych CCIIRS stanowi wartość w walucie zdyskontowanych przepływów pieniężnych nagi walutowej.

dane przekształcone	łączna wartość w sprawozdaniu w PLN	POZYCJA WALUTOWA NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2015					
		EUR		USD		CHF	
		waluta	PLN	waluta	PLN	waluta	PLN
AKTYWA FINANSOWE							
Należności z tytułu dostaw i usług	2.548	36	151	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3.104	67	280	-	-	-	-
Instrumenty pochodne, w tym:	50	694	2.958	-	-	-	-
<i>Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy</i>	7	(35)	(149)	-	-	-	-
<i>Instrumenty zabezpieczające CCIIRS</i>	43	729	3.107	-	-	-	-
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE							
Oprocentowane kredyty i pożyczki	(1.673)	(140)	(597)	(35)	(137)	(6)	(26)
Wyemitowane obligacje i papiery dłużne	(3.734)	(642)	(2.734)	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu , w tym:	(3.979)	(50)	(213)	-	-	-	-
<i>Zobowiązania z tytułu dostaw i usług</i>	(1.119)	(42)	(178)	-	-	-	-
<i>Zobowiązania z tytułu zakupu rzeczowych aktywów trwałych</i>	(1.633)	(8)	(35)	-	-	-	-
Instrumenty pochodne, w tym:	(89)	(9)	(37)	(3)	(12)	-	-
<i>Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy</i>	(89)	(9)	(37)	(3)	(12)	-	-
POZYCJA WALUTOWA NETTO		(44)	(192)	(38)	(149)	(6)	(26)

Wartość księgową instrumentów pochodnych stanowi wycena do wartości godziwej. Wartość ekspozycji na ryzyko walutowe dla instrumentów pochodnych (forward) stanowi ich wartość nominalną w walucie. Wartość ekspozycji na ryzyko walutowe dla instrumentów pochodnych CCIIRS stanowi wartość w walucie zdyskontowanych przepływów pieniężnych nagi walutowej.

26.4 Ryzyko zmiany cen towarów

Spółki z Grupy Kapitałowej PGE z racji prowadzonej działalności narażone są na zmienność przepływów pieniężnych oraz wyników finansowych z tytułu zmian cen następujących czynników ryzyka:

- energii elektrycznej;
- węgla kamiennego, gazu ziemnego, biomasy i innych paliw;
- uprawnień do emisji CO₂;
- praw majątkowych do świadectw pochodzenia energii elektrycznej.

W Grupie Kapitałowej PGE znajdują się kopalnie węgla brunatnego, które dostarczają paliwo produkcyjne do dwóch elektrowni działających w ramach Grupy, w związku z tym ekspozycja Grupy na ryzyko cenowe w tym obszarze nie jest istotna.

Głównym celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest kształtowanie optymalnej relacji generowanego zysku do zakresu ponoszonego i akceptowanego przez Grupę poziomu ryzyka w zakresie działalności handlowej. Cel ten realizowany jest poprzez ograniczenie potencjalnych zmian wyniku finansowego i poziomu generowanych przepływów pieniężnych wynikających z wahań cen rynkowych energii elektrycznej i produktów powiązanych.

Grupa Kapitałowa PGE wdrożyła wewnętrzne zasady zarządzania ryzykiem rynkowym obejmujące m.in. ustalenie globalnego apetytu na ryzyko, limitów ryzyka w oparciu o miary „at risk”, jak również zarządzanie skonsolidowaną ekspozycją na ryzyko cen towarów i mechanizmy zabezpieczania poziomów ryzyka przekraczających akceptowalny poziom, przy wiodącej roli PGE S.A. w tym procesie. Pozwala to kształtować strategię zabezpieczającą w obszarze energii elektrycznej i produktów powiązanych uwzględniającą ponoszone przez Grupę Kapitałową PGE ryzyko w relacji do oczekiwanego zwrotu z aktywów.

Zasady zarządzania ryzykiem rynkowym określają jednolite założenia organizacji tego procesu w kontekście strategii handlowych i planowania średnioterminowego, w tym m.in.:

- podział odpowiedzialności poszczególnych jednostek;
- specyfikację akceptowanych produktów, rynków i strategii działalności;
- zasady dotyczące kalkulacji otwartej pozycji kontraktowej dla poszczególnych zakresów działalności handlowej;
- poziom akceptowanego ryzyka wraz z zasadami alokacji i zarządzania kapitałem narażonym na ryzyko;
- stosowane limity ryzyka;
- metodykę kwantyfikacji ryzyka (w tym m.in. miary nominalne, VaR, PaR, analizy scenariuszowe, stress testy);
- obieg danych i raportowania w procesie zarządzania ryzykiem (w szczególności w zakresie wykorzystania limitów oraz realizacji strategii zabezpieczających).

Zarządzanie skonsolidowaną ekspozycją na ryzyko rynkowe w obszarze działalności handlowej Grupy Kapitałowej PGE obejmuje globalny pomiar ryzyka rynkowego, kalkulację zagregowanych miar ryzyka opartych m.in. na koncepcji wartości zagrożonej (w tym VaR i PaR), utrzymywanie poziomu ponoszonego ryzyka w akceptowanych granicach, jak również zabezpieczanie ryzyka przekraczającego ten poziom oraz regularne raportowanie poziomu globalnej ekspozycji w odniesieniu do limitów ryzyka.

Grupa Kapitałowa PGE realizuje strategię zabezpieczania kluczowych ekspozycji w obszarze obrotu energią elektryczną i produktami powiązanymi odpowiadające apetytowi na ryzyko w horyzoncie średnioterminowym (do 5 lat, przy założeniu dostępności wymaganej płynności rynków). Poziom zabezpieczenia pozycji ustalany jest z uwzględnieniem wyników pomiaru ryzyka cen energii elektrycznej i produktów powiązanych. Rezultaty pomiaru ryzyka wskazują na poziom potencjalnych odchyleń od wartości oczekiwanych wyników w poszczególnych latach możliwy do zrealizowania. Grupa Kapitałowa PGE ocenia wyniki pomiaru ryzyka cenowego w kontekście swojego apetytu na ryzyko oraz możliwości zabezpieczenia ryzyka cen energii elektrycznej i produktów powiązanych przy uwzględnieniu płynności poszczególnych rynków. Ponadto, określając docelowe poziomy zabezpieczenia, Grupa Kapitałowa PGE bierze pod uwagę swoją sytuację finansową, w tym w szczególności założone cele wynikające z przyjętej strategii Grupy.

Ekspozycję Grupy Kapitałowej PGE na ryzyko cen towarów (w zakresie dotyczącym surowców) odzwierciedla wolumen zakupów zewnętrznych poszczególnych surowców, który został przedstawiony w poniższej tabeli:

TOWAR	Rok zakończony 31 grudnia 2016		Rok zakończony 31 grudnia 2015	
	Tonaż – zakup zewnętrzny (tys. ton)	Koszty zakupu (mln PLN)	Tonaż – zakup zewnętrzny (tys. ton)	Koszty zakupu (mln PLN)
Węgiel kamienny	5.340	1.141	5.588	1.315
Uprawnienia do emisji CO ₂ na własne potrzeby	40.681	937	37.879	1.301
Gaz ziemny [tys. m ³]	659.542	454	575.198	484
Biomasa	868	190	1.215	333
Olej opałowy	41	41	30	38
RAZEM		2.763		3.471

26.5 Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest związane z potencjalnym zdarzeniem kredytowym, które może mieć formę niewypłacalności kontrahenta, częściowej spłaty należności, istotnego opóźnienia w spłacie należności lub innego odstępstwa od warunków kontraktowych (w tym w szczególności braku realizacji dostawy i odbioru uzgodnionego towaru zgodnie z zawartą umową i ewentualnego braku płatności odszkodowań i kar umownych).

Spółki Grupy Kapitałowej PGE narażone są na ryzyko kredytowe powstające w obszarze:

- podstawowej działalności spółek - źródłem ryzyka kredytowego są m.in. transakcje zakupu i sprzedaży energii elektrycznej oraz ciepłej, transakcje zakupu i sprzedaży praw majątkowych do świadectw pochodzenia energii elektrycznej oraz uprawnień do emisji CO₂, transakcje zakupu paliw itp. Dotyczy to między innymi możliwości wystąpienia sytuacji braku realizacji zobowiązań drugiej strony transakcji w stosunku do spółki Grupy Kapitałowej PGE, jeżeli wartość godziwa transakcji jest dodatnia z punktu widzenia Grupy;
- działalności inwestycyjnej spółek - ryzyko kredytowe generowane jest przez transakcje wynikające z realizacji projektów inwestycyjnych, których powodzenie jest uzależnione od pozycji finansowej dostawców Grupy;
- lokowania wolnych środków pieniężnych spółek - ryzyko kredytowe powstaje na skutek lokowania wolnych środków pieniężnych przez spółki Grupy Kapitałowej PGE w instrumenty finansowe obciążone ryzykiem kredytowym tj. inne instrumenty finansowe niż emitowane przez Skarb Państwa.

W Grupie Kapitałowej PGE występują istotne koncentracje ryzyka kredytowego związane z:

- należnościami z tytułu dostaw i usług u największych odbiorców. Udział trzech największych kontrahentów wyniósł około 10% salda należności z tytułu dostaw i usług;
- rekompensatami z tytułu rozwiązania KDT.

Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe wynikająca z aktywów finansowych Grupy Kapitałowej PGE jest równa wartościom księgowym tych pozycji.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności finansowe	6.562	3.890
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2.669	3.104
Instrumenty pochodne - aktywa	365	50
MAKSYMALNA EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE	9.596	7.044

26.5.1 Należności z tytułu dostaw i usług. Pozostałe pożyczki i należności finansowe

Należności z tytułu dostaw i usług mają zazwyczaj 2-3 tygodniowe terminy płatności. W 2016 roku Grupa Kapitałowa PGE oczekiwała średnio na spłatę należności 37 dni (wskaznik szybkości obrotu należności w głównych spółkach w Grupie Kapitałowej PGE wahał się w przedziale od 7 do 56 dni). Należności z tytułu dostaw i usług dotyczą głównie należności z tytułu sprzedanej energii i usług dystrybucji. Poprzez bieżącą kontrolę należności z tytułu dostaw i usług zdaniem kierownictwa nie istnieje dodatkowe istotne ryzyko braku spłaty należności, ponad poziom określony odpisem aktualizującym.

Grupa Kapitałowa PGE ogranicza i kontroluje ryzyko kredytowe związane z transakcjami handlowymi. W przypadku transakcji handlowych, które ze względu na wysoką wartość mogą generować znaczące straty w wyniku niewywiązania się kontrahenta z umowy, przed zawarciem transakcji przeprowadzana jest ocena kontrahenta uwzględniająca analizę finansową, historię kredytową kontrahenta i inne czynniki. Na podstawie oceny Grupa Kapitałowa PGE nadaje wewnętrzny rating lub korzysta z ratingu nadanego przez niezależną renomowaną agencję. Na podstawie ratingu wyznaczany jest limit dla kontrahenta. Zawieranie kontraktów, które powodowałyby wzrost ekspozycji powyżej limitów, co do zasady wymaga ustanowienia zabezpieczenia zgodnego z przyjętymi zasadami zarządzania ryzykiem kredytowym. Poziom wykorzystania limitów jest regularnie monitorowany, a w przypadku pojawienia się istotnych przekroczeń, jednostki odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem kontrahenta zobowiązane są do podjęcia działań zmierzających do ich zlikwidowania. Grupa Kapitałowa PGE na bieżąco monitoruje płatność należności oraz stosuje wczesną windykację, przy uwzględnieniu terminów wynikających z prawa energetycznego i wysokiego poziomu spłaty należności o krótkim terminie przeterminowania. Współpracuje także z wywiadowcami gospodarczymi i firmami windykacyjnymi.

W ujęciu geograficznym ryzyko kredytowe dotyczące należności z tytułu dostaw i usług prezentuje poniższa tabela:

	31 grudnia 2016 roku		31 grudnia 2015 roku	
	Saldo należności	Udział %	Saldo należności	Udział %
Polska	2.691	99%	2.520	99%
Pozostałe	14	1%	28	1%
RAZEM	2.705	100%	2.548	100%

Wiekowanie należności i odpisy aktualizujące

Na dzień 31 grudnia 2016 roku część aktywów finansowych była objęta odpisami aktualizującymi. Zmiana stanu odpisów aktualizujących dla tych klas instrumentów finansowych została zaprezentowana w poniższej tabeli:

Rok zakończony 31 grudnia 2016 roku	Należności z tytułu dostaw i usług	Pozostałe należności finansowe	Obligacje
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia	(212)	(181)	(386)
Wykorzystanie odpisów	46	12	-
Rozwiązanie odpisów	4	11	89
Utworzenie odpisów	(16)	(25)	-
Pozostałe zmiany	8	(12)	-
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia	(170)	(195)	(297)
Wartość pozycji przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	2.875	3.963	386
Wartość pozycji netto (wartość księgowa)	2.705	3.768	89

Większość odpisów aktualizujących należności handlowe dotyczy segmentu obrotu i dystrybucji. Łączna kwota odpisów aktualizujących należności handlowe tych spółek na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosi 147 mln PLN (w 2015 roku 171 mln PLN).

PGE S.A. posiada obligacje wyemitowane przez spółkę Autostrada Wielkopolska S.A., które w poprzednich latach w całości zostały objęte odpisem aktualizującym z tytułu utraty wartości. W wyniku ponownej oceny wartości odzyskiwalnej Spółka dokonała częściowego odwrócenia odpisu aktualizującego w wysokości 89 mln PLN.

Grupa nie posiada istotnych pozycji należności, które na dzień sprawozdawczy były znacznie przeterminowane lecz nie objęte odpisem aktualizującym, za wyjątkiem należności spornej z ENEA S.A. opisanej szczegółowo w nocie 28.4 niniejszego sprawozdania finansowego.

Rok zakończony 31 grudnia 2015 roku	Należności z tytułu dostaw i usług	Pozostałe należności finansowe	Obligacje
Odpis aktualizujący na dzień 1 stycznia	(243)	(163)	(415)
Wykorzystanie odpisów	33	-	29
Rozwiązanie odpisów	7	15	-
Utworzenie odpisów	(16)	(33)	-
Pozostałe zmiany	7	-	-
Odpis aktualizujący na dzień 31 grudnia	(212)	(181)	(386)
Wartość pozycji przed uwzględnieniem odpisu aktualizującego	2.760	1.523	386
Wartość pozycji netto (wartość księgowa)	2.548	1.342	-

Poniżej przedstawiono analizę wiekowania należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych pożyczek i należności, uwzględniającą odpisy z tytułu utraty wartości:

	31 grudnia 2016 roku			31 grudnia 2015 roku		
	Brutto	Odpisy aktualizujące	Wartość księgowa netto	Brutto	Odpisy aktualizujące	Wartość księgowa netto
Należności nieprzeterminowane	6.638	(360)	6.278	4.096	(447)	3.649
<i>Przeterminowane <30 dni</i>	197	(2)	195	196	(3)	193
<i>Przeterminowane 30-90 dni</i>	40	(1)	39	41	(2)	39
<i>Przeterminowane 90-180 dni</i>	14	(8)	6	15	(8)	7
<i>Przeterminowane 180-360 dni</i>	62	(19)	43	34	(32)	2
<i>Przeterminowane >360 dni</i>	273	(272)	1	287	(287)	-
Należności przeterminowane, razem	586	(302)	284	573	(332)	241
Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności finansowe	7.224	(662)	6.562	4.669	(779)	3.890

Na dzień 31 grudnia 2016 roku powyżej 66% salda przeterminowanych należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałych pożyczek i należności, które nie zostały objęte odpisami aktualizującymi, dotyczą sprzedaży energii do odbiorców końcowych.

26.5.2 Lokaty, depozyty, środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Grupa zarządza ryzykiem kredytowym związanym ze środkami pieniężnymi poprzez dywersyfikację banków, w których lokowane są nadwyżki środków pieniężnych. Wszystkie podmioty, z którymi Grupa Kapitałowa PGE zawiera transakcje depozytowe, działają w sektorze finansowym. Są to wyłącznie banki zarejestrowane w Polsce bądź działające w Polsce w formie oddziałów banków zagranicznych, posiadający rating na poziomie co najmniej inwestycyjnym, a także dysponujące odpowiednim wskaźnikiem wypłacalności i kapitałem własnym oraz silną i ustabilizowaną pozycją rynkową. Udział trzech głównych banków, w których Grupa Kapitałowa PGE posiada największe salda środków pieniężnych na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosił około 80%.

26.5.3 Instrumenty pochodne

Wszystkie podmioty, z którymi Grupa Kapitałowa PGE zawiera transakcje pochodne działają w sektorze finansowym. Są to banki posiadające rating inwestycyjny, a także dysponujące odpowiednią wysokością kapitału własnego oraz silną i ustabilizowaną pozycją rynkową. Na dzień sprawozdawczy Grupa Kapitałowa PGE posiadała zawarte transakcje pochodne, szczegółowo opisane w nocie 25.1.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

26.5.4 Udzielone gwarancje i poręczenia

Gwarancje i poręczenia udzielone przez spółki z Grupy Kapitałowej PGE zostały przedstawione w nocie 28 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

26.6 Ryzyko rynkowe (finansowe) – analiza wrażliwości

Grupa Kapitałowa PGE identyfikuje następujące główne rodzaje ryzyka rynkowego, na które jest narażona:

- ryzyko stopy procentowej,
- ryzyko walutowe,
- ryzyko cen towarów.

Obecnie Grupa Kapitałowa PGE narażona jest głównie na ryzyko zmian kursów walutowych EUR/PLN, USD/PLN i CHF/PLN oraz na ryzyko zmian referencyjnych stóp procentowych PLN, EUR, USD i CHF. Na potrzeby analizy wrażliwości na zmiany czynników ryzyka rynkowego Grupa Kapitałowa PGE wykorzystuje metodę analizy scenariuszowej, tj. scenariusze eksperckie odzwierciedlające subiektywną ocenę odnośnie kształtowania się pojedynczych czynników ryzyka rynkowego w przyszłości.

Prezentowane w niniejszym punkcie analizy scenariuszowe mają na celu analizę wpływu zmian czynników ryzyka rynkowego na skonsolidowane wyniki finansowe. W zakresie ryzyka stopy procentowej i ryzyka walutowego przedmiotem analizy są objęte wyłącznie te pozycje, które spełniają definicję instrumentów finansowych.

W analizie wrażliwości na ryzyko stopy procentowej Grupa Kapitałowa PGE stosuje równoległe przesunięcie krzywej stóp procentowych o potencjalną możliwą zmianę referencyjnych stóp procentowych w trakcie najbliższego roku.

W przypadku analizy wrażliwości na zmiany stóp procentowych efekt zmian czynników ryzyka zostałby odniesiony w skonsolidowanym sprawozdaniu z całkowitych dochodów do pozycji przychodów/kosztów odsetkowych lub do pozycji aktualizacja wartości instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej.

W kolejnych tabelach przedstawiono analizę wrażliwości dla każdego rodzaju ryzyka rynkowego, na które Grupa Kapitałowa PGE jest narażona na dzień sprawozdawczy, pokazując jaki wpływ na wynik finansowy brutto miałyby potencjalnie możliwe zmiany poszczególnych czynników ryzyka według klas aktywów i zobowiązań finansowych.

Wartość ekspozycji na ryzyko walutowe dla instrumentów pochodnych (forward) stanowi ich wartość nominalna wraz z naliczonymi do dnia sprawozdawczego odsetkami, przeliczona na polskie złote według kursu zamknięcia na dzień 31 grudnia 2016 roku oraz odpowiednio na dzień 31 grudnia 2015 roku, bez uwzględnienia dyskonta. Z kolei wartość księgową tych instrumentów pochodnych stanowi wycena do wartości godziwej.

Analiza wrażliwości na ryzyko walutowe

Poniższa tabela przedstawia wrażliwość instrumentów finansowych na racjonalnie możliwe do zaistnienia zmiany kursów walutowych, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka.

ANALIZA WRAŻLIWOŚCI NA RYZYKO WALUTOWE NA 31 GRUDNIA 2016 ROKU						
KLASY INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	Wartość w sprawozdaniu w PLN	Wartość narażona na ryzyko	EUR/PLN		USD/PLN	
			wpływ na wynik finansowy/kapitały		wpływ na wynik finansowy/kapitały	
			+10%	-10%	+10%	-10%
Należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności finansowe	6.562	172	17	(17)	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	2.669	59	6	(6)	-	-
Instrumenty pochodne - aktywa	9	66	7	(7)	-	-
Instrumenty pochodne zabezpieczające CCIRS	231	3.222	291	(291)	-	-
Oprocentowane kredyty i pożyczki	(6.171)	(670)	(57)	57	(10)	10
Wyemitowane obligacje	(3.842)	(2.842)	(284)	284	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(3.589)	(65)	(7)	7	-	-
Instrumenty pochodne - zobowiązania	(30)	(7)	-	-	(1)	1
WPŁYW NA WYNIK FINANSOWY			(27)	27	(11)	11
Instrumenty zabezpieczające CCIRS	231	3.222	31	(31)	-	-
WPŁYW NA KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY			31	(31)	-	-

ANALIZA WRAŻLIWOŚCI NA RYZYKO WALUTOWE NA 31 GRUDNIA 2015 ROKU								
KLASY INSTRUMENTÓW FINANSOWYCH	Wartość w sprawozdaniu w PLN	Wartość narażona na ryzyko	EUR/PLN		USD/PLN		CHF/PLN	
			wpływ na wynik finansowy/kapitały		wpływ na wynik finansowy/kapitały		wpływ na wynik finansowy/kapitały	
			+10%	-10%	+10%	-10%	+10%	-10%
Należności z tytułu dostaw i usług	2.548	151	15	(15)	-	-	-	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	3.104	280	28	(28)	-	-	-	-
Instrumenty pochodne - aktywa	50	2.958	265	(265)	-	-	-	-
Oprocentowane kredyty i pożyczki	(1.673)	(760)	(60)	60	(14)	14	(3)	3
Wyemitowane obligacje	(3.734)	(2.734)	(273)	273	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania finansowe	(3.979)	(213)	(21)	21	-	-	-	-
Instrumenty pochodne - zobowiązania	(89)	(49)	(4)	4	(1)	1	-	-
WPŁYW NA WYNIK FINANSOWY			(50)	50	(15)	15	(3)	3
Instrumenty zabezpieczające CCIRS	43	3.107	30	(30)	-	-	-	-
WPŁYW NA KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY			30	(30)	-	-	-	-

Analiza wrażliwości na ryzyko stopy procentowej

Grupa identyfikuje ekspozycję na ryzyko zmian stóp procentowych WIBOR, EURIBOR oraz LIBOR. Poniższa tabela przedstawia wrażliwość instrumentów finansowych na racjonalnie możliwe do zaistnienia zmiany stóp procentowych, przy założeniu niezmienności innych czynników ryzyka.

AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	Wartość w sprawozdaniu w PLN	Wartość narażona na ryzyko	ANALIZA WRAŻLIWOŚCI NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ NA 31 GRUDNIA 2016 ROKU					
			WIBOR wpływ na wynik finansowy/kapitały		EURIBOR wpływ na wynik finansowy/kapitały		LIBOR USD wpływ na wynik finansowy/kapitały	
			+50pb	-50pb	+25pb	-25pb	+25pb	-25 pb
Należności z tytułu dostaw i usług i pozostałe należności	6.562	88	-	-	<1	<(1)	-	-
Instrumenty pochodne wyceniane w wartości godziwej przez wynik - aktywa	365	9	-	-	-	-	-	-
Oprocentowane kredyty i pożyczki	(6.171)	(6.050)	(10)	10	(1)	1	-	-
Wyemitowane obligacje	(3.842)	(1.000)	(5)	5	-	-	-	-
Leasing	(1)	(1)	-	-	-	-	-	-
Instrumenty pochodne wyceniane w wartości godziwej przez wynik - zobowiązania	(30)	(30)	5	(5)	-	-	<1	<(1)
WPŁYW NA WYNIK FINANSOWY			(10)	10	(1)	1	-	-
Instrumenty zabezpieczające CCIRS	231	231	60	(62)	(37)	37	-	-
Instrumenty zabezpieczające IRS	125	125	128	(133)				
WPŁYW NA KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY			188	(195)	(37)	37	-	-

Dla instrumentów pochodnych wartość narażoną na ryzyko stopy procentowej stanowi wartość godziwa tych instrumentów (wartość księgową). Analiza wrażliwości dla instrumentów pochodnych CCIRS i IRS została przeprowadzona z wykorzystaniem zmiany wyceny przy przesuniętych krzywych stóp procentowych w danej walucie.

AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE	Wartość w sprawozdaniu w PLN	Wartość narażona na ryzyko	ANALIZA WRAŻLIWOŚCI NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ NA 31 GRUDNIA 2015 ROKU					
			WIBOR wpływ na wynik finansowy/kapitały		EURIBOR wpływ na wynik finansowy/kapitały		LIBOR USD wpływ na wynik finansowy/kapitały	
			+50pb	-50pb	+25pb	-25pb	+25pb	-25pb
Instrumenty pochodne wyceniane w wartości godziwej przez wynik - aktywa	50	7	<1	<(1)	-	-	-	-
Oprocentowane kredyty i pożyczki	(1.673)	(1.519)	(4)	4	(1)	1	-	-
Wyemitowane obligacje	(3.734)	(1.000)	(5)	5	-	-	-	-
Instrumenty pochodne wyceniane w wartości godziwej przez wynik - zobowiązania	(89)	(89)	12	(13)	-	-	(1)	1
WPŁYW NA WYNIK FINANSOWY			3	(4)	(1)	1	(1)	1
Instrumenty zabezpieczające CCIRS	43	43	73	(76)	(43)	44	-	-
WPŁYW NA KAPITAŁ Z AKTUALIZACJI WYCENY			73	(76)	(43)	44	-	-

Dla instrumentów pochodnych wartość narażoną na ryzyko stopy procentowej stanowi wartość godziwa tych instrumentów (wartość księgową). Analiza wrażliwości dla instrumentów pochodnych CCIRS i IRS została przeprowadzona z wykorzystaniem zmiany wyceny przy przesuniętych krzywych stóp procentowych w danej walucie.

Analiza wrażliwości na ryzyko zmian cen towarów

Grupa identyfikuje ekspozycję na ryzyko zmian cen towarów.

Poniższa tabela przedstawia analizę wrażliwości zmian kosztów zakupu wybranych towarów w oparciu o 10% zmianę ceny:

TOWAR	NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU			NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2015 ROKU		
	Koszt zakupu towarów	Wpływ na wynik finansowy		Koszt zakupu towarów	Wpływ na wynik finansowy	
		+10%	-10%		+10%	-10%
Węgiel kamienny	1.141	114	(114)	1.315	132	(132)
Uprawnienia do emisji CO ₂ na własne potrzeby	937	94	(94)	1.301	130	(130)
Gaz ziemny [tys. m ³]	454	45	(45)	484	48	(48)
Biomasa	190	19	(19)	333	33	(33)
Olej opałowy	41	4	(4)	38	4	(4)
RAZEM	2.763	276	(276)	3.471	347	(347)

26.7 Rachunkowość zabezpieczeń

W związku z zawarciem pożyczek ze spółką PGE Sweden AB (publ), PGE S.A. zawarła transakcje CCIRS, zabezpieczające kurs walutowy. W transakcjach tych banki-kontrahenci płacą PGE S.A. odsetki oparte na stopie stałej w EUR a PGE S.A. płaci odsetki oparte na stopie stałej w PLN. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym odpowiednia część transakcji CCIRS traktowana jest jako zabezpieczenie obligacji wyemitowanych przez PGE Sweden AB (publ).

PGE S.A. stosuje również rachunkowość zabezpieczeń do transakcji IRS, zabezpieczających stopę procentową w związku z zaciągniętymi zobowiązaniami finansowymi w ramach umów kredytowych takich jak Umowa Kredytowa z konsorcjum banków zawarta w dniu 7 września 2015 roku. oraz Umowa Kredytowa z Bankiem Gospodarstwa Krajowego zawarta w dniu 17 grudnia 2014 roku. W ramach zawartych transakcji IRS banki – kontrahenci płacą PGE S.A. odsetki oparte na stopie zmiennej w PLN a PGE S.A. płaci odsetki na stopie stałej w PLN.

Dla ujęcia powyższych transakcji CCIRS i IRS Grupa Kapitałowa PGE stosuje rachunkowość zabezpieczeń. Wpływ rachunkowości zabezpieczeń na kapitał z aktualizacji wyceny został przedstawiony w nocie 20.2 niniejszego sprawozdania finansowego.

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO SPRAWOZDANIA Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

27. Sprawozdanie z przepływów pieniężnych

27.1 Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej

Zysk/ strata na działalności inwestycyjnej

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zysk/ (strata) na sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	(11)	(20)
Zysk/(strata) na zbyciu finansowego majątku trwałego	-	(15)
Wynikowa zmiana odpisów na udziały i inne aktywa finansowe	(84)	-
Wycena memoriałowa papierów wartościowych	(1)	(12)
Wycena memoriałowa instrumentów pochodnych	(62)	(5)
Pozostałe	27	24
ZYSK/ STRATA NA DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ, RAZEM	(131)	(28)

Zmiana stanu należności

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zmiana należności finansowych długoterminowych	(95)	(17)
Zmiana stanu należności z tytułu dostaw i usług i pozostałych należności finansowych	(2.577)	(233)
Korekta o zmianę stanu objętych obligacji	89	-
Korekta o zmianę stanu lokat i depozytów	2.311	11
Pozostałe	(3)	3
ZMIANA STANU NALEŻNOŚCI, RAZEM	(275)	(236)

Zmiana stanu zapasów

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zmiana stanu zapasów	363	216
Korekta o przeniesienie materiałów inwestycyjnych do RAT	(12)	-
Korekta o prawa majątkowe z rozruchu próbnego	(9)	8
ZMIANA STANU ZAPASÓW, RAZEM	342	224

Zmiana stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu dostaw i usług i pozostałych zobowiązań finansowych	(390)	831
Zmiana stanu pozostałych zobowiązań niefinansowych	36	21
Korekta o zmianę stanu zobowiązań inwestycyjnych	298	(536)
Korekta o zmianę stanu zobowiązań z tytułu podatku z tytułu podwyższenia kapitału podstawowego	(110)	-
Pozostałe	(3)	2
ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ, RAZEM	(169)	318

Zmiana stanu pozostałych aktywów niefinansowych, rozliczeń międzyokresowych i uprawnień do emisji CO₂

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zmiana stanu pozostałych aktywów długoterminowych	333	165
Zmiana stanu pozostałych aktywów krótkoterminowych	183	(219)
Zmiana stanu CO ₂	(177)	(620)
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych przychodów długoterminowych	(51)	34
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych przychodów krótkoterminowych	7	(30)
Korekta o zmianę stanu zaliczek na środki trwale w budowie	(329)	(130)
Korekta o zmianę stanu dotyczącą działalności finansowej/inwestycyjnej	(45)	(51)
Pozostałe	(17)	(9)
ZMIANA STANU POZOSTAŁYCH AKTYWÓW NIEFINANSOWYCH, ROZLICZEŃ MIĘDZYOKRESOWYCH I UPRAWNIEŃ DO EMISJI CO₂, RAZEM	(96)	(860)

Zmiana stanu rezerw

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zmiana stanu rezerw długoterminowych	(1.040)	(55)
Zmiana stanu rezerw krótkoterminowych	372	(261)
Korekta o zmianę stanu rezerw aktuarialnych odniesioną w inne całkowite dochody	249	15
Korekta o zmianę stanu rezerw rekultywacyjnych odniesioną w aktywa	174	(30)
Pozostałe	1	(17)
ZMIANA STANU REZERW, RAZEM	(244)	(348)

27.2 Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej

Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych

Największe wydatki zostały poniesione przez segment Energetyka Konwencjonalna (5.788 mln PLN, z czego 3.173 mln PLN dotyczy wydatków na budowę bloków energetycznych nr 5 i 6 w Elektrowni Opole, 663 mln PLN na rekonstrukcję i modernizację bloków energetycznych w Elektrowni Bełchatów, 434 mln PLN wydatków na budowę bloku gazowo-parowego w Elektrociepłowni Gorzów) oraz przez segment Dystrybucja (1.730 mln PLN dotyczące w głównej mierze przyłączenia nowych odbiorców oraz modernizacji i rozbudowy sieci, stacji i linii).

Nabycie aktywów finansowych oraz zwiększenie udziałów w spółkach Grupy Kapitałowej

Kwota w wysokości 467 mln PLN dotyczy przede wszystkim inwestycji w Polską Grupę Górniczą (444 mln PLN) szerzej opisanej w nocie 33.2 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, przedpłaty na akcje BOŚ oraz nabycia akcji w jednostce stowarzyszonej Electromobility.

Założenie i rozwiązanie lokat powyżej 3 miesięcy

W bieżącym okresie sprawozdawczym PGE S.A. zawarła lokaty powyżej trzech miesięcy na łączną wartość 2.290 mln PLN. Dodatkowo spółki z segmentu Energetyki Konwencjonalnej są zobligowane do posiadania środków pieniężnych funduszu likwidacji zakładu górniczego (FLZG) gromadzonych i lokowanych zgodnie z wymogami ustawy prawo górnicze i geologiczne.

27.3 Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej

Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów

W 2016 roku Grupa wykorzystwała część kredytów dostępnych w ramach zawartych przez PGE S.A. w poprzednich latach umów z Bankiem Gospodarstwa Krajowego i Konsorcjum Banków w łącznej kwocie 4.630 mln PLN.

Splata pożyczek, kredytów, obligacji i leasingu finansowego

Pozycja obejmuje głównie spłatę kredytów i pożyczek zaciągniętych w funduszach środowiskowych przez segment Energetyka Konwencjonalna o łącznej wartości około 203 mln PLN.

Dywidendy wypłacone akcjonariuszom

28 czerwca 2016 roku Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy PGE S.A. przeznaczyło z zysku roku 2015 kwotę 467 mln PLN na wypłatę dywidendy (co stanowi 0,25 złotych na akcję). Dywidenda została wypłacona 14 października 2016 roku. Pozostała kwota tj. 4 mln PLN dotyczy dywidend wypłaconych akcjonariuszom mniejszościowym.

Odsetki zapłacone

W pozycji wykazane są odsetki od pożyczek i kredytów w wysokości 34 mln PLN, od obligacji w wysokości 79 mln PLN oraz od instrumentów finansowych (CCIRS i IRS) w wysokości 83 mln PLN.

POZOSTAŁE NOTY OBJAŚNIAJĄCE

28. Zobowiązania i należności warunkowe. Sprawy sądowe

28.1 Zobowiązania warunkowe

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Zabezpieczenie zwrotu dotacji z funduszy środowiskowych	469	433
Zabezpieczenie zwrotu otrzymanych nieodpłatnie uprawnień	115	-
Zobowiązania z tytułu pozwów sądowych	73	67
Roszczenia pracowników	1	-
Roszczenia z tytułu kar umownych	12	12
Zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych	-	1
Inne zobowiązania warunkowe	61	47
ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE, RAZEM	731	560

Zabezpieczenie zwrotu dotacji z funduszy środowiskowych

Zobowiązania przedstawiają wartość możliwych przyszłych zwrotów środków otrzymanych przez spółki Grupy Kapitałowej PGE z funduszy środowiskowych na wybrane inwestycje. Zwrot środków będzie musiał nastąpić, jeżeli inwestycje, na które otrzymano dofinansowanie, nie przyniosą oczekiwanego efektu środowiskowego.

Zabezpieczenie zwrotu otrzymanych nieodpłatnie uprawnień

Zobowiązanie warunkowe wynikające z ryzyka konieczności zwrotu równowartości uzyskanych uprawnień do emisji CO₂ (wraz z odsetkami) zbilansowanych w 2013 i 2014 roku nakładami inwestycyjnymi, dla których występuje ryzyko nieuzyskania zatwierdzenia wskaźników zgodności.

Zobowiązania z tytułu pozwów sądowych

Zobowiązanie warunkowe dotyczy głównie sporu z WorleyParsons, który wystąpił z pozwem o zapłatę kwoty 59 mln PLN tytułem należnego w ocenie powoda wynagrodzenia oraz zwrotu kwoty, zdaniem powoda nienależnie pobranej przez PGE EJ 1 sp. z o.o. z gwarancji bankowej. PGE EJ 1 sp. z o.o. złożyła odpowiedź na pozew. Ponadto wartość roszczeń wymienionych w pozwie WorleyParsons w kwocie 54 mln PLN została objęta złożonym w dniu 13 marca 2015 roku przez WorleyParsons żądaniem zapłaty kwoty 92 mln PLN w związku z rozwiązaniem umowy. Przewiduje się, iż WorleyParsons może wystąpić z odrębnym powództwem w kwocie 38 mln PLN. Spółka nie uznaje zgłoszonych w stosunku do niej roszczeń, a ewentualne ich zasądzenie przez sąd uważa za mało prawdopodobne.

Roszczenia z tytułu kar umownych

Zobowiązanie warunkowe dotyczy naliczonych kar umownych za opóźnienia w realizacji inwestycji wystawionych przez Burmistrza Miasta i Gminy Gryfino spółce PGE Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A. (obecnie PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.). Grupa zobowiązała się wobec Gminy Gryfino do realizacji dwóch inwestycji o łącznej wartości nie niższej niż 8 mln PLN do końca 2018 roku. Niezrealizowanie inwestycji objętych ugodą oznaczać będzie dochodzenie przez Gminę Gryfino roszczeń z tytułu kar określonych w umowie.

Inne zobowiązania warunkowe

Na inne zobowiązania warunkowe składa się w głównej mierze wartość potencjalnego powództwa WorleyParsons w wysokości 38 mln PLN, co zostało opisane powyżej oraz niezbilansowania zakupu i sprzedaży energii na rynku krajowym na kwotę 20 mln PLN.

28.2 Pozostałe istotne kwestie związane ze zobowiązaniami warunkowymi

Bezumowne korzystanie z nieruchomości

Jak zostało przedstawione w nocie 21.4 Grupa Kapitałowa PGE tworzy rezerwę na spory dotyczące bezumownego korzystania z nieruchomości służących działalności dystrybucyjnej, które zostały zgłoszone w postępowaniu sądowym. Ponadto w Grupie Kapitałowej PGE występują spory na wcześniejszych etapach postępowania a także nie można wykluczyć zwiększenia liczby i wartości podobnych roszczeń w przyszłości.

Zobowiązania kontraktowe dotyczące zakupu paliw

Zgodnie z zawartymi umowami na zakup paliw (głównie węgla i gazu), Grupa Kapitałowa PGE zobowiązana jest do odebrania określonej minimalnej ilości paliw, a także do nieprzekroczenia określonej wielkości maksymalnej poboru gazu w poszczególnych godzinach i miesiącach. Brak odebrania minimalnych ilości paliw określonych w umowach może skutkować koniecznością uiszczenia odpowiednich opłat (w przypadku paliwa gazowego ilości nieodebrane przez poszczególne elektrociepłownie, ale opłacone, mogą być odebrane w ciągu kolejnych trzech lat umownych).

W ocenie Grupy Kapitałowej PGE warunki dostaw paliw do jednostek wytwórczych w przytoczonym powyżej zakresie nie odbiegają od warunków dostaw do innych elektrowni stosowanych na polskim rynku.

28.3 Należności warunkowe

Na dzień sprawozdawczy Grupa Kapitałowa PGE nie posiadała istotnych należności warunkowych.

28.4 Inne sprawy sądowe i sporne

Kwestia odszkodowania dotyczącego konwersji akcji

Byli akcjonariusze PGE Górnictwo i Energetyka S.A. występują do sądów z wnioskami o zawiązanie PGE S.A. do prób ugodowych o zapłatę odszkodowania z tytułu nieprawidłowego ich zdaniem ustalenia parytetu wymiany akcji spółki PGE Górnictwo i Energetyka S.A. na akcje PGE S.A. w procesie konsolidacji, jaki miał miejsce w 2010 roku. Łączna wartość dotychczasowych roszczeń wynikających z zawiązań do prób ugodowych skierowanych przez byłych akcjonariuszy PGE Górnictwo i Energetyka S.A. wynosi ponad 10 mln PLN.

Niezależnie od powyższego 12 listopada 2014 roku spółka Socrates Investment S.A. (nabywca wierzytelności od byłych akcjonariuszy PGE Górnictwo i Energetyka S.A.) złożył pozew sądowy o zasądzenie odszkodowania w łącznej kwocie ponad 493 mln PLN (plus odsetki) za szkodę poniesioną w związku z nieprawidłowym (jej zdaniem) ustaleniem parytetu wymiany akcji w procesie połączenia spółki PGE Górnictwo i Energetyka S.A. z PGE S.A.

Spółka złożyła odpowiedź na pozew i obecnie toczy się postępowanie sądowe w pierwszej instancji.

Ponadto z podobnym roszczeniem w wysokości ponad 229 mln PLN wystąpiła pismem z dnia 31 października 2016 roku, stanowiącym zawiadomienie o nabyciu wierzytelności oraz wezwaniu do zapłaty skierowane do PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., PGE S.A. oraz PwC Polska sp. z o.o., spółka Pozwy sp. z o.o., która wskazała w nim, że jest nabywcą wierzytelności byłych akcjonariuszy spółki PGE Elektrownia Opole S.A. Roszczenie dotyczy odszkodowania z tytułu rzekomo nieprawidłowego ustalenia stosunku wymiany akcji PGE Elektrownia Opole S.A. na akcje PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. w procesie łączenia tych spółek. W styczniu 2017 roku. Spółka otrzymała od Pozwy sp. z o.o. dwa dodatkowe zawiadomienia o nabyciu wierzytelności oraz wezwania do zapłaty odszkodowania z ww. tytułu na łączną kwotę 27 mln PLN.

Spółki z Grupy PGE nie uznają żądań Socrates Investment S.A., Pozwy sp. z o.o. oraz pozostałych akcjonariuszy występujących z zawiązaniami do prób ugodowych. Roszczenia te są bezzasadne. Zdaniem PGE S.A. cały proces konsolidacji był przeprowadzony rzetelnie i prawidłowo. Sama wartość akcji spółek podlegających połączeniu została określona przez niezależną spółkę PwC Polska sp. z o.o. Dodatkowo plany połączenia ww. spółek, w tym parytety wymiany akcji, były badane w zakresie poprawności i rzetelności przez wyznaczonego przez sąd rejestrowy biegłego, który nie stwierdził żadnych nieprawidłowości. Następnie sąd zarejestrował połączenia ww. spółek.

Na zgłoszone roszczenie Grupa PGE nie utworzyła rezerwy.

Pozwy o stwierdzenie nieważności uchwał Walnych Zgromadzeń

W dniu 1 kwietnia 2014 roku do PGE S.A. wpłynął odpis pozwu wniesionego przez jednego z akcjonariuszy do Sądu Okręgowego w Warszawie. Akcjonariusz w pozwie wnosi o stwierdzenie nieważności uchwał nr 1, 2 oraz 4 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 6 lutego 2014 roku. Spółka wniosła odpowiedź na pozew. W dniu 22 czerwca 2015 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok oddalający w całości powództwo akcjonariusza. Akcjonariusz złożył apelację, a Spółka złożyła odpowiedź na apelację.

W dniu 21 sierpnia 2015 roku do PGE S.A. wpłynął odpis pozwu wniesionego przez jednego z akcjonariuszy do Sądu Okręgowego w Warszawie. Akcjonariusz w pozwie wnosi o stwierdzenie nieważności uchwały nr 5 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 24 czerwca 2015 roku. Spółka wniosła odpowiedź na pozew. Wyrokiem z dnia 26 kwietnia 2016 roku Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo akcjonariusza.

W dniu 17 września 2014 roku do PGE S.A. wpłynął odpis pozwu wniesionego przez jednego z akcjonariuszy do Sądu Okręgowego w Warszawie. Akcjonariusz w pozwie wnosi o stwierdzenie nieważności uchwały nr 4 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 6 czerwca 2014 roku. Spółka wniosła odpowiedź na pozew. W dniu 13 sierpnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok oddalający w całości powództwo akcjonariusza. Akcjonariusz złożył apelację a Spółka złożyła odpowiedź na apelację. W dniu 2 marca 2017 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację.

W dniu 23 października 2015 roku do PGE S.A. wpłynął odpis pozwu wniesionego przez jednego z akcjonariuszy do Sądu Okręgowego w Warszawie. Akcjonariusz w pozwie wnosi o stwierdzenie nieważności uchwały nr 1 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 14 września 2015 roku. Spółka wniosła odpowiedź na pozew.

W dniu 20 maja 2016 roku do PGE S.A. wpłynął odpis pozwu wniesionego przez jednego z akcjonariuszy do Sądu Okręgowego w Warszawie. Akcjonariusz w pozwie wnosi o stwierdzenie nieważności uchwały nr 1 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 1 marca 2016 roku. Spółka złożyła odpowiedź na pozew.

W dniu 12 września 2016 roku do PGE S.A. wpłynął odpis pozwu wniesionego przez jednego z akcjonariuszy do Sądu Okręgowego w Warszawie. Akcjonariusz w pozwie wnosi o stwierdzenie nieważności Uchwały nr 1 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia PGE S.A. z dnia 28 czerwca 2016 roku. Spółka złożyła odpowiedź na pozew.

W dniu 30 grudnia 2016 roku do PGE S.A. wpłynął odpis pozwu wniesionego przez jednego z akcjonariuszy do Sądu Okręgowego w Warszawie. Akcjonariusz w pozwie wnosi o stwierdzenie nieważności uchwały nr 1 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 5 września 2016 roku. Spółka złożyła odpowiedź na pozew.

Wypowiedzenie umów na zakup praw majątkowych przez Enea S.A.

W dniach 28 oraz 31 października 2016 roku spółki PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., PGE Energia Odnawialna S.A. oraz PGE Energia Natury PEW sp. z o.o. otrzymały z Enea S.A. wypowiedzenia umów długoterminowych na zakup przez Enea S.A. praw majątkowych wynikających ze świadectw pochodzenia energii z odnawialnych źródeł tzw. „zielonych certyfikatów”.

Zdaniem Grupy Kapitałowej PGE, oświadczenia o wypowiedzeniu umów przedstawione przez Enea S.A. zostały złożone z naruszeniem warunków umownych. Spółki podjęły stosowne kroki w celu dochodzenia swoich praw. W szczególności, w ocenie zarządu PGE GiEK S.A. wypowiedzenie umowy przez Enea S.A. jest bezzasadne oraz wbrew zawartemu wcześniej porozumieniu między stronami (list intencyjny) i na tej podstawie PGE GiEK S.A. będzie domagać się rekompensaty za wypowiedzenie umowy wieloletniej.

Szacowany wolumen zielonych certyfikatów, objętych umowami z Enea S.A., wynosi ok. 3.115 tys. MWh. Powyższa wielkość została obliczona za okres od grudnia 2016 roku (tj. miesiąca, od którego Enea S.A. zaprzestała zakupu zielonych certyfikatów - po uwzględnieniu okresu wypowiedzenia) do końca pierwotnie zakładanego okresu obowiązywania umów.

Dodatkowo PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. jest stroną sporu z ENEA S.A. w związku ze szkodą wynikającą z nienależytego (zdaniem ENEA) wykonania umowy sprzedaży praw majątkowych, poprzez nieprzystąpienie do renegotjacji umowy w trybie kontraktowym. Zdaniem PGE GiEK S.A. brak jest podstaw do uznania stanowiska ENEA S.A., iż doszło do nienależytego wykonania przez PGE GiEK S.A. jakichkolwiek obowiązków umownych. Spółka nie uznaje tym samym złożonego żądania co do zasady, jak i wysokości. ENEA S.A., nie zgadzając się ze stanowiskiem PGE GiEK S.A., dokonała potrącenia swoich żądań zapłaty z wierzytelnościami PGE GiEK S.A. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego spór znajduje się postępowaniu mediacyjnym. Kwota sporu wynosi 42 mln PLN.

29. Przyszłe zobowiązania inwestycyjne

Na dzień 31 grudnia 2016 roku Grupa Kapitałowa PGE zobowiązała się ponieść nakłady na rzeczowe aktywa trwałe w kwocie około 9.789 mln PLN. Kwoty te przeznaczone będą głównie na budowę nowych bloków, modernizację majątku jednostek Grupy oraz zakup maszyn i urządzeń.

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Energetyka Konwencjonalna	7.647	11.603
Dystrybucja	796	850
Energetyka Odnawialna	38	116
Obrót	2	3
Działalność pozostała	1.306	1.323
PRZYSZŁE ZOBOWIĄZANIA INWESTYCYJNE, RAZEM	9.789	13.895

Najbardziej istotne przyszłe zobowiązania inwestycyjne dotyczą:

- Energetyka Konwencjonalna:
 - Oddział Elektrownia Opole – budowa bloków nr 5 i 6 – około 2.726 mln PLN,
 - Oddział Elektrownia Turów – budowa nowego bloku energetycznego – około 3.252 mln PLN,
 - Oddział Elektrownia Turów – modernizacja bloków 1-3 – około 588 mln PLN,
 - Oddział Elektrociepłownia Rzeszów - budowa Instalacji Termicznego Przetwarzania z Odzyskiem Energii – około 275 mln PLN,
- Dystrybucja – zobowiązania inwestycyjne związane z majątkiem sieciowym w łącznej wysokości około 796 mln PLN,
- Działalność pozostała, PGE EJ1 sp. z o.o. – umowa na usługi doradztwa technicznego w procesie inwestycyjnym związanym z budową pierwszej polskiej elektrowni jądrowej – około 1.288 mln PLN (z czego 183 mln PLN jest zakresem podstawowym a pozostała kwota umowy stanowi zakres opcjonalny).

30. Leasing

30.1 Zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingobiorca

Na dzień sprawozdawczy oraz w okresie porównawczym przyszłe minimalne opłaty z tytułu umów nieodwołalnego leasingu operacyjnego wyniosły 193 mln PLN.

Spółki Grupy Kapitałowej PGE ponoszą koszty opłat rocznych z tytułu prawa wieczystego użytkowania gruntów. Wysokość tych kosztów w ciągu roku zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku wyniosła około 18 mln PLN oraz w porównawczym okresie około 17 mln PLN.

30.2 Należności z tytułu leasingu operacyjnego – Grupa jako leasingodawca

Spółki z Grupy Kapitałowej PGE posiadają umowy z Polskimi Sieciami Elektroenergetycznymi S.A. o świadczenie usług interwencyjnych polegających na dysponowaniu oraz wykorzystywaniu jednostek wytwórczych przez operatora systemu do interwencyjnego równoważenia bilansu mocy czynnej i biernej w Krajowym Systemie Elektroenergetycznym (KSE) w celu zapewnienia bieżącego bezpieczeństwa pracy. Umowy te, pomimo że nie posiadają formy prawnej leasingu, przekazują prawo do użytkowania składników aktywów w zamian za serię płatności.

30.3 Zobowiązania z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

Na dzień sprawozdawczy wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych krótkoterminowych wyniosła około 1 mln PLN, natomiast w porównawczym okresie sprawozdawczym wartość bieżąca minimalnych opłat leasingowych krótkoterminowych oraz długoterminowych wyniosła około 1 mln PLN.

30.4 Należności z tytułu umów leasingu finansowego i umów dzierżawy z opcją zakupu

Na dzień sprawozdawczy oraz w okresie porównawczym Grupa nie zidentyfikowała istotnych należności z tytułu umów leasingu finansowego.

31. Rozliczenia podatkowe

Obowiązki i uprawnienia podatkowe są określone w Konstytucji, ustawach podatkowych oraz ratyfikowanych umowach międzynarodowych. Zgodnie z ordynacją podatkową podatek definiuje się jako publicznoprawne, nieodpłatne przymusowe oraz bezzwrotne świadczenie pieniężne na rzecz Skarbu Państwa, województwa, powiatu lub gminy, wynikające z ustawy podatkowej. Uwzględniając kryterium przedmiotowe, obowiązujące w Polsce podatki można uszeregować w pięciu grupach: opodatkowanie dochodów, opodatkowanie obrotu, opodatkowanie majątku, opodatkowanie czynności, oraz inne opłaty, nie zaklasyfikowane gdzie indziej.

Z punktu widzenia działalności podmiotów gospodarczych zasadnicze znaczenie ma opodatkowanie dochodów (podatek dochodowy od osób prawnych), opodatkowanie obrotów (podatek od towarów i usług VAT, podatek akcyzowy) oraz opodatkowanie majątku (podatek od nieruchomości i od środków transportowych). Nie można pominąć innych opłat i wpłat, które zaklasyfikować można jako quasi – podatki. Wśród nich wymienić należy między innymi składki na ubezpieczenia społeczne.

Podstawowe stawki podatkowe kształtowały się następująco: w 2016 roku stawka podatku dochodowego od osób prawnych – 19%, podstawowa stawka podatku VAT - 23%, obniżone: 8%, 5%, 0%, ponadto, niektóre towary i usługi są objęte zwolnieniem z podatku VAT.

System podatkowy w Polsce charakteryzuje duża zmienność przepisów podatkowych, wysoki stopień ich skomplikowania, wysokie potencjalne kary przewidziane w razie popełnienia przestępstwa lub wykroczenia skarbowego. Rozliczenia podatkowe oraz inne obszary działalności, podlegające regulacjom (kontroli celnej, czy dewizowej) mogą być przedmiotem kontroli odpowiednich władz, które uprawnione są do nakładania kar i sankcji wraz z odsetkami karnymi. Kontrolą mogą być objęte rozliczenia podatkowe przez okres 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku.

Podatkowa Grupa Kapitałowa

18 września 2014 roku została zawarta na okres 25 lat umowa podatkowej grupy kapitałowej pod nazwą „PGK PGE 2015”, dla której PGE S.A. jest spółką reprezentującą.

Spółki tworzące podatkową grupę kapitałową muszą spełnić szereg wymogów, obejmujących między innymi: odpowiedni poziom kapitałów, udział spółki dominującej w kapitałach spółek tworzących PGK na poziomie minimum 95%, brak powiązań kapitałowych między spółkami zależnymi, brak zaległości podatkowych, osiągnięcie udziału dochodu w przychodach na poziomie przynajmniej 3% (liczonego dla całej PGK) oraz zawieranie transakcji z podmiotami spoza PGK wyłącznie na warunkach rynkowych. Naruszenie powyższych wymogów będzie oznaczać rozwiązanie podatkowej grupy kapitałowej i utratę przez nią statusu podatnika. Od momentu rozwiązania każda ze spółek wchodzących w skład podatkowej grupy kapitałowej staje się samodzielnym podatnikiem dla podatku CIT.

Podatek od nieruchomości

Mając na uwadze toczące się spory Grupa Kapitałowa PGE utworzyła na dzień sprawozdawczy rezerwy na podatek od nieruchomości w wysokości 90 mln PLN. Rezerwy te w większości dotyczą postępowań podatkowych w zakresie podatku od nieruchomości w wybranych elektrowniach. Spór toczy się w zakresie przedmiotu opodatkowania i dotyczy głównie rozstrzygnięcia, czy instalacje w budynkach oraz wolno stojące urządzenia techniczne podlegają odrębnemu opodatkowaniu jako samoistne budowle. Postępowania podatkowe znajdują się obecnie na różnych szczeblach organów podatkowych, tj. przed organami pierwszej instancji (wójt, burmistrz), przed samorządowymi kolegiami odwoławczymi oraz przed sądami administracyjnymi.

32. Informacja o podmiotach powiązanych

Transakcje Grupy Kapitałowej PGE z jednostkami powiązаныmi są dokonywane w oparciu o ceny rynkowe dostarczanych towarów, produktów i usług lub oparte są o koszt ich wytworzenia.

32.1 Jednostki stowarzyszone i współkontrolowane

Łączna wartość transakcji, sald z jednostkami stowarzyszonymi i współkontrolowanymi została przedstawiona w tabeli poniżej.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Sprzedaż do jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych	88	7
Zakupy od jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych	571	-

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Należności handlowe od jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych	41	1
Zobowiązania handlowe wobec jednostek stowarzyszonych i współkontrolowanych	16	-

Wzrost obrotów i sald wynika z uwzględnienia w niniejszym sprawozdaniu finansowym Polskiej Grupy Górniczej sp. z o.o. Podmiot ten jest traktowany jako jednostka współkontrolowana.

32.2 Spółki zależne od Skarbu Państwa

Dominującym właścicielem PGE Polskiej Grupy Energetycznej S.A. jest Skarb Państwa, w związku z tym zgodnie z MSR 24 *Ujawnianie informacji na temat podmiotów powiązanych* spółki Skarbu Państwa są traktowane jako podmioty powiązane. Spółki Grupy PGE identyfikują szczegółowo transakcje z około 40 najważniejszymi spółkami zależnymi od Skarbu Państwa.

Łączna wartość transakcji, sald z powyższymi jednostkami została przedstawiona w tabeli poniżej.

	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Sprzedaż na rzecz podmiotów powiązanych	2.137	2.509
Zakupy od podmiotów powiązanych	3.579	3.539

	Stan na dzień 31 grudnia 2016	Stan na dzień 31 grudnia 2015
Należności handlowe od podmiotów powiązanych	313	383
Zobowiązania handlowe wobec podmiotów powiązanych	418	387

Największe transakcje z udziałem spółek Skarbu Państwa dotyczą spółek Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A., Enea S.A., ENERGA – OBRÓT S.A., PKN Orlen S.A. oraz zakupu węgla od polskich kopalń.

Ponadto Grupa Kapitałowa PGE dokonuje istotnych transakcji na rynku energii za pośrednictwem Towarowej Giełdy Energii S.A. Z uwagi na fakt, iż jednostka ta zajmuje się jedynie organizacją obrotu giełdowego, zakup i sprzedaż za jej pośrednictwem nie są traktowane jako transakcje z podmiotem powiązanym.

32.3 Wynagrodzenie kadry kierowniczej

Główna kadra kierownicza obejmuje Zarząd i Radę Nadzorczą jednostki dominującej oraz istotnych spółek zależnych.

<i>tys. PLN</i>	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze (wynagrodzenia i narzuty)	32.508	30.877
Świadczenia po okresie zatrudnienia	9.446	4.542
ŁĄCZNA KWOTA WYNAGRODZENIA GŁÓWNEJ KADRY KIEROWNICZEJ	41.954	35.419
Wynagrodzenie kadry kierowniczej spółek działalności pozostałej	15.395	13.720
ŁĄCZNA KWOTA WYNAGRODZENIA KADRY KIEROWNICZEJ	57.349	49.139

<i>tys. PLN</i>	Rok zakończony 31 grudnia 2016	Rok zakończony 31 grudnia 2015
Zarząd jednostki dominującej	11.669	6.217
<i>w tym świadczenia po okresie zatrudnienia</i>	3.066	(46)
Rada Nadzorcza jednostki dominującej	510	407
Zarządy - jednostki zależne	27.448	27.394
Rady Nadzorcze - jednostki zależne	2.327	1.401
RAZEM	41.954	35.419
Wynagrodzenie kadry kierowniczej spółek działalności pozostałej	15.395	13.720
ŁĄCZNA KWOTA WYNAGRODZENIA KADRY KIEROWNICZEJ	57.349	49.139

Wzrost wynagrodzeń kadry kierowniczej spowodowany jest przede wszystkim wzrostem świadczeń po okresie zatrudnienia (wypowiedzenia, zakaz konkurencji).

Członkowie Zarządów niektórych spółek Grupy Kapitałowej zatrudnieni są na podstawie umów cywilno-prawnych o zarządzanie (tzw. kontrakty menadżerskie). W nocie 7.2 Koszty w układzie rodzajowym i kalkulacyjnym wynagrodzenia z tego tytułu są prezentowane w pozycji pozostałych kosztów rodzajowych.

33. Istotne zdarzenia oraz zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego

33.1 Rozwiązanie kontraktów długoterminowych KDT

W związku z rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii („KDT”), zgodnie z Ustawą KDT, wytwórcy będący wcześniej stronami tychże umów uzyskali prawo do otrzymywania rekompensat na pokrycie tzw. kosztów osieroconych. Koszty osierocone stanowiły wydatki wytwórcy wynikające z nakładów poniesionych przez tego wytwórcę do 1 maja 2004 roku na majątek związany z wytwarzaniem energii elektrycznej, niepokryte przychodami uzyskanymi ze sprzedaży wytworzonej energii elektrycznej, rezerw mocy i usług systemowych na rynku konkurencyjnym po przedterminowym rozwiązaniu umowy długoterminowej. Ustawa KDT ogranicza całkowitą kwotę środków, które mogą być wypłacone wszystkim wytwórcom na pokrycie kosztów osieroconych, zdyskontowanych na dzień 1 stycznia 2007 roku, do kwoty 11,6 mld PLN, w tym dla PGE przypada 6,3 mld PLN.

Podstawowe dane dotyczące wytwórców Grupy objętych Ustawą KDT.

Wytwórca	Czas obowiązywania KDT	Maksymalna kwota kosztów osieroconych i dodatkowych (w mln PLN)
Elektrownia Turów	do 2016	2.571
Elektrownia Opole	do 2012	1.966
Zespół Elektrowni Dolna Odra	do 2010	633
Elektrociepłownia Lublin Wrotków	do 2010	617
Elektrociepłownia Rzeszów	do 2012	422
Elektrociepłownia Gorzów	do 2009	108
RAZEM		6.317

W założonym przepisami Ustawy KDT terminie, tj. do 31 grudnia 2007 roku, spółka PGE S.A. podpisała umowy rozwiązujące długoterminowe umowy sprzedaży mocy i energii z wytwórcami będącymi stronami obowiązujących wówczas KDT. Tym samym wytwórcy uzyskali prawo do otrzymywania środków na pokrycie kosztów osieroconych.

Decyzje Prezesa URE w ramach realizacji Ustawy KDT

Część wytwórców wchodzących obecnie w skład PGE GiEK S.A. otrzymało prawo do środków na pokrycie kosztów osieroconych (tzw. „rekompensat”) w myśl Ustawy KDT. Zapisy Ustawy KDT są w wielu punktach niejednoznaczne i rodzą istotne wątpliwości interpretacyjne. Przeprowadzając obliczenia prognozowanych wyników poszczególnych wytwórców oraz wynikających z nich rekompensat, korekt rocznych kosztów osieroconych, korekt końcowych oraz wynikających z nich wysokości przychodów ujmowanych w sprawozdaniu z całkowitych dochodów, Spółka zastosowała swoją najlepszą wiedzę w tym zakresie, a także korzystała ze wsparcia zewnętrznych ekspertów.

Do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania wytwórcy z Grupy Kapitałowej PGE otrzymali decyzje dotyczące korekt rocznych kosztów osieroconych oraz kosztów powstałych w jednostkach opalanych gazem ziemnym za lata 2008-2015. W części decyzje te były niekorzystne dla poszczególnych podmiotów i zdaniem Grupy zostały wydane z naruszeniem Ustawy KDT. W konsekwencji począwszy od 2009 roku Grupa prowadziła szereg postępowań przed Sądem Okręgowym w Warszawie – Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów („SOKiK”) oraz przed Sądem Apelacyjnym dotyczących odwołań wytwórców od Decyzji Prezesa URE. Wartość przedmiotu sporu we wszystkich sprawach dotyczących lat 2008 - 2012 wynosi 1.660 mln PLN, w tym wartość przedmiotu sporu z tytułu korzystnie rozstrzygniętych dla Grupy Kapitałowej PGE wyroków Sądu Apelacyjnego oraz korzystnego prawomocnego wyroku SOKiK w wysokości 1.489 mln PLN. Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania większość postępowań prowadzonych jest przed Sądem Najwyższym.

W ciągu 2016 roku miały miejsce następujące zdarzenia, dotyczące korekt rocznych kosztów osieroconych oraz kosztów powstałych w jednostkach opalanych gazem ziemnym za lata 2008-2015:

- W dniu 7 kwietnia 2016 roku odbyła się rozprawa przed Sądem Najwyższym, podczas której rozpoznano skargę kasacyjną Prezesa URE w sprawie ustalenia wysokości korekty rocznej kosztów powstałych w jednostkach opalanych gazem ziemnym dla Oddziału Elektrociepłownia Lublin – Wrotków za 2009 rok. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie w całości i oddalił apelację PGE GiEK S.A. Wartość przedmiotu sporu w sprawie wynosi prawie 7 mln PLN. W konsekwencji tego wyroku spółka przekazała tę kwotę na rachunek Zarządcy Rozliczeń S.A.
- W dniu 7 kwietnia 2016 roku Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej złożonej przez PGE GiEK S.A. do rozpoznania w sprawie ustalenia wysokości korekty rocznej kosztów powstałych w jednostkach opalanych gazem ziemnym dla Oddziału Elektrociepłownia Lublin-Wrotków oraz Oddziału Elektrociepłownia Rzeszów za 2010 rok. Przedmiotowe postanowienie kończy postępowanie. Oznacza to utrzymanie w mocy stanowisk SOKiK oraz Sądu Apelacyjnego. Wartość przedmiotu sporu w sprawie wynosi 4 mln PLN.

W dniu 14 kwietnia 2016 roku odbyła się rozprawa w Sądzie Apelacyjnym w sprawie ustalenia wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych dla Oddziału Elektrownia Opole za rok 2010. Sąd uwzględnił apelację Grupy i jednocześnie oddalił apelację Prezesa URE. Powyższe oznacza, że sąd zmienił zaskarżoną decyzję zgodnie z żądaniem odwołania Grupy. Wyrok jest prawomocny. Prezes URE nie złożył skargi kasacyjnej. Wartość przedmiotu sporu wynosi około 142 mln PLN. Zarządca Rozliczeń S.A. przekazał tę kwotę na rachunek PGE GiEK S.A.

- W dniu 12 maja 2016 roku odbyła się rozprawa w Sądzie Apelacyjnym w sprawie ustalenia wysokości korekty rocznej kosztów powstałych w jednostkach opalanych gazem ziemnym dla Oddziału Elektrociepłownia Rzeszów za 2012 rok. Sąd Apelacyjny wydał wyrok, którym zmienił wyrok SOKiK w całości i oddalił odwołanie PGE GiEK S.A.. Wartość przedmiotu sporu w sprawie wynosi około 7 mln PLN.
- W dniu 12 maja 2016 roku Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej PGE GiEK S.A. w sprawie wysokości korekty rocznej kosztów powstałych w jednostkach opalanych gazem ziemnym dla Oddziału Elektrociepłownia Rzeszów za 2009 rok oraz za 2011 rok. Wartość przedmiotu sporu w obu sprawach wynosi ok. 10 mln PLN.
- W dniu 8 sierpnia 2016 roku PGE GiEK S.A. otrzymała decyzję administracyjną Prezesa URE dotyczącą ustalenia wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych za 2015 rok. Wysokość korekty rocznej kosztów osieroconych powstałych w jednostkach wytwórczych: Oddział Elektrownia Turów i Oddział Elektrownia Opole za 2015 rok wynosi ok. (+) 326 mln PLN. Spółka uważa tę kwotę za bezsporną. Wysokość zaliczek pobranych w 2015 roku wyniosła 251 mln PLN.
- W dniu 14 września 2016 roku Grupa złożyła apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie w sprawie dotyczącej pozwu odszkodowawczego za 2008 r. przeciwko Skarbowi Państwa – Prezesowi URE o odszkodowanie za utracone korzyści dla Grupy, wskutek wydania przez Prezesa URE niekorzystnych decyzji dot. kosztów osieroconych za rok 2008. Wartość przedmiotu sporu w sprawie wynosi 57 mln PLN.
- W dniu 15 września 2016 roku Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej ogłosił orzeczenie w sprawie pytań prejudycjalnych dotyczących grupy kapitałowej w rozumieniu Ustawy KDT.

Pytanie prejudycjalne dotyczyło dwóch kwestii:

- czy sądy krajowe mają kompetencje do rozstrzygnięcia spraw związanych z KDT?

Trybunał orzekł, iż organy i sądy krajowe nie są uprawnione do weryfikowania, czy przepisy krajowe uznane za dozwoloną pomoc publiczną są zgodne z założeniami zawartymi w Komunikacie Komisji dotyczącym metodologii analizy pomocy państwa związanej z kosztami osieroconymi;

- czy podmioty wchodzące w skład grupy kapitałowej powinno się określać w oparciu o stan grupy kapitałowej odzwierciedlony w Załączniku 7 do Ustawy KDT, czy też w oparciu o stan faktyczny w każdym roku objętym tym programem?

Trybunał orzekł, że przy określaniu rocznej korekty rekompensaty kosztów osieroconych, którą należy wypłacić wytwórcy należącemu do grupy kapitałowej, należy uwzględnić skład grupy kapitałowej i, co za tym idzie, wynik finansowy grupy według składu na moment dokonywania tej korekty, a nie według stanu zawartego w Załączniku 7 do ustawy o KDT.

- W związku z tym orzeczeniem, w dniu 10 listopada 2016 roku odbyła się przed Sądem Najwyższym rozprawa w sprawie skargi kasacyjnej Prezesa URE od wyroku Sądu Apelacyjnego, dotycząca ustalenia wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych dla Oddziału Zespół Elektrowni Dolna Odra za rok 2009. Sąd Najwyższy uchylił w całości wyrok Sądu Apelacyjnego i zmienił wyrok SOKiK poprzez zastąpienie kwoty korekty rocznej za 2009 rok w wysokości (+) 117 mln PLN kwotą (+) 51 mln PLN. W konsekwencji powyższego wyroku w dniu 30 listopada 2016 roku PGE GiEK S.A. wpłaciła na rachunek Zarządcy Rozliczeń S.A. kwotę ok. 66 mln PLN.
- W dniu 8 grudnia 2016 roku odbyło się posiedzenie pojednawcze z udziałem PGE GiEK S.A., jako wnioskodawcy, oraz Prezesa URE, jako zawiadanego, w sprawie dotyczącej zapłaty na rzecz PGE GiEK S.A. kwoty 107 mln PLN, tytułem odszkodowania za utracone korzyści dla PGE GiEK S.A., w związku z wydaniem niekorzystnych decyzji za rok 2009. Do zawarcia ugody nie doszło.

Ponadto od 1 stycznia 2017 roku do dnia sporządzenia niniejszego sprawozdania miały miejsce następujące zdarzenia, dotyczące korekt rocznych kosztów osieroconych oraz kosztów powstałych w jednostkach opalanych gazem ziemnym za lata 2008-2015:

- W dniu 10 stycznia 2017 roku Sąd Najwyższy:
 - odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej PGE GiEK S.A. od wyroku Sądu Apelacyjnego w sprawie korekty rocznej kosztów osieroconych dla Oddziału Zespół Elektrowni Dolna Odra za rok 2008.
 - uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w sprawie ustalenia wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych dla Oddziału Elektrociepłownia Gorzów za rok 2009. Sprawę przekazano do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny.
- W dniu 26 stycznia 2017 roku Sąd Najwyższy wydał wyrok reformatoryjny:
 - w sprawie ustalenia wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych za rok 2008 dla Oddziału Elektrociepłownia Lublin-Wrotków, w którym ustalił wysokość korekty rocznej kosztów osieroconych za rok 2008 dla Oddziału Elektrociepłownia Lublin-Wrotków na kwotę ok. (+) 9 mln PLN. W efekcie powyższego wyroku PGE GiEK S.A. zwrócił do Zarządcy Rozliczeń S.A. kwotę około 1 mln PLN.

- w sprawie ustalenia wysokości korekty rocznej kosztów osieroconych za rok 2009 dla Oddziału Elektrociepłownia Rzeszów, w którym ustalił wysokość korekty rocznej kosztów osieroconych za rok 2009 dla Oddziału Elektrociepłownia Rzeszów na kwotę 0 PLN. W efekcie powyższego wyroku PGE GiEK S.A. zwrócił do Zarządcy Rozliczeń S.A. kwotę około 7 mln PLN.

Wpływ na sprawozdanie za okres zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku

W sprawozdaniu finansowym za okres zakończony dnia 31 grudnia 2016 roku Grupa Kapitałowa PGE ujęła w przychodach ze sprzedaży przychody z tytułu KDT w wysokości 520 mln PLN.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w sprawie korekty kosztów osieroconych za 2010 rok dla PGE GiEK S.A. Oddział Elektrownia Opole spowodował w sprawozdaniu finansowym za okres zakończony 31 grudnia 2016 roku korektę rozliczeń rekompensat KDT o kwotę około (+) 173 mln PLN.

Ponadto nieprzyjęcie przez Sąd Najwyższy do rozpoznania skargi kasacyjnej PGE GiEK S.A. w sprawie korekty gazowej za 2010 rok dla PGE GiEK S.A. Oddział Elektrociepłownia Lublin-Wrotków i Oddział Elektrociepłownia Rzeszów oraz niekorzystny wyrok Sądu Najwyższego w sprawie korekty gazowej za rok 2009 dla Oddział Elektrociepłownia Lublin Wrotków spowodowały w sprawozdaniu finansowym za okres zakończony 31 grudnia 2016 roku korektę rozliczeń rekompensat KDT o kwotę (-) 25 mln PLN.

Wartość powyższych korekt została zaprezentowana w sprawozdaniu z całkowitych dochodów per saldo w pozycji pozostałych przychodów operacyjnych.

Ogółem w okresie 2008 – 31 grudnia 2016 roku Grupa Kapitałowa PGE ujęła przychody z tytułu rekompensat KDT w wysokości 7.755 mln PLN.

33.2 Umowa Inwestycyjna w sprawie inwestycji finansowej w Polską Grupę Górniczą sp. z o.o.

28 kwietnia 2016 roku PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., podpisała Umowę Inwestycyjną określającą warunki inwestycji finansowej („Inwestycja”) w Polską Grupę Górniczą sp. z o.o. („Umowa”). Stronami Umowy są PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., ENERGA Kogeneracja S.A., PGNiG TERMIKA S.A., Węglkokoks S.A., Towarzystwo Finansowe „Silesia” sp. z o.o., Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw FIZAN (zwani dalej łącznie „Inwestorami”) oraz Polska Grupa Górnicza sp. z o.o. („PGG”). PGG prowadzi działalność w oparciu o wybrane aktywa górnicze, które przejęła od Kompanii Węglowej S.A. („KW”) (11 kopalń, 4 zakłady, wraz z którymi zostaną przeniesione wszystkie funkcje wspierające, zarządcze i nadzorcze Centrali KW).

W ramach Umowy określone zostały warunki Inwestycji obejmujące m.in. warunki dokapitalizowania PGG przez Inwestorów, zasady działalności PGG oraz zasady ładu korporacyjnego, w tym sposób sprawowania nadzoru Inwestorów nad PGG.

Dokapitalizowanie PGG w łącznej kwocie 2.417 mln PLN zostało podzielone na 3 etapy, w ramach których PGE GiEK S.A. wpłaci łącznie 500 mln PLN, w tym:

- 361 mln PLN w ramach pierwszego etapu. Efektem było objęcie 29 kwietnia 2016 roku przez PGE GiEK S.A. 15,7% udziału w kapitale zakładowym PGG;
- 83 mln PLN w ramach drugiego etapu. Efektem było objęcie 3 listopada 2016 roku przez PGE GiEK S.A. dalszych udziałów zwiększających udział w kapitale zakładowym PGG do 16,6%;
- 56 mln PLN w ramach trzeciego etapu. Efektem trzeciego etapu było objęcie 1 lutego 2017 roku przez PGE GiEK S.A. dalszych udziałów zwiększających udział w kapitale zakładowym PGG do 17,1%.

Warunkiem do uruchomienia poszczególnych transz był m.in. brak wystąpienia przypadków naruszenia warunków emisji obligacji wyemitowanych przez PGG.

PGG funkcjonuje w oparciu o biznesplan, którego celem jest optymalizacja kosztów produkcji węgla oraz osiągnięcie określonych poziomów rentowności. Biznesplan PGG zakłada, że w 2017 roku spółka generować będzie dodatnie przepływy pieniężne dla Inwestorów. Umowa przewiduje szereg mechanizmów umożliwiających Inwestorom bieżący monitoring sytuacji finansowej PGG, w tym realizacji biznesplanu oraz podejmowanie dalszych działań optymalizacyjnych m.in. w przypadku niekorzystnych zmian warunków rynkowych. Umowa przewiduje, że każdemu wspólnikowi PGG przysługuje prawo do powoływania, odwoływania i zawieszenia w pełnieniu funkcji jednego członka Rady Nadzorczej (uprawnienie osobiste). Ponadto kluczowe decyzje Zgromadzenia Wspólników PGG dotyczące zarządzania kapitałami oraz przekształceń wymagają zgody Inwestorów.

Ponadto, w dniu 17 czerwca 2016 roku PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., ENERGA Kogeneracja sp. z o.o., PGNiG TERMIKA S.A. oraz Fundusz Inwestycji Polskich Przedsiębiorstw Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Aktywów Niepublicznych (zwani dalej łącznie „Nowymi Inwestorami”) podpisały porozumienie dotyczące PGG („Porozumienie”). Celem zawarcia Porozumienia jest zapewnienie zwiększonej kontroli nad PGG zmierzającej do zwiększenia prawdopodobieństwa powodzenia inwestycji w PGG, a także zwiększenia wpływu na ewentualne zmiany biznesplanu PGG odpowiadające oczekiwaniom Nowych Inwestorów oraz nowym wyzwaniom rynkowym.

W dniu 29 czerwca 2016 roku Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał zgodę na dokonanie koncentracji polegającej na przejściu przez Nowych Inwestorów wspólnej kontroli nad PGG.

Z uwagi na wskazane powyżej uprawnienia, które przysługują PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A., w niniejszym sprawozdaniu finansowym inwestycja w PGG jest traktowana jako jednostka współkontrolowana i ujmowana metodą praw własności.

33.3 Złożenie wraz z partnerami wstępnej oferty na zakup aktywów EDF w Polsce

W dniu 16 września 2016 roku PGE Polska Grupa Energetyczna S.A., Energa S.A., Enea S.A. oraz PGNiG Termika S.A. złożyły EDF wstępną, niewiązącą ofertę nabycia aktywów konwencjonalnych oraz elektrociepłowniczych.

Z uwagi na upływający w grudniu 2016 roku termin obowiązywania oferty wstępnej, PGE Polska Grupa Energetyczna S.A., Energa S.A., Enea S.A. oraz PGNiG Termika S.A. w dniu 30 listopada 2016 roku złożyły warunkową ofertę wiążącą nabycia aktywów EDF, podtrzymując tym samym wolę udziału w procesie sprzedaży.

W dniu 27 stycznia 2017 roku PGE Polska Grupa Energetyczna S.A., Enea S.A., Energa S.A. oraz PGNiG Termika S.A. podpisały porozumienie (Memorandum of Understanding) z EDF dotyczące prowadzenia negocjacji w sprawie zakupu aktywów EDF w Polsce oraz badania due diligence w tym zakresie.

33.4 Osunięcie nadkładu na zwałowisku wewnętrznym Kopalni Węgla Brunatnego Turów

W nocy z 26 na 27 września 2016 roku rozpoczął się proces osuwiskowy na zwałowisku wewnętrznym Kopalni Węgla Brunatnego Turów. Kopalnia czasowo zmniejszyła wydobycie węgla, co przełożyło się na ograniczenie wykorzystania zdolności wytwórczych elektrowni. Ograniczenie to spowodowało, że wielkość nadwyżki kontraktów sprzedażowych ponad dostępne zdolności wytwórcze w Elektrowni Turów zostały przeniesione na inne wolne zdolności wytwórcze w GK PGE. Produkcja energii elektrycznej z jednostek GK PGE wynikała z nowego poziomu rozkładu kontraktacji na poszczególne jednostki wytwórcze i była realizowana zgodnie z potrzebami Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.

W dniu 5 października 2016 roku została zakończona akcja ratownicza, której celem było zabezpieczenie sprzętu i infrastruktury, a sytuacja w rejonie osuwiska ustabilizowała się. Dostawy węgla do elektrowni odbywały się na bieżąco dzięki korzystaniu z zasobnika węglowego, w którym zmagazynowane są zapasy paliwa, oraz dzięki uruchamianiu kolejnych węglowych frontów wydobywczych. Od 7 października 2016 roku w kopalni działa front zwałowy, który umożliwia zdejmowanie nadkładu przykrywającego pokłady węgla brunatnego. W wyniku osuwiska zwałowarka i część układu transportowego oraz infrastruktury towarzyszącej zostały zniszczone. W związku z powyższym w 2016 roku Spółka rozpoznała koszty w wysokości 19 mln PLN, na które składają się odpisy aktualizujące wartość uszkodzonych składników majątku oraz wartość netto zlikwidowanych rzeczowych aktywów trwałych.

Obecnie sytuacja geologiczno – inżynierska w rejonie osuwiska i jego otoczeniu jest stabilna. Do końca 2016 roku przywrócono pełne dostawy węgla do przyległej Elektrowni Turów oraz zapewniono odbiór popiołu i ograniczonej ilości nadkładu. Wykonano szereg prac projektowych w celu dostosowania układu transportowego na zwałowisku wewnętrznym jak i w wyrobisku górniczym do zaistniałej sytuacji. Dodatkowe koszty związane z zabezpieczeniem osuwiska i przywróceniem sprawności technologicznej w 2016 roku wyniosły 23 mln PLN. Całkowita kwota odszkodowania uzyskanego z tego tytułu w 2016 roku wyniosła 49 mln PLN.

Obecnie dostawy paliwa do Elektrowni Turów realizowane są bez ograniczeń, a praca jednostek wytwórczych w Elektrowni Turów przebiega zgodnie z planem i potrzebami krajowego systemu energetycznego.

Oszacowana na 31 grudnia 2016 roku oraz na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego wartość kosztów i nakładów inwestycyjnych w latach 2017-2019 niezbędnych do odtworzenia uszkodzonego i utraconego majątku powstałych na skutek osuwiska, wynosi około 142 mln PLN. W kwocie tej ujęto przede wszystkim koszty związane z odbudową zwałowarki, budową i przebudową przenośników taśmowych oraz makroniwelacją zwałowiska wewnętrznego.

33.5 Inwestycja kapitałowa w Polimex-Mostostal S.A.

W dniu 18 stycznia 2017 roku PGE S.A. zawarła następujące umowy związane z inwestycją kapitałową w Polimex-Mostostal S.A. („Polimex”):

- umowę inwestycyjną z ENEA S.A., Energa S.A., PGNiG Technologie S.A. (łącznie z PGE - „Inwestorzy”) oraz z Polimex, na podstawie której, z zastrzeżeniem warunków zawieszających wskazanych w tej umowie, Inwestorzy zobowiązali się dokonać inwestycji w Polimex. Przedmiotowa inwestycja polega na objęciu przez Inwestorów łącznie 150.000.000 akcji zwykłych na okaziciela serii T o wartości nominalnej 2 PLN każda, po cenie emisyjnej wynoszącej 2 PLN za jedną akcję („Akcje Nowej Emisji”), emitowanych przez Polimex w ramach podwyższenia kapitału zakładowego Polimex o kwotę do 300 mln PLN („Umowa Inwestycyjna”). Na podstawie Umowy Inwestycyjnej PGE S.A. zobowiązała się do objęcia 37.500.000 Akcji Nowej Emisji za łączną cenę emisyjną wynoszącą 75 mln PLN;
- umowę pomiędzy Inwestorami, określającą zasady współpracy oraz wzajemne prawa i obowiązki Inwestorów przy realizacji inwestycji przeprowadzanej na podstawie Umowy Inwestycyjnej;
- umowę pomiędzy Inwestorami a SPV Operator Sp. z o.o. („SPV Operator”) zobowiązującą strony tej umowy, pod warunkiem ziszczenia się warunków zawieszających, do przeprowadzenia transakcji dotyczącej zbycia przez SPV Operator łącznie 6.000.001 akcji Polimex na rzecz Inwestorów, w ramach której PGE zobowiązała się do nabycia 1.500.001 akcji Polimex;
- umowę pomiędzy Inwestorami a TFS, na mocy której TFS przyznał na rzecz Inwestorów, za wynagrodzeniem, opcję nabycia akcji Polimex od TFS, w przypadku wykonania przez TFS prawa konwersji obligacji zamiennych wyemitowanych przez Polimex, oraz zobowiązał się względem Inwestorów, że nie dokona konwersji posiadanych obligacji zamiennych serii A wyemitowanych przez Polimex, bez uprzedniego pisemnego żądania Inwestorów.

W dniu 20 stycznia 2017 roku, w związku ze ziszczeniem się warunków zawieszających zastrzeżonych w Umowie inwestycyjnej, PGE przyjęła złożoną przez Zarząd Polimex ofertę objęcia w trybie subskrypcji prywatnej 37.500.000 akcji zwykłych na okaziciela serii T o wartości nominalnej 2 PLN każda emitowanych przez Polimex, po cenie emisyjnej wynoszącej 2 PLN za jedną akcję i za łączną cenę emisyjną 75 mln PLN.

Ponadto, w wykonaniu umowy zawartej z SPV Operator, w dniu 20 stycznia 2017 roku w związku ze ziszczeniem się warunków zawieszających zastrzeżonych w Umowie Inwestycyjnej, Spółka nabyła 1.500.001 akcji Polimex od SPV Operator.

W dniu 18 stycznia 2017 roku Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wydał zgodę na dokonanie koncentracji polegającej na przejęciu przez Inwestorów wspólnej kontroli nad Polimex.

Z uwagi na uprawnienia, które przysługują PGE S.A. w zakresie opisanej powyżej inwestycji, w przyszłych sprawozdaniach finansowych Polimex będzie traktowany jako jednostka współkontrolowana, a inwestycja w Polimex ujmowana metodą praw własności.

34. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do udostępnienia przez Zarząd dnia 7 marca 2017 roku.

Warszawa, 7 marca 2017 roku

Podpisy Członków Zarządu PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.

Prezes Zarządu **Henryk Baranowski**

Wiceprezes Zarządu **Bolesław Jankowski**

Wiceprezes Zarządu **Wojciech Kowalczyk**

Wiceprezes Zarządu **Marek Pastuszko**

Wiceprezes Zarządu **Paweł Śliwa**

Wiceprezes Zarządu **Ryszard Wasilek**

Wiceprezes Zarządu **Emil Wojtowicz**

Podpis osoby odpowiedzialnej za sporządzenie sprawozdania finansowego

Michał Skiba - Dyrektor Departamentu Sprawozdawczości i Podatków